

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Michaela Bejblová

Partnerské vztahy adolescentů vyrůstajících v dětských domovech

Romantic relationship of adolescents growing up at children's homes

Praha 2018

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Vodáčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce PhDr. Daniele Vodáčkové, za její podnětné rady a podporu při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat také PhDr. Evě Dragomírecké a PhDr.Pavlu Pěnkavovi za jejich cenné rady pro psaní praktické části. Mé díky patří všem, kteří se zúčastnili jako respondenti mého výzkumu a zejména bych chtěla poděkovat vedoucím zařízení, kteří mi umožnili výzkum provést. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat svým blízkým, kteří mě při psaní bakalářské práce podporovali.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 3. srpna 2018

Michaela Bejblová

Název

Partnerské vztahy adolescentů vyrůstajících v dětských domovech

Autor

Michaela Bejblová

Katedra

Katedra sociální práce

Vedoucí práce

PhDr. Daniela Vodáčková

Abstrakt

Bakalářská práce je napsána se záměrem prozkoumat rozdíly mezi dospívajícími osobami vyrůstajícími v dětských domovech a dospívajícími z rodinného prostředí. Pro zjištění možných odlišností v pohledu na partnerské vztahy bylo nutné vzorek respondentů z dětských domovů porovnat s respondenty, kteří vyrůstají v běžném rodinném prostředí. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části je kontextualizována problematika daného tématu, jako je ústavní výchova, vývojové úkoly v adolescenci, patologické jevy v dětství, které mohou ovlivnit pohled na partnerské vztahy a vliv rodiny na dítě. Teoretická část je uzavřena pojednáním o partnerských vztazích u dospívající mládeže a charakteristikou lásky a žárlivosti.

V praktické části se pojednává o výzkumu, který byl prováděn pomocí kvalitativní metody a použitým nástrojem byl polostrukturovaný rozhovor. Výzkumu se účastnilo osm adolescentů z dětského domova a osm adolescentů z rodinného prostředí. Na základě analýzy a interpretace nasbíraných dat vzniknul závěr, že se objevují určité odlišnosti v pohledu na své partnerské vztahy mezi adolescenty z dětského domova a adolescenty z rodinného prostředí. U adolescentů z dětského domova je zejména narušena důvěra k partnerovi, a objevuje se nepřítomnost požadavku tolerance a respektu ve vztahu.

Přínosem práce je náhled do partnerského života adolescentů, kteří nemají šanci vyrůst v prostředí, které by jim dalo plnohodnotný partnerský vzor do života. Cílem této práce je

zjistit, jak se projevuje tento nedostatek v probíhajících a budoucích partnerských vztazích těchto adolescentů.

Klíčová slova

partnerské vztahy, dospívající mládež, dětský domov, rodina, psychologie adolescentů, adolescence, vývojové změny, identita, láska, ústavní výchova

Title

Romantic relationship of adolescents growing up at children's homes

Author

Michaela Bejblová

Department

Department of Social work

Supervisor

PhDr. Daniela Vodáčková

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to discover differences between adolescents from family environment and adolescents from children's home. It was necessary to compare both groups, to find out the differences.

The work is separated into two parts, theoretical and practical. The theoretical part focuses on the given problem, such as institutional upbringing, development tasks in teenage years, pathological phenomena in childhood, which may affect the view on partnerships and families influence on the child. Theoretical part ends with short treatise on partnership and the characteristic of love and jealousy. The practical part is qualitative research.

Based on the analysis and the interpretation of the gathered data I came to conclusion that there, in fact, is a difference between how adolescents from family environment and adolescents from children's home, view partnership. Adolescents from children's home mainly lack trust in their partners, and even show lack of a need for tolerance and trust in partnership. Benefit of this work is preview into partnership of adolescents, which lack the opportunity to be raised with fulfilling family.

Keywords

Adolescence, adolescent, youth, identity, psychological changes, developmental changes, children's home, romantic relationship

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 ADOLESCENCE	9
10.4 Fáze adolescence	9
10.5 Přechod do dospělosti.....	10
10.6 Socializace dospívajících.....	10
2 ÚSTAVNÍ VÝCHOVA	11
2.1 Dětské domovy	11
2.2 Domy na půl cesty	11
2.3 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	12
2.4 Klienti ústavní výchovy.....	12
3 CHARAKTER ČLOVĚKA	13
3.1 Sebeuvědomění.....	13
3.2 Snížené sebehodnocení.....	13
3.3 Pozitivní identita.....	14
4 VÝVOJOVÉ ÚKOLY V OBDOBÍ OD NAROZENÍ DO MLADÉ DOSPĚLOSTI.....	15
5 VLIVY PŮSOBÍCÍ NA PATOLOGICKÝ VÝVOJ OSOBNOSTI.....	17
5.1 Domácí násilí.....	17
5.2 Partnerské násilí očima dětí.....	17
5.3 Zanedbávání a zneužívání dětí	18
5.4 Rozpad rodiny	18
5.4.1 Tři stádia rozpadu rodiny	19
5.4.2 Následky rozvodu	19
5.5 Psychické potřeby dítěte.....	20
5.5.1 Izolace a separace	21
5.6 Psychická deprivace	21
5.6.1 Výzkum pozdních následků deprivace	22
6 RODINA.....	24
6.1 Vztahy mezi rodiči a dospívajícími	24
6.2 Rodina a statistika.....	25
6.3 Vliv rodiny na děti.....	25
6.4 Děti vychovávané mimo vlastní rodinu.....	26
7 PARTNERSKÉ VZTAHY	28
7.1 Partnerské vztahy u adolescentů.....	28

7.2 Přátelství s benefity	29
7.3 Postoje mladých lidí k manželství	29
7.4 Postoje mladých lidí k rodičovství	30
8 LÁSKA.....	31
8.1 Žárlivost.....	31
8.2 Příčiny žárlivosti.....	32
PRAKTICKÁ ČÁST	33
9 CÍL A METODIKA	33
9.1 Výzkumné předpoklady.....	33
9.2 Metodologická část.....	34
9.3 Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu.....	35
9.4 Technika sběru dat.....	35
9.5 Výzkumný vzorek	35
9.6 Etické otázky výzkumu	37
10 VÝSLEDKOVÁ ČÁST.....	38
10.1 Představení respondentů	38
10.2 Pohled na partnerské vztahy	39
10.3 Zkušenosti ze vztahu rodičů	44
10.4 Postoj k rodinnému životu.....	47
11 DISKUZE	50
ZÁVĚR	53
SEZNAM LITERATURY.....	55
PŘÍLOHA Č. 1	60
PŘÍLOHA Č. 2.....	61

Úvod

Cílem této bakalářské práce je pojednat o partnerských vztazích adolescentů, kteří vyrůstají v dětských domovech. Práce se zaměřuje na situace, které mohly ovlivnit psychický vývoj dítěte a tím tedy mohou ovlivnit také pohled na partnerské vztahy. Mezi nejvýznamnější ovlivnění vývoje tato práce považuje psychickou deprivaci, nebo také situace, kdy se děti stávají svědky domácího násilí nebo rozvodu rodičů. Samozřejmě na ovlivnění pohledu na partnerské vztahy se může podílet mnoho faktorů, které mohou být okem nedohlédnutelné. Svoji roli ohledně partnerství hraje i to, jaké jsme osobnosti a kdo má jaký charakter. Osobnost se vytváří v dětství, a tedy může být ovlivněná negativním domácím prostředím. Pro získání skutečných a více použitelných dat bychom potřebovali hodiny a hodiny rozhovorů, pozorování a dlouhodobé analýzy, abychom zjistili, co a jak konkrétně ovlivňuje vývoj pohledu na partnerské vztahy.

Pro praktickou část je nezbytné, aby byla výzkumná skupina adolescentů, kteří vyrůstají v dětském domově, porovnána se skupinou adolescentů z úplných rodin. Pokud by výzkum záležel pouze na skupině adolescentů z dětských domovů, nemělo by se jak určit, zda se jejich pohledy na partnerství v něčem liší od těch, kteří vyrůstali v rodinném prostředí. Tato práce se bude moci propůjčit k hlubší analýze partnerských vztahů. Obsahem práce je pohled na partnerské vztahy, a jaké zkušenosti z domácího prostředí je ovlivňují. Rozsah této práce není dostačující k úplnému prozkoumání této oblasti, ale může posloužit jako vstupní práce do dalšího zkoumání.

Tato práce je rozdělena na dvě hlavní části. V teoretické části je zaměřena na základní pojmy, jako je adolescence a dospívání. V teorii o ústavní výchově se věnuje pouze těm zařízením, jejichž klienti jsou zároveň i respondenti mého výzkumu. Dále se teoretická část zaměřuje zejména na teorii negativního ovlivnění pohledu na partnerské vztahy a také na to, v čem se liší vyrůstání v úplné rodině a v dětském domově. Do teorie je zahrnuto i téma partnerství očima adolescentů z úplných rodin. V praktické části probíhá analýza nasbíraných dat ze vzorku osmi respondentů vyrůstajících v rodinném prostředí a osmi respondentů vyrůstajících v dětských domovech.

Teoretická část

1 Adolescence

Slovo adolescence pochází z latinského slova adolescere, které znamená „dozrávat“ (Carr-Gregg, 2012, s.25). Již tento překlad značí, že adolescence je doba dospívání a utváření své identity. Adolescence je emočně náročné období, jak pro adolescenta samotného, tak i pro jeho okolí.

Adolescent musí zjistit, co je pro něj v životě důležité a snaží se najít své místo ve světě, ve kterém objevuje své životní role. Právě proto je dospívání náročné období. Důležité je pro dospívajícího i hledání partnerských vztahů a poznávání osob druhého pohlaví. Zároveň nechává poznat i sám sebe (Říčan, 2014). Dospívající by měl během tohoto období zvládnout svou vlastní proměnu, dosáhnout přiměřeného sociálního postavení a vytvořit si vlastní identitu.

Dle Vágnerové (2012) je nejnapadnější změnou zejména tělesné dospívání, které je spojené s pohlavním dozráváním. Dále výraznou změnou prochází také emoční prožívání. Provází je časté výkyvy nálad, které jsou způsobeny hormonálními změnami. Macek (1999) považuje adolescenci za most mezi dětstvím a dospělostí. Dokončuje se pohlavní zrání, fyzický a duševní rozvoj a také sociální učení. Začátkem období adolescence Říčan (2014) označuje dobu, kdy mladý člověk tělesně dozrává a kdy si zvolil studijní obor a začíná se připravovat na povolání. Konec adolescence se určuje hůře. Dospělost se určuje věkem 18 let, ale neznačí to konec adolescence, protože tento věk nemá význam na duševní vývoj. Říčan (2014) přibližně stanovuje dobu konce adolescence na 20 rok života. V případě vysokoškolského studia na 23 rok života, z důvodu ekonomické závislosti na rodičích a studentské role.

10.4 Fáze adolescence

Macek (2009) a Carr-Gregg (2012) popisují fáze adolescence z psychologického pohledu.

- 1) **Časná adolescence** – datuje se od 11 let do 13 let. Projevují se primárně pubertální změny jak fyzické, tak biologické. Zvyšuje se zájem o opačné pohlaví a naopak se uzavírá vztah k rodičům. Adolescent chce být spíše sám, bez společnosti rodičů.
- 2) **Střední adolescence** – datuje se od 14 let do 16 let. Tuto fázi provází zejména hledání osobní identity a úvahy nad životem. V mnoha případech se adolescent ve střední fázi snaží odlišit od ostatních. Poslouchají specifickou hudbu, jinak se oblékají. Tímto ale

pouze zvyšují svojí skupinovou příslušnost. Značí to touhu někam patřit, zapadat. Zvyšuje se tedy zájem o vrstevníky, ale naopak ve vztahu k rodičům upadá.

- 3) Pozdní adolescence** – datuje se od 17 let do 20 let (případně více). V této fázi by adolescent již měl směřovat k dospělosti. Ukončuje vzdělání a snaží se nalézt pracovní uplatnění. Posiluje se potřeba někam patřit a zejména dochází ke změnám v partnerských vztazích, kdy se adolescent již zamýšlí nad budoucností a svými cíli. Na rozdíl od prvních dvou fází se obnovuje vztah k rodičům, který je více založený na úctě a lásce.

10.5 Přejchod do dospělosti

V dnešní době jsou různé druhy nabývání dospělosti. Může být varianta taková, že mladý člověk po ukončení vzdělání ihned najde práci a vstoupí do manželství, ve kterém se mu narodí dítě a založí domácnost. Na druhé straně může být mladý člověk, který si se sebou není stále jistý, ukončení vzdělání odkládá, bojí se budoucnosti a odkládá možné závazky.

Věk plnoletosti se nezměnil, pouze nastalo období, kdy je člověk dospělý, ale dospělým se necítí být (Ježek, Lacinová, Macek, 2016). Ježek, Lacinová a Macek (2016) zmiňují termín *emerging adulthood* (v českém překladu jako vynořující se dospělost), jehož autorem je americký psycholog Jeffrey Jensen Arnett. Vynořující se dospělost značí dobu mezi adolescencí a plnou dospělostí. Člověk je dospělý po naplnění určitých kritérií, jako je věk, založení rodiny, vlastní domácnost, finanční nezávislost a stabilní zaměstnání (Ježek, Lacinová, Macek, 2016).

10.6 Socializace dospívajících

Dle Součka (1967) se sociální role vyvíjejí v adolescenci, v době studia na střední škole. Společnost však od adolescentů očekává, že se budou připravovat na své povolání a na život ve vyspělé společnosti. Přisuzuje jim roli žáků, zatímco tito mladí lidé touží po roli dospělého, samostatného člověka. Obvykle dochází u mladistvých k jevům označovaným jako nevhodné chování. Mladí lidé odmítají přijímat normy a hodnoty, které jim dospělí ukládají. Souček (1967) přisuzuje toto chování k důvodu, že se mladí lidé nechtějí přizpůsobovat sociálnímu řádu a sledují jiné hodnoty. Jedním z motivů, proč se mladí lidé nevhodně chovají je touha po samostatnosti. Brání se proti vedení z řad dospělých. Ve snaze hájit svojí svobodu se staví proti vyšlapaným cestám, které si přejí jejich rodiče. Přisvojují si roli dospělého, i když v ní ještě nemají místo. Tímto se dostávají do konfliktu se svými rodiči a ti často nevědí, jak mají se svými dospívajícími dětmi jednat.

2 Ústavní výchova

Dle slovníku sociálního zabezpečení (2015) se dítě do ústavní výchovy dostává z důvodů selhání funkčnosti rodiny, kde hrozí narušení dětského vývoje, nebo jiných rodinných důvodů. Primárně se stát snaží uložit dítě do péče jiné fyzické osoby z rodiny, či do pěstounské péče. Mohou nastat situace, kdy se rodina nedokáže postarat o své dítě pouze přechodně, může se tedy dostat do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kde může přetrvávat 6 měsíců. Pokud ani poté není rodina schopna se dále o dítě starat, může putovat do ústavní péče, či v lepším případě do pěstounské péče.

Dle Matějčka (1999) přicházejí do ústavní výchovy zejména děti poznamenané nevhodnými podmínkami pro vyrůstání. Pokud dítě dlouhodobě vyrůstalo v dětském domově, je nutné počítat s psychickou deprivací. Každé dítě je ovšem jiné a následky psychické deprivace se dají různými způsoby zmírnit. Mezi nejvhodnější způsoby patří dítě umístit do pěstounské péče, nebo do péče osvojitelů.

2.1 Dětské domovy

Dětské domovy jsou obvykle pro děti od 3 do 18 let. V některých případech může být dítě v domově přítomno do ukončení studia (maximálně ale do 26 let). Je určen pro děti bez závažných poruch v chování (Kukla, 2016).

Zákon 109/2002 Sb. hovoří o dětských domovech, jako o zařízeních, ve kterých pečují o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Děti v dětských domovech se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí domova.

2.2 Domy na půl cesty

Vyhláška č. 505/2006 Sb. charakterizuje domy na půl cesty jako sociální službu, která poskytuje ubytování po dobu maximálně jednoho roku. Dále zprostředkovává kontakt se sociálním prostředím, provozuje sociálně terapeutické činnosti a pomáhá uplatňovat práva. Jedná se o pobytovou sociální službu, které se hradí v maximální výši 130 Kč za den. Dle slovníku sociálního zabezpečení (2015) jsou domy na půl cesty určeny pro osoby do 26 let, které po dosažení zletilosti opouštějí ústavní nebo ochrannou výchovu a v některých případech i po výkonu trestu či ochranné léčbě.

2.3 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Zákon o sociálně právní ochraně dětí (č. 401/2012 Sb., § 42) definuje zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc takto: *„Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc poskytují ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy anebo ocitlo-li se dítě bez péče přiměřené jeho věku (§ 15), jde-li o dítě tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané anebo o dítě, které se ocitlo v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jeho základní práva. Ochrana a pomoc takovému dítěti spočívá v uspokojování základních životních potřeb, včetně ubytování, v zajištění zdravotních služeb a v psychologické a jiné obdobné nutné péči.“*

2.4 Klienti ústavní výchovy

Dle Kukly (2016) jsou typičtí klienti ústavní výchovy ve věku 12-14 let. Nejčastěji mají poruchy chování jako je záškoláctví a agrese. Ve většině případů mají zkušenost s alkoholem a drogami. Co se týče rodiny, bývá nefunkční a v rodině často disponuje autoritativní otec. Matka bývá ve většině případů submisivní. Rodiče neprojevují zájem o dítě a obvykle bývají bez osobních zájmů.

3 Charakter člověka

Charakter značí naše povahové zvláštnosti, tzn. to, čím jsme jedinečné osobnosti. Vyjadřuje vztah ke společnosti a k nám samotným. Pokud známe určité charakterové zvláštnosti jedince, můžeme předvídat jeho činy. Charakter je do jisté míry získaný. K vytváření přispívá společnost, ve které se jedinec pohybuje. Může to být například škola, výchova, rodina. Charakter se projevuje v jednání a cílech člověka. Resp. v činech, kterými chce dosáhnout svých cílů (Kohoutek, 2002).

3.1 Sebeuvědomění

Je důležité, aby byl člověk v životě spokojený sám se sebou. Pokud spokojený není, kvalita života nemusí být taková, jakou by si jí člověk představoval. Člověk by měl mít pocit, že v tomto světě nezaniká a že zde má svoji hodnotu a důležitost. Zdroje, které toto člověku umožní, jsou u každého jiné (Kohoutek, 2002). Kohoutek (2002) uvádí čtyři stadia osobnosti z hlediska prožívání vlastní hodnoty.

- **První stadium** – touha člověka po tom, být jiný, odlišný. Mít své vlastní hodnoty.
- **Druhé stadium** – člověk touží po dobrém mínění společnosti o sobě samém.
- **Třetí stadium** – v tomto stadiu člověk touží po cti. Čest se může objevit s v různých oblastech jako čest rodu, čest profese, čest rasy.
- **Čtvrté stadium** – Člověk pociťuje své vlastní já a prožívá své vlastní jednání. Důležitá je zde morální smýšlení a svědomí.

Pokud si člověk není vědom své osobní hodnoty, své ceny, neodváží se nezřídka veřejně odsoudit nespravedlnost či křivdu, ať už se týká jeho samotného nebo druhých. Nízké sebehodnocení vede také často ke snížení motivace člověka k učení a k dosahování osobních cílů. Kladné sebehodnocení povzbuzuje aktivitu člověka, podněcuje jeho chuť využívat příležitosti, ale i riskovat případnou porážku (Kohoutek, 2002, s. 76).

3.2 Snížené sebehodnocení

Lidé, kteří neumějí zjistit, jaké hodnoty jsou pro ně v životě důležité, mohou trpět sníženým sebehodnocením, které jinak nazýváme komplexem méněcennosti. Komplex méněcennosti může ovlivňovat lidský život a chování. Například pracovní a rozumovou výkonnost, citový život a vývoj povahových vlastností. Sníženým sebehodnocením mohou většinou trpět děti, které zažívaly v dětství odmítání ze strany rodičů a negativní hodnocení na svoji osobu (Kohoutek, 2002).

Dle Vaškové (in Vránová, 2017) vzniká komplex méněcennosti nejvíce v dětství, kdy si dítě vytváří dojem samo o sobě a rodiče mají často potřebu dítě negativně hodnotit. Dítě si tato hodnocení bere velice osobně a s ohodnocením se ztotožní. Vašková (in Vránová, 2017) poznamenává, že nejlépe jak se zbavit komplexu méněcennosti je najít své komplexy a naučit se je pojmenovat. Dále musí člověk najít, kdy tyto komplexy vznikly a uvědomit si, že nikdo není dokonalý a každý máme silné a slabé stránky.

3.3 Pozitivní identita

Potřeba pozitivní identity je jedna ze základních potřeb. Pro každou osobu je samozřejmé mít své vlastní já, svoji identitu. Opakem identity je anonymita. Nemít identitu by znamenalo, že bychom neexistovali jako hodnotná osobnost. Do naší identity zahrnujeme národnost, a údaje, které často píšeme do státních dokladů. Do těchto údajů patří i jména rodičů, nebo osvojitelů, kteří utvářejí identitu dítěte (Matějček, 1999).

4 Vývojové úkoly v období od narození do mladé dospělosti

Každý člověk musí v životě projít danými vývojovými úkoly, aby v životě získal určité zkušenosti (mohou být dobré, ale i špatné). Nejvýznamnější vývojové úkoly vypracoval Erikson. Člověk by měl projít osmi fázemi psychosociálního vývoje, aby dosáhl ctnostného (či méněcenného) života. Dle Macka (1999) vývojové úkoly obsahují individuální potřeby a očekávání pro každého člověka. Pro naplnění těchto potřeb nabízí společnosti určité vzorce chování a pokud je člověk nerespektuje, je většinou společností sankciován.

Pokud člověk uhýbá před řešením konfliktu, ctnost nevzniká a převládá negativní pól krize (pokud dítě nevyřeší konflikt, odchází do dalšího stadia bez ctnosti a s pocitem méněcennosti). Nevyřešení konfliktu oslabuje ego a způsobuje stagnaci vývoje. Může se napravit dodatečně, což vyžaduje návrat až do místa negativního řešení, účinnější přístup ke konfliktu a následně vytvoření chybějící ctnosti (Peterková, cit. 2018-03-04).

Vývojová stadia dle Eriksona (1963 in Langmeier, Langmeierová: překlad kapitoly z knihy Děťství a společnost):

1. Základní důvěra proti základní nedůvěře

- Dítě cítí důvěru ke svému tělu a k lidem. Ví, že když se matka na chvíli vzdálí, vrátí se. Pociťuje bezpečí.
- Pokud tato důvěra chybí, mohou nastat psychické problémy, jako je únik do schizoidního a depresivního vztahu

2. Autonomie proti studu a pochybám

- Dítě se učí regulovat své vyměšování. Zjišťuje, že může zcela sám ovládat své rozhodnutí, kdy vykoná svoji potřebu.
- Pokud tato regulace nebude kontrolována, může dítě získat moc, nebo málo zábran.
- Vzniká pocit pochybnosti a studu.

3. Iniciativa proti vině

- Dítě disponuje energií, kterou směřuje na činnosti jemu žádoucí. Zvyšuje se potřeba být aktivní na místech, kde dříve bývalo vzdorovité.
- Nebezpečí může být pocit viny nad činy, které se dítě chystá udělat. Pokud se dítěti nedaří, může nastat úzkost a deprese

4. Snaživost proti méněcennosti

- Dětská fantazie začíná být krocena a nastává fáze učící. Dítě získává nové dovednosti a snaží se být produktivní.
- Dítě je ohrožováno pocitem méněcennosti. Pokud rodinný život nepřipravil dítě na školní život, dítě může být rozrušeno.

5. Identita proti konfúzi rolí

- Dítě vyrostlo do mladého člověka, který hledá cestu a snaží se zjistit kým opravdu je. Fáze je provázená pohlavním vyspíváním a odhalováním svých rolí a dovedností.
- Nebezpečí hrozí, pokud mladý člověk nemůže najít svoji identitu. Může se uchýlit do skupiny vrstevníků, kde může ztratit svou totožnost.

6. Intimnost proti izolaci

- Adolescent se stává mladým dospělým, který je připraven na intimnost a je schopen vytrvat v partnerském vztahu.

Nebezpečí zde je, pokud je mladý člověk spíše odmítavý vůči partnerským vztahům, či vztahům obecně. Může to vést k těžkým charakterovým problémům.

5 Vlivy působící na patologický vývoj osobnosti

Disharmonický (patologický) vývoj osobnosti se může dělit na trvalý a přechodný. Přechodný ráz se může projevit v pubertě, kdy dochází ke ztrátě pozornosti, intelektové pasivitě, k nedostatku pevné vůle a k výkyvům v prospěchu. Trvalá změna osobnosti se projevuje zejména poruchou v navazování sociálních vztahů, podivínskostí, nezvládnutím citových prožitků a zážitků, citovou chudobou, snahou získat si pozornost, chudými mimickými projevy atd. Trvalý disharmonický vývoj vzniká zejména genetickým podmíněním, naopak přechodný disharmonický vývoj není geneticky podmíněn (Kohoutek, 2002).

Disharmonický vývoj osobnosti může vzniknout již v děloze, kdy se mozek teprve vyvíjí a je nejvíce citlivý. Narušit vývoj mohou různé infekce, změny teplot, ale i zneužívání drog a alkoholu (Drtilová, Koukolík, 2006).

Jak je všeobecně známo, dítě vyrůstající v úplné rodině s naplněnými psychickými potřebami se bude vyvíjet jinak, než dítě vyrůstající v bídě a v rozpadající se rodině spojené s násilím.

Tyto vývojové změny se jistě odrazí i v partnerských vztazích a pohledu na ně.

5.1 Domácí násilí

Domácím násilím se značí fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí, které se odehrává mezi osobami žijícími ve společné domácnosti. Z většiny případů se domácí násilí objevuje ve vztahu partnerském či manželském, ale může se objevit i ve vztahu sourozeneckém, nebo ve vztahu mezi dítětem a rodičem nebo prarodičem (Kotková et al., 2014).

Domácí násilí se odehrává mezi osobou ohroženou a osobou násilnou. Agresor a oběť si nikdy nemění role. Mezi tyto aktéry ale patří i osoba, která může být svědkem domácího násilí. V mnoha případech se jedná o dítě, které je domácím násilím nepřímo či přímo ohroženo (Kotková et. al., 2014).

5.2 Partnerské násilí očima dětí

Domácí násilí je často propíraným tématem zejména ve vztahu ženy (matky) a partnera. Dítě může být ale svědkem domácího násilí a tím pádem se stává i obětí. Vyrůstání v takovémto prostředí může narušovat vývoj i osobnosti dítěte, jak potvrzuje Pokorná (2008).

Pokud tyto děti nebudou mít možnost zpracovat si traumatické prožitky, jimž byly ve své rodině vystaveny, za využití specializované psychologické pomoci, nemají mnoho šancí žít plnohodnotný, násilím nezatížený život. Zázitek domácího násilí se tak může stát problémem,

který je bude provázet nejen jejich dětstvím, ale zákonitě se promítne i do jejich vztahů v dospělosti (Pokorná, Toufarová, Vargová, 2008, s. 80).

Jak je známo, rodina je základní socializační skupina dítěte. Dítě v rodině přebírá zkušenosti, hodnoty a postoje k sobě a okolí. Pokud dítě vyrůstá v narušeném rodinném prostředí, či dokonce mimo rodinné prostředí, nemá příležitost získat vhodný rodinný vzor. Hrozí zde tedy nebezpečí, že nebude v dospělosti schopné vychovávat vlastní potomky.

5.3 Zanedbávání a zneužívání dětí

Za zneužívání se považuje chování, kdy jeden člověk kontroluje chování druhého člověka použitím síly a nátlaku. Odborníci dle studují usuzují, že děti, které byly zneužívané či zanedbávané v pozdějším životě, se vyjadřovali násilně proti ostatním lidem (Koukolík, 2006).

Zanedbávání dítěte může být způsobeno neznalostí rodičů, ale i nechtěním dítěte, které může být i provázáno týráním a zneužíváním. Zanedbáváním se označuje ignorování dětských potřeb od fyzického a výživového zanedbání až po špatné bytové podmínky, nebo nedostatečný dohled (Vaničková, 2012).

Dle Koukolíka (2006) může zanedbávání a zneužívání dítěte být příčinou psychopatologických poruch v dospívání. Ve své studii Velemínský a kol. (2017) píší, že zanedbávání a zneužívání dítěte nepříznivě ovlivňuje vývoj nervové soustavy a tím tedy i duševní, kognitivní a behaviorální funkce. Toto se může projevit poruchou příjmu potravy, depresi, závislostí.

Koukolík (2006) dále zmiňuje, že děti z násilných rodin se častěji účastní pouličního násilí a šikany a mohou trpět poruchou pozornosti a hyperaktivitou. Děje se tak z důvodu narušení vazby mezi dítětem a rodičem, kdy dítě vnímá svět jako nebezpečné místo, kterému se musí bránit. Agresivní chování je v tomto případě naučené a stává se trvalým rysem osobnosti.

5.4 Rozpad rodiny

Pro každé dítě představuje rodina stabilní zázemí. Pokud dojde k rozpadu této jistoty a stability, znamená to specifickou psychosociální zátěž. Pokud děti nerozumí důvodu rozpadu rodiny, může to ovlivnit postoj k jiným lidem i postoj k sobě samému (Pokorná, Toufarová, Vargová, 2012).

Dle Matějčka a Dytrycha (2002) je rozvodovost velice vysoká. Provází ji stresové období, které může narušit psychický vývoj dětí a může ovlivnit i další život rodičů či širší rodiny.

Amato (1995) zmiňuje studii Wheatonové, která zjistila, že důsledky životních změn dospělých v duševním zdraví, závisí na stupni stresu před životní změnou (tj. rozvod, ztráta zaměstnání, odchod do důchodu aj.). Pokud je stres vyšší, změna bývá bezproblémová. Naopak, pokud je stres před změnou nižší, přechod z daných rolí bývá škodlivý pro psychickou podobu. Podobný proces může fungovat i na děti. Pokud je konflikt rodičů před rozvodem těžký, dítě pocítuje velký stres. Rozvod pomůže dítěti snížit stres a tento pokles může výrazně převážit ztrátu dalších zdrojů, což má za následek celkem pozitivní výsledek. Na druhé straně, pokud dítě nepředpokládá rozpad vztahu jeho rodičů, reaguje intenzivněji a negativněji.

5.4.1 Tři stádia rozpadu rodiny

Matějček a Dytrych (2002) hovoří o třech stádiích rozpadu rodiny.

1. **Manželský nesoulad** – Prvním příznakem je snížená schopnost partnerů se mezi sebou domluvit a dělat kompromisy. Může vznikat z nepodstatných rozporů a je poměrně běžný.
2. **Manželský rozvrat** – Vzniká z manželského nesouladu a může dojít až k rozvodu. Rodiny s manželským rozvratem se vyznačují zhoršením některých rodinných funkcí.
3. **Rozvod** – Finální stádium rozpadu rodiny. Jedná se o právní ukončení manželství, kterou může doprovázet spor o dítě, který bývá v každém případě nepříjemný a může ovlivnit dětský psychický vývoj.

5.4.2 Následky rozvodu

S jistotou se dá říci, že rozvod má dopad nejvíce na děti, které mohou být ovlivněny v každém věku. Citově napjaté situace pro ně mohou být velice těžce zvládnutelné. Matějček a Dytrych (2002) považují za nejvýraznější následek rozvodu horší výkonnost ve škole. Napětí a stres, který rozvod provází, ovlivní míru jejich koncentrace. Děti se tedy hůře na učivo soustředí a špatně udrží ve škole pozornost. Za další následek považují ovlivnění širší rodiny. Dítě může ztratit babičky a dědečky, nebo se jim může odcizit. Často stojí uprostřed vyměňování názorů na druhého rodiče. Prarodiče od jednoho rodiče mohou očerňovat toho druhého a naopak. Dítě často nerozumí tomu, proč se k sobě chovají rodiče „ošklivě“.

Matějček a Dytrych (2002) v závěru shrnují, že rozvod může narušit psychický vývoj dítěte, které může vést až k antisociálnímu chování. Amatova (1995) studie potvrzuje, že manželský nesoulad rodičů může u dítěte vytvořit predispozice k partnerským konfliktům v pozdějším životě. Záleží zde ovšem na situaci, jak k rozvodu dojde. Pokud manželské soužití naruší náhlá okolnost (např. příchod atraktivnějšího partnera), děti reagují velmi nedůvěřivě a negativně. Tato zkušenost pro ně může být v budoucnu při hledání partnera velice problematická.

5.5 Psychické potřeby dítěte

Langmeier a Matějček (2011) charakterizují čtyři základní psychické potřeby dítěte. Základní potřebou dítěte je přiměřená míra stimulace a podnětů. Pokud se dítěti dostává nadbytku či nedostatku podnětů, reakce je negativní. Na to navazuje potřeba druhá, a to potřeba smysluplného světa. Při úspěších a motivacích se dítě radostně projevuje a rádo objevuje své okolí.

Pro třetí potřebu je pozice mateřské osoby nenahraditelná. Dítě začíná poznávat svět a navazuje první vztahy, při kterých nad ním drží ochrannou ruku právě osoba mateřská. Může to být matka, otec či další členové rodiny, se kterými má dítě navázaný blízký vztah. Z této potřeby dítě postupně přechází do uvědomování samo sebe, potřeby hledání identity a ovládání vlastní role v sociálním začlenění. Opět je role matky velice významná pro podporu a motivaci dítěte.

Nejsou-li tyto potřeby v dostačující míře a dostatečně dlouho uspokojovány, dochází k deprivaci. Psychická deprivace poznamenává podstatným způsobem další vývoj dítěte. Jako důsledek psychické deprivace je nejčastěji uváděn opožděný vývoj řeči, opožděný vývoj sociálních a hygienických návyků, emotivita dětí je plochá, nerozvinutá. Psychická deprivace často stojí v pozadí vážnějších poruch osobnosti. (Pokorná, Toufarová, Vargová, 2008, s. 83)

Langmeier a Matějček (2011) na základě vymezení těchto potřeb uvádějí víceúrovňové pojetí psychické deprivace.

Úroveň deprivace		Nedostatek vnějšího životního prostředí	Experimentální model
I.	Deprivace podnětová	Nedostatek vnější stimulace	Deprivace senzorická
II.	Deprivace významová	Nedostatek vnější struktury	Deprivace kognitivní
III.	Deprivace citového vztahu	Nedostatek vnějšího objektu	Deprivace emoční
IV.	Deprivace identity	Nedostatek osobně sociálního významu	Deprivace sociální

Psychická deprivace se může projevit v celé struktuře osobnosti, v chování, v sociálním začlenění, v postojích, v celé životní orientaci a v hierarchii hodnot (Kolouchová, 1992, s. 19).

5.5.1 Izolace a separace

Langmeier a Matějček (2011) popisují rozdíl mezi izolací a separací. Pokud je dítě izolováno od jeho přirozeného a společenského prostředí, bude trpět podnětovým nedostatkem. V případě, že k této izolaci bude docházet delší dobu, je více než pravděpodobné, že dítě bude opožděné ve svém vývoji.

K separaci dochází, když je dítě odebrané ze sociálního prostředí, kde již mělo navázané určité citové vztahy. Separace se považuje za kladnou, pokud dochází k postupnému odloučení školního dítěte od rodičů. Tím proniká do dalších společenských vztahů a osamostatňuje se. Za negativní separaci se považuje, když je malé dítě hrubě odtrženo od rodičů, na kterých je stále závislé.

5.6 Psychická deprivace

Psychická deprivace může negativně ovlivnit psychický vývoj dítěte. Neznamená to ovšem, že je psychická deprivace nevratná. Následky mohou být krátkodobé, ale i dlouhodobé (Kovařík in Matoušek, 2003).

Psychická deprivace se na malém dítěti začíná projevovat výrazným opožděním řeči

a opožděným vývoji sociálních a hygienických návyků. Při deprivaci v období raného vývoje se může u dítěte projevit i opoždění ve vývoji jemné motoriky, jako například v koordinaci rukou a v celkovém ovládnutí chůze a pohybu. Deprivace se projevuje i na emotivitě a to tak, že dětské emoce jsou spíše ploché, nerozvinuté, či naopak obsahují nezvládnutelné afektivní výbuchy (Matoušek, 2003).

Langmeier a Matějček (2011) rozlišili hlavní typy osobnosti deprivovaného (ústavního) dítěte.

- **Sociálně hyperaktivní typ** - Relativně přátelští, lehce navazují vztahy, ale pouze povrchní. Jednají bez rozpaků a zábran. Bývají oblíbení personálem ústavu díky jejich nekonfliktnosti. Obtížně si osvojují nové návyky.
- **Sociálně provokativní typ** – Domáhají se pozornosti negativním chováním, jako je násilí, neklid, drzost atd. Jsou žárlivé a vyžadují vychovatele pouze pro sebe. Pokud dostane to, co chce, bývá bez problémů.
- **Útlumový typ** – Bývá považováno za slabomyslné, díky jeho neaktivnosti a nezájmu k okolnímu dění a k navazování vztahů.
- **Dobře přizpůsobený typ** – V celku nenápadný typ. Změny v chování se můžou projevit při větší citové zátěži.
- **Typ náhradního uspokojení citových potřeb** – Snaží se nahradit citové strádání jinými věcmi. Například přejídáním, žalováním, sexuální aktivitou. Tento typ často provází časný zájem o sexuální aktivity.

5.6.1 Výzkum pozdních následků deprivace

Koukolík a Drtilová (2006) zmiňují výzkum Matějčka, Bubleové a Kovaříka (1997), kdy autoři sledovali pozdní následky deprivace u osob vyrůstajících v dětských domovech, v SOS vesničkách, v pěstounských rodinách, u osob pocházejících z nechtěných těhotenství a u osob pocházejících z chtěných těhotenství (pro porovnání s osobami z nechtěného těhotenství).

Výsledky této studie ukazují, že:

- **Osoby z dětských domovů** – Bylo zjištěno špatné zvládnutí sociálních vztahů, nízká úroveň vzdělání. Muži měli často záznam v rejstříku trestů. Byli často svobodní a měli problémy najít trvalý vztah. Ženy byly naopak téměř vždy vdané a měly děti.
- **Osoby z individuální pěstounské péče** – Neprojevil se rozdíl v sociální integraci a děti z pěstounské péče se ukázaly jako nejspokojenější

- **Osoby z SOS dětských vesniček** – Ukazuje se více problémů v sexuálních vztazích. Muži mají častěji záznam v trestním rejstříku. Ženy nejméně často uvádějí interrupce.
- **Osoby pocházející z nechtěného těhotenství** – Muži jsou často poměrně brzo ženatí. Ženy jsou naopak častěji svobodné a uvádějí celkovou nespokojenost se životem. Jsou častěji v evidenci nezaměstnaných a častěji v evidenci sociální péče pro rodinné a výchovné problémy. Setkáme se u nich více s depresi a úzkostmi než u osob z chtěného těhotenství.

6 Rodina

Je všeobecně známo, že rodina je základní socializační skupina každého dítěte. Pro dítě znamená jeho svět, díky rodině se učí poznávat nové věci a učí se jak na ně reagovat. Rodina pomáhá dítěti formovat svoji osobnost.

Sobotková (in Ševčík, Špatenková, 2011) sepsala základní funkce rodiny.

- **Reprodukční funkce** - V současné době tato funkce slábne. Mladí lidé odkládají vstup do manželství a početí potomků.
- **Emoční funkce** - Týká se pocitu sounáležitosti s rodinou.
- **Socializačně výchovná funkce** - Rodina zodpovídá za socializaci dětí, ovšem není jediná socializační skupina. Svojí roli hraje i škola, zájmové skupiny a vrstevnické skupiny.
- **Ekonomická funkce** - Muži již nejsou jedinými předpokládanými živiteli rodin. Roste zájem o problematiku mužské identity.

Některé funkce rodin v současné době klesají. K tomu přispívá více faktorů, např. rychlé životní tempo, vysoké nároky v pracovní sféře, obtížná harmonizace práce a rodiny, informační boom, širší možnosti seberealizace hlavně u žen, chybění kvalitních rodičovských vzorů z dětství, určitá izolovanost mladých rodin od starší generace (Ševčík a Špatenková, 2011).

6.1 Vztahy mezi rodiči a dospívajícími

Je obecně známé, že dobrý vztah rodičů s dětmi je pro zdravý vývoj dítěte velice důležitý. Dle Vágnerové (2012) je matka emotivnější a lépe umí pochopit pocity svých dětí než otec. Bývá ovšem více pečující a děti se snaží z pozice pečováného vymanit.

Chlapcům se daří snáze dojít k osobní svobodě, než dívkám. Důvod je takový, že matky na své dcery často kladou větší požadavky. Dcery zase v mnoha případech vidí ve svých matkách konkurentky. Matky do této pozice mohou přicházet nevědomky, nebo se naopak do této pozice samy stylizovat. Od otce se odpoutávají snadněji jak chlapci, tak i dcery. Potřeba otce je ale důležitější více pro chlapce, než pro dívky. Chlapec potřebuje, aby ho otec podpořil v rozvoji mužské role. Nepotřebuje ovšem jeho neustálou kontrolu. Stačí mu, když má jistotu, že se může o otce v případě potřeby opřít. Vztah dcery s otcem bývá převážně klidnější. Otec neví jak má s dospívající dcerou jednat a je pro dceru spíše vzorem mužské role. Dcera na otci

může zkoušet, jaké reakce vyvolá její chování a toto může opakovat i mezi svými vrstevníky (Vágnerová, 2012).

6.2 Rodina a statistika

Výzkum Kohoutové a Nývlt (2014) ukazuje, že od roku 1995, u mladých lidí ve věku 20-24, výrazně klesl zájem o vstupování do manželského svazku. Odkládají manželství a zakládají rodiny až v pozdějším věku. V roce 2008 žilo pouze 13% mužů a 15% žen v nesezdaném soužití. V roce 2013 toto číslo vzrostlo na 21% mužů a 24% žen, kteří žijí v nesezdaném soužití. Shrnutí výzkumu říká, že mladí lidé častěji před manželstvím žijí sami nebo v nesezdaném soužití.

Statistika dále ukazuje rozdíly ve vzdělání mezi lidmi v partnerství. 17% žen má nižší vzdělání než jejich partner, 29 % žen má vyšší vzdělání než jejich partner a 56% mají oba partneři stejné vzdělání. Od roku 1976 stoupl podíl vzdělanějších žen o 10% a o 10 % klesl podíl, kdy jsou ženy méně vzdělané než muži. Podíl stejně vzdělaných partnerů zůstal od roku 1976 statický.

6.3 Vliv rodiny na děti

Rodiče bývají nejbližšími lidmi od kterých se jejich děti učí jak se chovat, jaké normy a hodnoty jsou v životě důležité aj. Postupem času se dospívající děti snaží rodičům emocionálně a mentálně vzdálit, protože chtějí nalézt svojí vnitřní identitu. Dospívající od rodičů očekává svobodu ve svém vlastním rozhodování a jejich důvěru (Ježek, Lacínová, Macek, 2016). Toto potvrzuje i Vágnerová (2012), která píše, že dospívající v procesu autonomizace má potřebu zbavit se kontroly rodičů a chce začít o sobě rozhodovat sám. Dále dle Vágnerové (2012) je náročné udržet si dobré vztahy s rodiči během tohoto procesu. Rodič začíná být hodnocen realističtěji a někdy i kritičtěji. Idealistické pohledy na rodiče vymizely a nahrazují je pohledy reálné, které často doprovází zklamání.

Kohoutová a Nývlt (2014) ve výzkumu uvádí, že u rodičů žije 50% mužů a 31% žen ve věku 25-29 let. Stále více mladých lidí zůstává u svých rodičů z důvodu toho, že je pro ně finančně náročné založit vlastní domácnost. Dalším důvodem je odkládání rodiny a manželského svazku (Rajlichová, 2014).

Z dotazníků vyhodnocovaných Nadáním a dovednostmi o.p.s.¹ (Nadání a dovednosti, 2017) vyplívá, že dospívající děti z ústavní výchovy také chtějí prodloužit péči a obvykle odcházejí z dětského domova až po ukončení vzdělávání.

6.4 Děti vychovávané mimo vlastní rodinu

Je obecně známo, že děti vyrůstající mimo svoji rodinu, nemají stejnou možnost vytvořit si silný citový vztah k vychovávajícím osobám jako děti vyrůstající v úplné rodině. Následný odchod z ústavu pro ně může být velmi stresová záležitost, pokud nemají osobu citově blízkou, na kterou se můžou obrátit o pomoc. Zejména pro děti útlého věku je důležité, aby dostávaly správné sociální a citové podněty. Pokud se jim těchto podnětů nedostává a pokud nemají dobrý model vztahu v rodině a v širší společnosti, může vzniknout selhání v sociálním začlenění v adolescenci a v dospělosti (Kolouchová, 1992).

Náhradní rodinná péče má uspokojovat psychické potřeby dítěte tak, aby byla nahrazena neúčast rodičovských podnětů a citových projevů a zabránilo se díky tomu emoční deprivaci. Pěstounská péče tento úkol splňuje lépe než péče ústavní, a to z důvodu, že se zde nachází menší skupina dětí. Tyto skupiny bývají velice podobné rodině. Pěstouni mají větší prostor věnovat se každému individuálně a dítě má dobrý rodinný vzor. Ústavní péče může být někdy chladná a pro dítě strohá svým denním režimem, který musí každý dodržovat. Dítě zde nemá tak velkou šanci vytvořit si silnou citovou vazbu k „tetě“, která děti vychovává a střídá se společně s jinými „tetami“.

Dle výzkumu neziskové organizace Nadání a dovednosti o.p.s. (2017) se 27 % dětí vycházejících z dětského domova obrátí s prosbou o pomoc na příbuzné, 23 % na vychovatele v dětských domovech, 21 % na ostatní, 16 % na kamarády, 11 % na sociální pracovníky a úřady a 2 % na neziskové organizace.

Aby náhradní rodinná péče uspokojila potřeby dítěte, musí se mu najít vhodné řešení, které ovlivňují některé faktory. Faktory, které ovlivňují výběr žadatelů a jejich přiřazení k určitému dítěti zmiňuje Kovařík (in Matoušek, 2003).

1. Právní faktory – Dítě, které není právně volné nelze umístit do osvojení ale pouze do

---

¹ Nezisková organizace Nadání a dovednost o.p.s. spolupracuje s dětskými domovy. Pomáhají dětem s výběrem studia či s výběrem budoucího povolání. Zaměřují se na motivaci dětí k volbě vysněného zaměstnání a intenzivně podporují jednotlivce v hledání zaměstnání (Nadání a dovednosti, 2017)

pěstounské péče či ústavního zařízení

2. **Biofyzické faktory** – Žadatelé musejí být podrobně seznámeni s možnými riziky a postiženími dítěte. Děti, které mají těžké postižení zakládající invaliditu, by měly být umístěny spíše do pěstounské péče, nežli do péče ústavní.
3. **Vývojové faktory** – Předškolní věk je limitem pro osvojení. U dětí nad 5-6 let je vhodnější forma pěstounské péče. Pokud dítě projevuje znaky psychické deprivace, mělo by být v péči léčebné a nápravné, péče ústavní by měla být pouze řešením z nouze.
4. **Sociální faktory** – V případě, že se děti mají nadále stýkat s rodinou, nelze uvažovat o adopci. Pokud mají děti více sourozenců, ideální by bylo, pokud by mohly být stále spolu v pěstounské skupinové péči.
5. **Situační faktory** – Dostupnost určitých služeb a péče bude ovlivňovat výběr náhradní rodinné péče. Také volba lokality hraje svojí roli ve volbě místa náhradní rodinné péče.

7 Partnerské vztahy

Partnerské vztahy patří mezi zásadní témata řešená mladými lidmi. V dnešní době mají mladí lidé více společenského souhlasu k více partnerům za život. Bohatší partnerské zkušenosti jsou lepší pro fyzickou a emocionální intimitu. Mladí lidé hledají svoji identitu a zároveň se snaží najít partnera vhodného k jejich osobnosti. Pro toto hledání je poznávání nových partnerů důležité (Ježek, Lacinová, Macek, 2016). Jak ale zjistila Rhoadesová a Stanley (2014), pokud byl bohatší sexuální život před svatbou s jinými partnery, může být manželský život spíše nekvalitní. Člověk, který ví, že existuje více partnerských možností, může být méně spokojený ve vztahu. Dále zjistili, že lidé, kteří přecházejí ze vztahu do vztahu, mají nekvalitnější vztahy než ti, kteří se před vstupem do vztahu zamýšlejí nad svými cíli, kterých chtějí ve vztahu dosáhnout (svatba, děti).

Jistou roli pro spokojené partnerství hrají i zážitky z rozchodů. Jak je známo, rozchody jsou silně prožívané emocionální procesy, které jsou podobné úmrtí blízkého. Člověk přichází o partnera, na kterého byl zvyklý a se kterým byl silně propojený. Pro člověka je důležitý dotyk a blízkost, o které díky rozchodu přijde a pocit bezpečí nahradí strach a beznaděj (Kordylewska a Žižlavský, 2014). V případě opakovaných rozpadů partnerských vztahů může docházet nejen k senzitivizaci vůči odmítání a konfliktům v partnerských vztazích, ale rovněž k transformaci přesvědčení, postojů a obecně subjektivní reprezentace významu lásky a partnerství v negativním směru (Ježek, Lacinová, Macek, 2016).

7.1 Partnerské vztahy u adolescentů

Vágnerová (2012) popisuje první partnerské vztahy adolescentů jako projevy zvědavosti a první erotické fantazie o jedinci opačného pohlaví. První zamilovanost provází silné emoční prožitky, jako je radost, ale může to být i žárlivost. Adolescent neustále myslí na osobu, ke které cítí silné city a má nutkavou potřebu o této osobě mluvit. K partnerským vztahům patří také rozchody, které jsou pro další vztahy velice důležité. Adolescent se stále učí ze svých zkušeností.

Říčan (2014) říká, že první schůzky se uskutečňují okolo 14 let pubescenta. První schůzky provází nesmělé držení za ruce, dále přicházejí polibky a nesmělé doteky. První vztahy mohou obsahovat pouze nesmělé držení za ruce a než dojde k prvnímu polibku, může to trvat i týdny. Říčan (2014) také zmiňuje, že zřídka tyto projevy lásky adolescent prožívá s jedním člověkem.

7.2 Přátelství s benefity

Termín přátelství s benefity (či s výhodami), spadá do kategorie nezávislých sexuálních vztahů. Označuje vztah dvou přátel, které nespojuje partnerský vztah, ale pouze vztah sexuální. Výskyt přátelství s výhodami je často spojován s pozdní adolescencí (Ježek, Lacinová, Macek, 2016).

Ve výzkumu Jovanicové a Williamsové (2017) studenti uvedli, že přátelství s výhodami jim umožňuje sexuálně experimentovat. Na druhou stranu uvedli, že ženy jsou z tohoto důvodu stigmatizovány z pohledu společnosti. Studentky, které se zúčastnily výzkumu, uváděly, že jejich rozhodování, zda využívat přátelství s benefity, ovlivňovaly právě možné výčitky ze stran svých vrstevníků.

Tento názor potvrzuje i Weaverová, MacKeiganová a MacDonald (2011), kteří ve svém výzkumu dále uvádějí, že 85 % dotázaných mladých dospělých uvedlo, že s přátelstvím s výhodami mají pozitivní zkušenost. Mnoho účastníků odpovědělo, že přátelství s výhodami je vhodné pro jejich životní období a věk. Nechtějí se vázat, ale chtějí udržovat intimní vztah.

Mladí lidé volí raději přátelství s výhodami před vážnými vztahy z důvodu bezstarostnosti a volnosti, kterou ve svém období vyžadují. Také jim vyhovuje to, že nejsou kontrolováni svým partnerem, protože v přátelství s výhodami o sobě nemusí moc vědět, ovšem vzájemná důvěra je důležitá (Ježek, Lacinová, Macek, 2016).

O přátelství s výhodami tedy můžeme hovořit jako o vztahu „mezi“, kdy člověk sice není v běžném partnerském vztahu, ale také není sám (Ježek, Lacinová, Macek, 2016, s. 118).

7.3 Postoje mladých lidí k manželství

Výzkum Fialové a kolektivu (2000) ukázal, že manželství je pro mladé lidi nejpreferovanější variantou vztahu a nebrání se mu. Jediným důvodem ke vstupu do manželství vidí pouze lásku a bez větších citů by do svazku nevstupovali. Pouze 6 % žen a 7 % mužů (N= 82) uvedlo, že by do manželství vstoupilo z finančních či společenských motivů. Mladí lidé také v manželství vidí finanční jistotu a lepší zabezpečení pro své budoucí potomky.

V závěru Fialová a kolektiv (2000) uvádí, že mladí lidé na manželství nezanevřeli a za největší motiv pro vstup do manželství považují emoční důvody. Výsledky vyšly pro muže a ženy relativně podobné.

7.4 Postoje mladých lidí k rodičovství

Výzkum Fialové a kolektivu (2000) pokračuje i zhodnocením postojů dospívajících k rodění svých potomků. Většina respondentů vypověděla, že děti jsou pro budoucí život samozřejmostí. Nejčastější odpovědi na otázku, kdy je vhodná doba pro početí dítěte byly: dovršení plnoletosti, ukončené vzdělání, finanční jistota a možnost samostatného bydlení. Mezi další zmiňovanou podmínku pro početí dítěte byl dostatečně dlouhý partnerský vztah a overení, zda jsou schopni s tímto svým partnerem samostatně fungovat.

Ve výzkumu padla také otázka, zda chtějí mít respondenti dítě v manželství, nebo by jim stačil vztah bez manželství. Naprostá většina udala, že sňatek je pro výchovu dítěte nepostradatelný. Největší procento respondentů také uvedlo, že by chtěli mít děti dvě.

8 Láska

Dle Kernberga (1999) je láska úzce spjatá se sexuální touhou. Zralá sexuální láska k určitému jedinci přináší emoce, určité hodnoty a závazek sexu. Základem této touhy je teorie pudů, tedy libida. Libido se skládá z eroticky zaměřených emočních vztahů. Zamilovanost je dle Kernberga (1999) schopnost propojit erotické touhy a hluboký objektivní vztah. Zamilovanost také souvisí s truchlením, osamostatňováním se a schopností upustit od objektů v dětství. Po dosažení tohoto stádia se rozvíjí schopnost přejít ze zamilovanosti na stabilní milostný vztah.

Moore (1998) ve své publikaci popisuje sepětí, které vztah provází. Sepětí je přirozená potřeba duše připoutat se k něčemu. Duše toto projevuje způsobem pohledem do minulosti, nebo odporem ke změnám. Duše vyžaduje, aby se tento stav prožíval a nikoliv neutínil. Pokud v životě dojde k rozvodu, člověk má tendenci hodit vše za hlavu, ale duše se chce nad věcí pozastavit a zapřemýšlet. Naše duše jsou složité a Moore (1998) zmiňuje, že pokud chceme být ve vztahu šťastni, musíme dovolit, aby se projevila i duše našeho partnera.

Komunikace je ve vztahu velice důležitá a pro pochopení budeme muset vstoupit do chaosu duše druhého člověka. Dle Moora (1998) nikdy není snadné ukázat naši duši druhému člověku. Ohrožujeme ji nechráněností a doufáme, že druhý člověk bude naši duši tolerovat. Dále Moore (1998) zmiňuje takové patologie vztahu, jako je **nejistota** (tedy morbidní zájem o bývalé vztahy partnera), **moc nad druhým partnerem** a **posedlost** (potřeba být s někým, kdo není v našich reálných možnostech).

8.1 Žárlivost

Matějček a Dytrych (2002) definují žárlivost jako zvláštní emoční stav, ve kterém jde o pocity lásky a strachu ze ztráty partnera. Tento strach se může projevovat depresemi, bezdůvodným osočováním partnera z nevěry, beznadějí a může docházet až do sebevražedných či vražedných tendencí.

Matějček a Dytrych (2000) dále rozdělují žárlivost podle intenzity:

1. **Slabá žárlivost** – Je přirozeným stavem, pokud člověk miluje svého partnera a obává se o jeho ztrátu. Ve většině případů žárlí na konkrétní osobu, které nemusí být bezdůvodné.
2. **Střední žárlivost** – Myšlenky na možnou nevěru partnera se vynořují bezdůvodně a nedají se potlačit. Neustále se partnera vyptává na nevěru, i když není tato obava

opodstatněná. Vyžaduje po partnerovi ujištění, že ho miluje a že nemá zájem o jiného člověka.

3. **Silná patologická žárlivost** – V tomto případě osoba trpící žárlivostí na možnou nevěru ze strany partnera myslí neustále. Snaží se „načapat“ partnera při lži a klade mu neustálé otázky pod tlakem. Tato žárlivost může zasahovat i do rodinného či pracovního života partnera. Může dovést až k násilí.

8.2 Příčiny žárlivosti

Příčiny žárlivosti mohou být různé. Je jisté, že žárlení mohou ovlivňovat zkušenosti z minulosti, kdy žárlivý člověk často přicházel o důvěru ke svému partnerovi. S již narušenou důvěrou se velice těžko přichází do nového vztahu s plnou důvěrou. Také děti, které byly deprivované, mohou mít náznaky silné intenzity žárlení (Matějček a Dytrych, 2000).

Matějček a Dytrych (2000) zmiňují mezi příčiny žárlivosti zejména závislost. Ve většině případů se jedná o závislost na osobě, tedy citovou závislost. Mezi další příčinu zahrnují špatně vytvořené sebevědomí. Člověk, který nemá důvěru v sám sebe a svého partnera vidí jako mnohem hodnotnějšího, je jisté, že si ho bude chtít „uchovat“. Může mít strach, že nikdo jiný by o něj nemusel mít zájem. Jako třetí příčinu označují majetnický postoj k partnerovi. V tomto případě se nejedná o lásku, ale spíše o potřebu druhého člověka vlastnit.

Praktická část

9 Cíl a metodika

Bakalářská práce se zabývá tématem partnerství adolescentů, kteří vyrůstali v dětských domovech. Zaměřuje se zejména na negativní zkušenosti při pohledu na partnerské vztahy jejich rodičů a zabývá se otázkou, jak tyto zkušenosti ovlivňují aktuální partnerské vztahy. Dále se práce zajímá o to, jak oni sami nahlízejí na své partnerské vztahy a jaký je jejich ideál partnera. V neposlední řadě se také zajímá o otázku, jestli je pro ně důležité mít v životě partnera a zda by chtěli založit rodinu v budoucím životě. Pro porovnání a správnou analytickou činnost byl použit vzorek respondentů pocházejících z běžného rodinného prostředí.

Cílem výzkumu je tedy zjistit, zda se partnerské vztahy adolescentů z dětských domovů liší v porovnání s adolescenty, kteří vyrůstali v běžném rodinném prostředí a pokud ano, tak v jakých vlastnostech.

Hlavní znění výzkumné otázky tedy je, jak partnerské vztahy adolescentů ovlivňují vyrůstání v dětském domově.

9.1 Výzkumné předpoklady

V této práci se předpokládá určitá odchylka vztahu adolescentů vyrůstajících v dětských domovech od adolescentů, kteří vyrůstají v rodinném prostředí. Tato odchylka může být způsobena například nedostačujícími pozitivními zkušenostmi ze vztahu svých rodičů a pravděpodobně vyšších negativních zkušeností při pohledu na jejich vztah. Konkrétně se výzkum zaměřuje na otázku, jaké mají pozitivní nebo negativní zkušenosti z dětství a jak mohly tyto zkušenosti ovlivnit jejich aktuální pohled na partnerské vztahy. Předpokladem je, že zkušenosti z dětství mohou narušit důvěru v partnera ve vztahu. Otázka na důvěru je ve výzkumu také kladena.

Další odchylka od kontrolního vzorku může spočívat v odlišných očekáváních od svého vztahu. Každý má jinou představu o svém budoucím vztahu a tuto představu může ovlivnit také to, jak byl viděn v dětství vztah rodičů. Odpověď na tuto otázku se práce snaží zjistit prostřednictvím otázky na představu o jejich ideálním vztahu.

Práce se zajímá také o to, zda v dnešní internetové době vyhledávají adolescenti své potenciální partnery prostřednictvím sociálních sítí, nebo jinými způsoby. Tato otázka je pouze doplňující a neplní hlavní cíl výzkumu. K výsledkům dojde pokládáním otázek, které se snaží zjistit, kde respondenti vyhledávají nejčastěji své partnery. Další doplňující otázka se týká také pohledu na přátelství s benefity. Předpokladem této práce je, že mladým lidem vyhovuje přátelství s výhodami více než klasický partnerský vztah.

Dále se výzkumné otázky zaměřují na potřebu manželství a rození potomků. Předpokladem této práce je, že dívky z dětského domova touží po manželském svazku a potomcích a naopak chlapci jsou vůči manželství skeptičtí. K této otázce patří i předpoklad, že adolescenti z dětského domova (zejména chlapci), nepotřebují ve svém životě partnerský vztah.

9.2 Metodologická část

Vzhledem k jakési intimitě pokládaných otázek a hluboké zpovědi respondentů byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Nástrojem pro tento výzkum byl polostrukturovaný rozhovor. Při předpokladu, že by bylo zvoleno dotazníkové šetření, by respondenti nemuseli být upřímní a snažili by se otevřené otázky „odbýt“. V případě otázek by došlo k podstatnému ovlivnění výzkumu a nemuselo by tak dojít ke získání relevantních informací.

Rozdíl mezi kvalitativní a kvantitativní metodou tedy spočívá zejména v tom, jak dochází ke sběru dat a k jejich vyhodnocování. Kvalitativní metoda je založená na indukci, jejímž prostřednictvím dokážeme utvářet obecné závěry. Výhoda kvalitativní metody je také to, že máme více dat k analýze. Jsou to jak rozhovory, tak i neméně důležitá pozorování a pokud je vlastíme, tak také data z dokumentů. Tímto hovoříme o kvalitativních datech, jimiž jsou slova a ne čísla, jako jsou u kvantitativní metody sběru dat (Švaříček a Šed'ová, 2007).

Poslední charakteristika kvalitativního výzkumu je zejména analýza dat. Tyto data interpretujeme zcela jinak, než v případě kvantitativním přístupem. Také díky těmto analýzám získáváme zcela jiných typů závěrů. Kvalitativní výzkum je tedy složitější o to, že je potřeba hledat sémantické vztahy mezi odpověďmi různých respondentů a pomocí otevřeného kódování je spojovat do logických celků (Švaříček a Šed'ová, 2007).

Po získání všech dat potřebných k výzkumu, se začalo s přepisováním nahrávek s rozhovory. Byly použity různé znaky pro rozeznání smíchu, delších pauz, či nedokončených vět. Byla užita tedy komentovaná transkripce (Hendl, 2016). Při přepisování byly odstraněny nepotřebné informace a dále byla použita technika otevřeného kódování. Tato technika spočívá v tom, že rozhovory, které jsou již přepsané, jsou rozebrány a znovu složeny novým

způsobem. Postup je takový, že jako první se text rozdělí na jednotky a tomu je přidělen určitý kód. Tento kód vypovídá, o čem určitá část textu pojednává (Švaříček a Šedřová, 2007). Byla použita metoda papíru a tužky (Švaříček a Šedřová, 2007), kde byly vpisovány kódy přímo do textu. Poté byla vytvořena tabulka, do které byly kódy vkládány a připisovány k určitým kategoriím. Kódování se zaměřovalo na data, která se určitým způsobem podobala, či naopak vylučovala. Mezi důležitá data patřila také ta, která nebyla doslova vyřčena.

9.3 Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu

Mezi výhody patří zejména flexibilita získávání dat, kdy se při rozhovoru mohou měnit a doplňovat otázky podle určitých situací. Možnost doptávání je v kvalitativním výzkumu nenahraditelná. Další výhodou je hloubkový pohled do života respondentů, protože sbírání dat probíhá v terénu, většinou v domovském prostředí respondenta. Toto nám pomáhá hluboce pochopit určitý jev, který se snažíme zkoumat. V kvalitativním výzkumu tedy neurčujeme hypotézu, ale pouze pokládáme výzkumnou otázku (Švařík a Šedřová, 2007).

Hendl (2008) zmiňuje negativum kvalitativního výzkumu, kdy je výzkumník ovládán subjektivním pohledem a díky tomu nemají výsledky objektivní charakter.

9.4 Technika sběru dat

Nástrojem kvalitativního metodu sběru dat mi byl polostrukturovaný rozhovor. Tato metoda byla zvolena proto, aby se účastníci výzkumu mohli libovolně vyjádřit k danému tématu. Bohužel ne všichni se v otázkách více otevřeli. V některých případech reagovali pouze jednoslovnými odpověďmi. Jelikož je toto téma citlivé a osobní, bylo nutné otázky směřovat jak do přítomnosti, tak minulosti participanta. Nebyly kladeny takové otázky, které by mohly vypadat tak, že jsou kladeny pouze z důvodu zvědavosti.

9.5 Výzkumný vzorek

Metoda sběru dat byla provedena na základě dostupnosti. Nejdříve byla určena kritéria pro výběr respondentů a poté byla oslokována zařízení, kde by se dal výzkum provést.

Kritéria při výběru respondentů z dětských domovů:

- Věk mezi 16 a 22 lety
- Minimálně jedna zkušenost s partnerským vztahem (alespoň 3 měsíce)
- Minimálně 3 roky v dětském domově

Kritéria při výběru respondentů z rodinné prostředí:

- Věk mezi 16 a 22 lety
- Minimálně jedna zkušenost s partnerským vztahem (alespoň 3 měsíce)

Vyrůstání v rodině s nerozvedenými rodiči, nebo rozvedenými, kdy ale jeden z rodičů žije s trvalým partnerem.

Jako první byly osločovány dětské domovy hledala v blízkost hlavního města Prahy, nebo s dobrým dojezdovým spojením. Osloveno bylo celkem 12 dětských domovů. Většina dětských domovů reagovala negativně. Ve většině případů se jednalo o důvod, kdy potenciální respondenti neodpovídali požadovaným kritériím, nebo je splňovali, ale neměli zájem se zúčastnit. Pozitivně reagovali z dětského domova v blízkosti Prahy, kde jsem získala převážný vzorek respondentů. V průběhu dvou rozhovorů mi odmítli participant odpovídat a musela jsem tedy rozhovor ukončit. Jako důvod uváděli, že se necítí příjemně, když se mají bavit o rodinných záležitostech. Tyto nedokončené rozhovory nebyly započítány do výzkumného vzorku. Celkem bylo vedeno v tomto dětském domově sedm rozhovorů, z toho pět bylo použito do výzkumného vzorku.

Výzkum v dětských domovech jsem prováděla v prostředí, které si respondenti sami vybrali. Ve většině případů v jejich pokoji, nebo kde se cítili příjemně a v bezpečí. V jednom případě jsem vedla rozhovor venku na chodníku před dětským domovem.

Vzhledem k nízkému počtu respondentů byly oslovené další dětské domovy a také domy na půl cesty, ze kterých nakonec pocházeli zbývající respondenti. Podařilo se mi dostat se do dvou domů na půl cesty, kde jsem získala zbývající počet respondentů. Rozhovory s respondenty z domů na půl cesty byly vedeny v místnosti, která sloužila terapeutickým sezením.

Po získání potřebných dat s respondenty z dětských domovů, začal sběr respondentů z běžného rodinného prostředí, aby bylo možné zjistit, zda skutečně vyrůstání v dětském domově ovlivňuje partnerské vztahy. Pro co největší srovnání byly, mimo výše popsaná kritéria, vybíráni respondenti s podobným vzděláním. Nejdříve byli osloveni studenti středních odborných učilišť v Praze. V rámci středních odborných učilišť se podařilo udělat rozhovory se čtyřmi studenty. Rozhovory byly vedeny o samotě, v kabinetu školní psycholožky. Další respondenti z domácího prostředí byli vyhledáni v nízkoprahovém klubu v Praze. Prostorem pro rozhovory v nízkoprahovém centru byla místnost, kde jsou klienti zvyklí mluvit s pracovníkem o svých problémech a cítí se tam tedy příjemně a bezpečně. Další respondenti byli osloveni z řady známých svých, přátel a rodiny. S nimi jsem veden

rozhovor zejména v prostředí, které si oni sami vybrali. Ve většině případů se jednalo o kavárny či domácí prostředí.

Ve všech rozhovorech jsme byli nerušení a měli jsme soukromí. Žádný z rozhovorů nebyl nikým vyrušen a byl veden v soukromí tak, aby se respondent cítil příjemně.

Získat dostatečný počet respondentů byl problém zejména ze dvou důvodů, a to jak ze vzorku respondentů pocházejících z dětských domovů, tak z respondentů pocházejících z běžného rodinného prostředí. Prvním a závažnějším důvodem bylo nesplnění nastavených kritérií pro porovnání jednotlivých vzorků. Druhým důvodem pak byla negativní, nebo žádná reakce na účast v průzkumu. Nakonec tedy bylo vedeno deset rozhovorů pocházejících z dětských domovů, z nichž byly dva předčasně ukončeny z již výše uvedených důvodů. Vzhledem k této skutečnosti bylo vedeno osm rozhovorů s respondenty z běžného prostředí. V obou porovnávaných skupinách jsou vždy zastoupeni čtyři chlapci a čtyři dívky, aby výsledky výzkumu byly vyvážené.

9.6 Etické otázky výzkumu

Na začátku rozhovoru byla všem respondentům představena bakalářská práce, pro kterou byl výzkum prováděn. Především byli seznámeni s cílem celé práce. Respondenti byli upozorněni na skutečnost, že rozhovory budou nahrávány na diktafon, aby bylo možné si důkladně celé rozhovory zpětně projít a správně vyhodnotit získaná data. Respondenti byli také upozorněni, že se jedná o anonymní rozhovor a na možnost rozhovor v průběhu kdykoli ukončit v případě, že jim budou otázky nepříjemné, nebo na ně už z jakéhokoli dalšího důvodu nebudou chtít odpovídat. Každý dotazující nejprve zodpověděl otázky na základní informace, tedy jméno, věk a druh studia. Tyto informace jsou beze změny, nejsou však zmíněny názvy jednotlivých zařízení, ani příjmení dotazovaného. Otázky navazující jsou vypsány v příloze č.

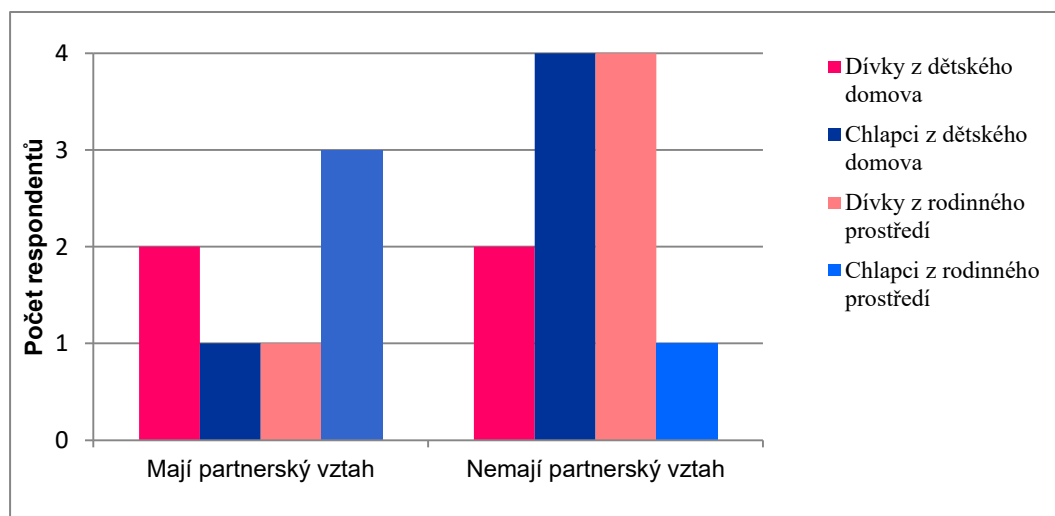
10 Výsledková část

10.1 Představení respondentů

Výzkumu se účastnilo osm respondentů z dětského domova (čtyři chlapci a čtyři dívky) a osm respondentů z rodinného prostředí (také čtyři chlapci a čtyři dívky). Věkové složení respondentů je následující: Dvěma respondentům z rodinného prostředí bylo v době výzkumu 17 let, jednomu 18 let a čtvrtému 19 let. Respondentkám bylo v době výzkumu 16, 17, 20 a 21 let. Dvěma respondentům z dětského domova bylo 19 let, 17 let a 18 let. Dvěma respondentkám z dětského domova bylo 19 let, jedné 20 let a poslední 16 let. Byl vybrán nejvíce korespondující vzorek z hlediska kritérií, ale také vzdělanosti, jak již bylo zmíněno.

Čtyři respondenti a jedna respondentka z rodinného prostředí studují na středním odborném učilišti, jedna respondentka na střední průmyslové škole, další dostudovala střední školu cestovního ruchu a nyní pracuje a poslední respondentka studuje vysokou školu. Dva participanti z dětského domova mají základní školu, jeden participant studuje ekonomické lyceum a poslední účastník studuje střední odborné učiliště. Střední odborné učiliště studují také tři účastnice výzkumu z dětského domova a poslední dívka studuje vysokou školu. Jedna dívka a chlapec z dětského domova jsou romského původu.

Čtyři účastníci výzkumu z dětského domova uvedli, že mají partnerský vztah a čtyři účastníci uvedli, že aktuálně vztah nemají. Z rodinného prostředí mají partnerský vztah tři účastníci a pět účastníků vztah aktuálně nemá. Všichni uvedli, že jsou ve svém vztahu spokojeni. Ti, kteří vztah neměli, také uvedli, že jsou spokojeni. Pro lepší rozlišení jsou dána tato data do grafu.

Graf 1: Aktuálně probíhající vztahy (vlastní zdroj, 2018)

Další otázka v rámci výzkumu byla zaměřena na to, zda jsou rodiče respondentů rozvedeni, nebo stále svoji. Tato otázka byla položena jak respondentům z dětského domova, tak i respondentům z rodinného prostředí. Pět respondentů z rodinného prostředí uvedlo, že jsou jejich rodiče stále v manželském svazku. U tří respondentů došlo u jejich rodičů k rozvodu. U účastníků výzkumu z dětského domova došlo u rodičů k rozvodu v šesti případech. Ve dvou případech se rodiče nikdy nevzali a jejich děti otce nikdy nepoznali.

10.2 Pohled na partnerské vztahy

Všem účastníkům výzkumu byly pokládány stejné otázky. První podstatná otázka zněla, jak si představují svůj ideální partnerský vztah. Odpovědi byly různé, některé se zaměřovaly na charakter partnera, některé spíše na vlastnosti vztahu. Někteří participanti, zejména z rodinného prostředí, řekli mnohem více charakteristik ideálního vztahu, než participanti z dětského domova. Účastníci z dětského domova zmínili 16 hodnot, které jsou pro ně ve vztahu důležité a účastníci z dětského domova mluvili o 22 hodnotách.

Respondenti z rodinného prostředí považují mezi nejvýznamnější hodnoty ve vztahu zejména důvěru, toleranci a respekt. Tato odpověď se objevila celkem desetkrát. Po dvou odpovědích se objevila také upřímnost, kompromisy, společné zájmy, dobrý charakter partnera a soudržnost. Jako soudržnost v partnerství respondenti chápou schopnost trávit společný čas, vzájemnou podporu a motivaci v koníčcích či práci druhého partnera a schopnost navzájem si pomáhat. Mezi soudržnost jsou zahrnuty také dobré vztahy se širší rodinou. Jeden respondent odpověděl, že je pro něj ideální vztah klidný vztah a další respondent zmínil jako důležitá romantická gesta.

U čtyř respondentů z dětského domova byla zaznamenána jako nejdůležitější důvěru. Jako důležité aspekty partnerského vztahu zmínili tři respondenti společné zájmy a dobrý charakter partnera. Dva respondenti zmínili také jako důležité kompromisy. Objevily se také odpovědi, jako tolerance a respekt, upřímnost, klidný vztah a fyzická přitažlivost. Tyto poslední odpovědi zazněly vždy jednou. Tyto odpovědi jsou pro lepší přehlednost zaznamenány v grafu uvedeném níže.

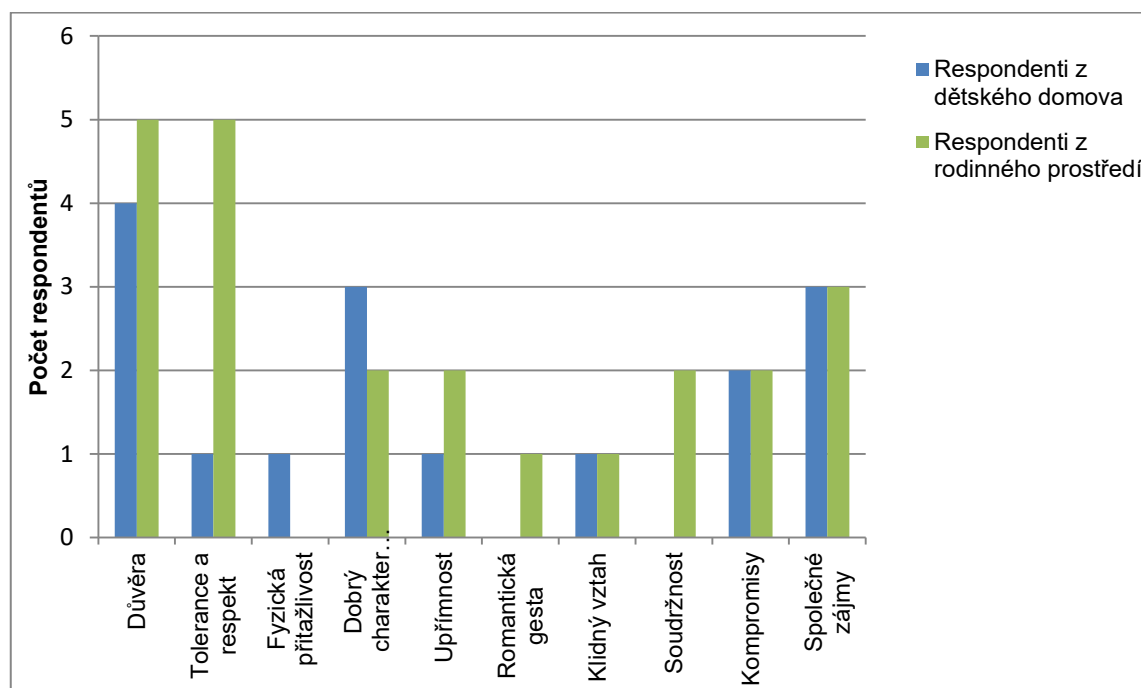
„Tak ono to dřív bylo jinak, ale teď si myslím, že musí mít něco v hlavě. Tak mám něco za sebou, takže už koukám na jiný věci no. Já nad tím nějak nepřemejšlim. Ono prostě nějak bude.“ (Tomáš, dětský domov, s.89).

„Podle mě je určitě nejdůležitější důvěra. Bez ní by to nešlo. A taky ta fyzická přitažlivost. Když by mě ten kluk nepřitahoval, tak by to nešlo. Potom je pro mě taky důležitý, abych měla s tím klukem stejný zájmy. Stejný pohled na svět.“ (Katka, dětský domov, s. 97).

„Tak jako asi ta důvěra. Říkat si všechno, i kdyby to byla nějaká horší věc a ten druhý to věděl. Aby se o tom mohli pobavit. Pak výlety, ale pořádat jen spolu, aby byli pořád spolu. Pak je taky hlavní mít dobrou vztah s rodičema partnera. Protože pak se to může spíš bortit. Pak je taky kompromis důležitý a snaha pomáhat si. Důvěřovat tomu druhému no. A chránit svojí slabší polovičku.“ (Martin, rodinné prostředí, s. 70).

„Tak asi podle mě je největší priorita je povaha, jak se chová a potom až vzhled. Aby nebyl agresivní ve vztahu, měl by bejt hodnej, milej. Takovej můj ochránce. Pak důvěra, ta je taky hrozně důležitá.“ (Hanka, rodinné prostředí, s. 79).

Graf 2: Vlastnosti ideálního vztahu (vlastní zdroj, 2018)

Dále byla pokládána otázka na důvěru v jejich partnerských vztazích. Zda mají důvěru od začátku svého vztahu, nebo k ní přicházejí postupně. Ve výzkumu byla důležitá také otázka, zda by byli respondenti schopni odpustit případnou nevěru a pokračovat ve vztahu dále s neporušenou důvěrou.

Plný počet participantů z rodinného prostředí uvedl, že mají důvěru v partnera od začátku vztahu a tato důvěra je pro ně samozřejmá. Naopak pouze čtyři respondenti z dětského domova uvedli, že mají důvěru v partnera od začátku vztahu a zbytek musí nejdříve důvěru

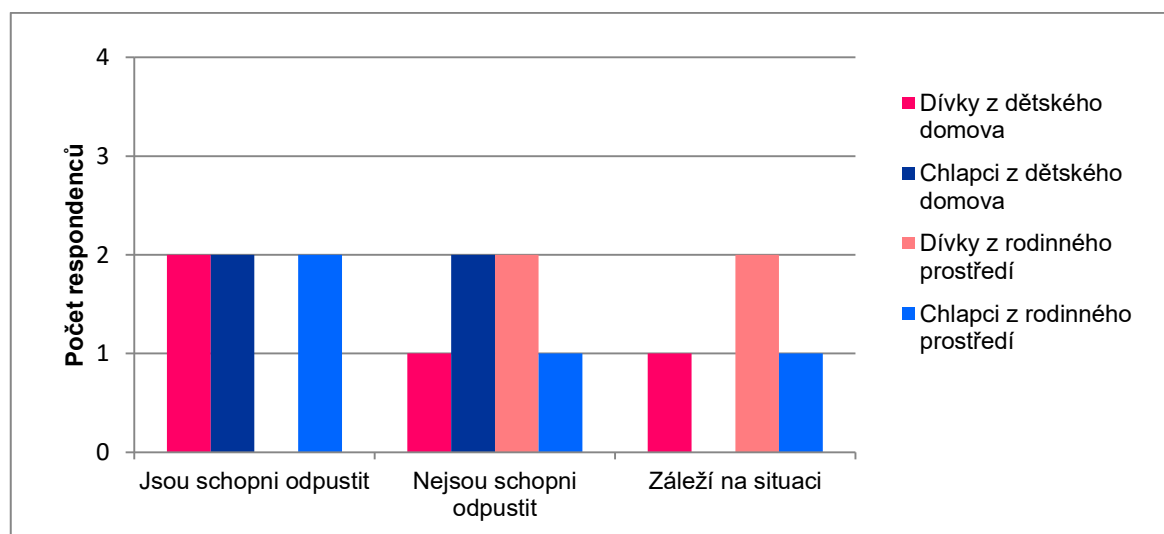
v partnera získat. Několik respondentů z dětského domova uvedlo, že mají vztahy vycházející z přátelství a díky tomu již důvěru v partnera mají. Co se týče otázky odpuštění, z rodinného prostředí by byli schopni odpustit dva respondenti. Tři respondenti by nechtěli dát druhou šanci vztahu a u zbylých tří respondentů by záleželo na situaci, jak by k nevěře došlo. Čtyři účastníci výzkumu z dětského domova jsou schopni odpustit nevěru. Tři účastníci uvedli, že toho nejsou schopni. Jeden respondent zmínil, že by záleželo, jak by k situaci došlo. Tato data jsou zahrnuta v grafu uvedeném níže.

„Zajímalo by mě proč. Z jakýho důvodu. Kdyby to bylo kvůli nějakému klukovi, tak bych byl hodně naštvaný a asi bych už pak 100 % nevěřil. A nechtěl bych to ani zkusit. Já už jsem měl takhle 7 měsíční vztah a lhala mi a chodila za jinýma klukama a už jsem pak k ní přestal cítit lásku a tak.“ (Martin, rodinné prostředí, s. 71).

„Beru to tak, že i když mi někdo předtím ublížil, tak ten nový za to nemůže. Hned mu nedůvěřovat kvůli někomu jinému je podle mě blbost. Ale odpustit bych nedokázala. Zás si myslím, že když to člověk udělá jednou, udělá to znova. Když by mě měl někdo doopravdy rád, tak by nic takového neudělal.“ (Aneta, rodinné prostředí, s. 73).

„No kdyby mě jako podvedl, tak asi ne. Já už takhle párkrát nalítla a už jsem si řekla, že bych šla radši dál, než odpouštět.“ (Lucka, dětský domov, s. 93).

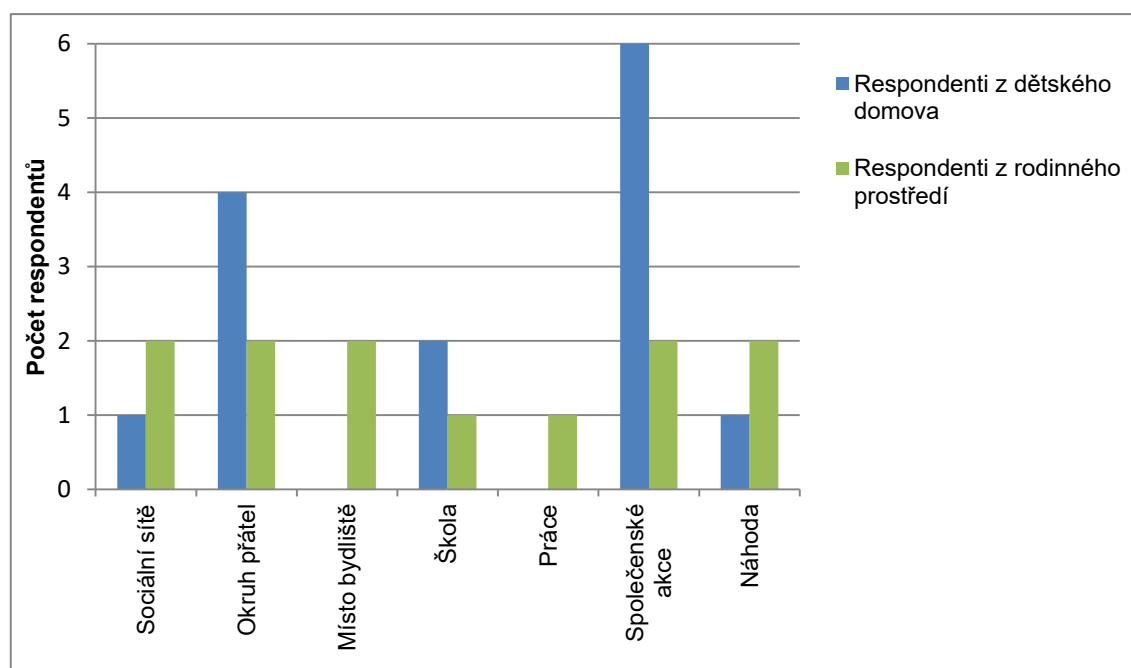
„Odpustit bych dokázala, ale až po hodně dlouhý době. Musel by se hodně snažit. Je to jako zmačkanej papír. Jakmile ho zmáčkneš, už ho nemůžeš zpátky narovnat.“ (Viki, dětský domov, s. 95)

Graf 3: Schopnost odpuštění nevěry (vlastní zdroj, 2018)

Další otázkou zájmu bylo, kde adolescenti vyhledávají své potenciální partnery. Tato otázka mi přišla zajímavá z důvodu dnešní internetové doby. V rámci této otázky bylo cílem zjistit, kolik adolescentů hledá své partnery na sociálních sítích a kteří vyhledávají protějšky mimo sociální sítě. U respondentů z rodinného prostředí byly nejčastější odpovědi pro okruh vyhledávání partnerů sociální sítě, místo bydliště, skupina přátel a společenské akce (koncerty, oslavy, festivaly, tábory). Dva respondenti uvedli náhodné setkání. Jeden respondent odpověděl, že místo pro vyhledávání partnera je škola a další respondent zmínil práci.

Na společenských akcích vyhledává partnera šest respondentů z dětského domova. Čtyři participanti dále zmínili jako obvyklý okruh přátel, dva participanti uvedli školu. Po jedné odpovědi se mi dostalo u sociálních sítí a náhodném setkání. Pro lepší orientaci je vytvořený graf s těmito daty.

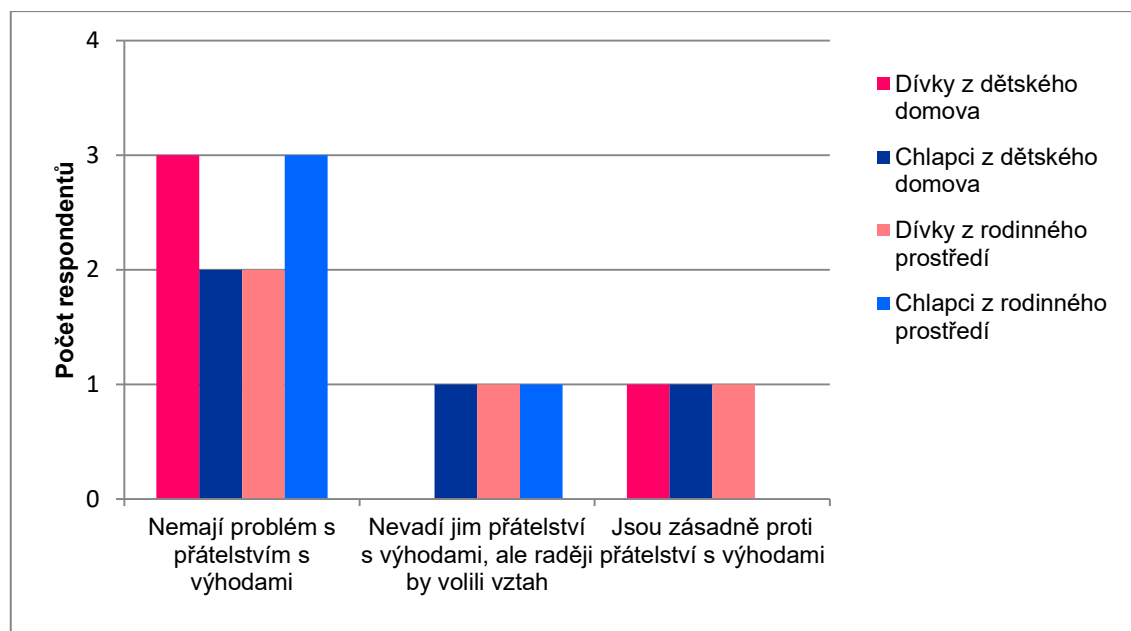

Graf 4: Okruhy pro vyhledávání partnerů (vlastní zdroj, 2018)

Další otázka byla směřována na pohled na přátelství s výhodami. Cílem této otázky bylo zjistit, za jak důležité považují mít pevný partnerský vztah. Pět respondentů z rodinného prostředí a pět respondentů z dětského domova odpovědělo, že by jim nedělalo problém mít přátelství s benefity bez pevného závazku. Dva účastníci výzkumu z rodinného prostředí uvedli, že by raději volili pevný partnerský vztah, ale nedělalo by jim problém nějaký čas zažít přátelství s výhodami a jeden respondent je výhradně proti přátelství s výhodami.

U účastníků z dětského domova jsou dva respondenti zásadně proti přátelství s výhodami a jeden by raději volil partnerský vztah.

Pohled na přátelství s benefity je přehledně vytvořen v níže uvedeném grafu.

Graf 5: Pohled na přátelství s benefity (vlastní zdroj, 2018)

Další otázka zněla, zda potřebují ve svém životě mít po boku partnera. Tuto otázku jsem považovala za velice důležitou. Otázka směřovala k tomu, zda musí mít ve svém životě partnerský vztah a zda je pro ně vztah důležitý.

Šest respondentů z rodinného prostředí uvedlo, že vztah pro život potřebují. Zbývajících dva respondenti uvedli, že vztah zřejmě nepotřebují, ale chtějí ho.

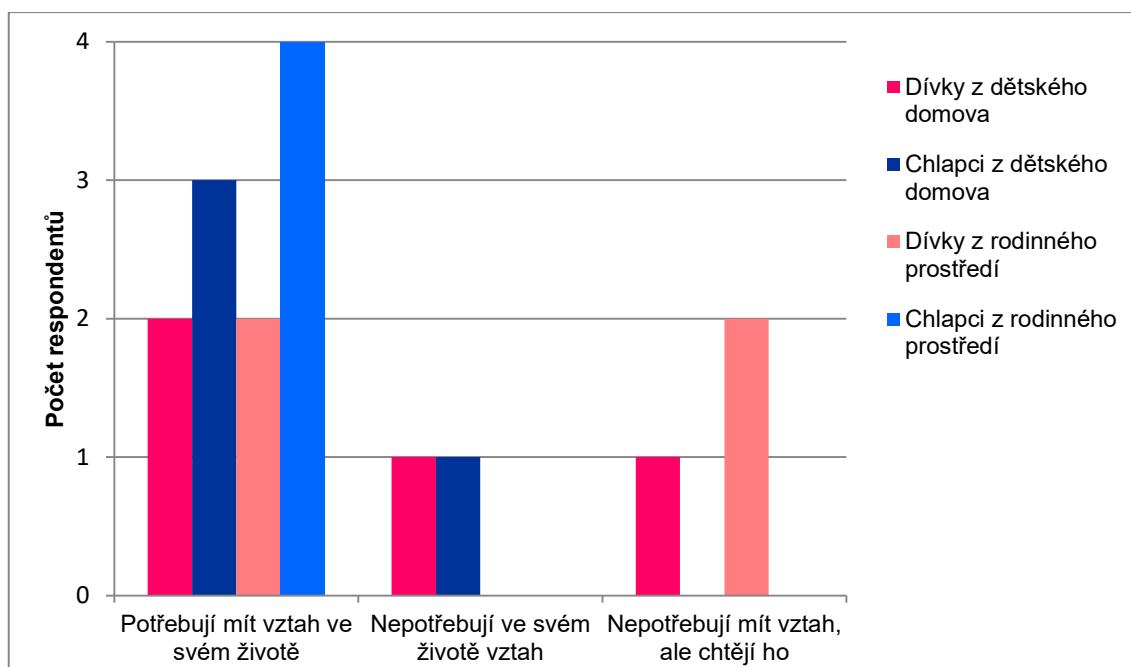
Pět respondentů z dětského domova považuje vztah ve svém životě za důležitý. Dva respondenti uvedli, že vztah ve svém životě nepotřebují. Tito dva respondenti jsou romského původu a jako jediní uvedli, že nepotřebují vztah pro svůj život. Jako důvod uvedli, že jsou zvyklí být sami a chtějí mít v životě klid. Jeden respondent vztah nepotřebuje, ale chce ho. Níže uvedený graf ukazuje důležitost vztahu v životě jednotlivých respondentů.

“Partner je pro tebe důležitější. Když dám příklad, tak, když doma někdo zemře z rodiny, tak sice rodinu má, ale s přítelkyní je to takový jiný. To můžu řešit jenom s ní a ona nikomu nic neřekne. Když chci něco řešit s rodičem, tak si to spíš řeknou mezi sebou. S přítelkyní je to takový jiný, s ní se řeší jiné věci. Ta přítelkyně mi přijde taková lepší, i když rodiče ti taky pomůžou.” (Martin, rodinné prostředí, s. 72).

“Já si myslím, že je to určitě důležitý, protože nejsi na věci sám. Když najdeš někoho, kdo ti porozumí, tak prostě ve dvou se to lépe táhne.“ (Kristýna, rodinné prostředí, s. 78).

“Chvilí umím bejt sama, a je mi vlastně dobře. Ale po chvíli si stejně někoho najdu. I když umí bejt ten vztah někdy náročněj. Třeba, když to zas tak nefunguje. Vždycky si říkám, proč to trpět a bejt v něm. Ve vztahu by přece měl bejt člověk šťastnej.“ (Lenka, dětský domov, s. 94).

“Pro mě ani není důležitý mít vztah. Takhle, zvládnou žít sám se sebou. Někdy mi to chybí, ale jsem zvyklej. Mně stačí mít okolo sebe třeba kamarády, se kterýma jsem vyrůstal. Nechybí mi to no.“ (Tomáš, dětský domov, s. 90).

Graf 6: Důležitost vztahu v životě (vlastní zdroj, 2018)

10.3 Zkušenosti ze vztahu rodičů

Další důležitou otázkou bylo, jaké pozitivní, nebo negativní zkušenosti ze vztahu rodičů (nebo partnera a rodiče), ovlivňují aktuální postoj k jejich partnerským vztahům. Nejprve jsme probírali pozitivní zkušenosti.

Respondenti z dětského domova uvedli celkem 6 pozitivních zkušeností a respondenti z rodinného prostředí uvedli celkem 20 pozitivních zkušeností.

U adolescentů z dětského domova byla nejčastější odpověď rodinná soudržnost (tedy společné výlety, schopnost trávit spolu čas, atd.) Takto odpověděli čtyři respondenti. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že nevidí žádné pozitivní zkušenosti. Takto odpověděli také čtyři

účastníci. Mezi další pozitivní vlastnosti vztahu zahrnují podporu ve vztahu a romantická gesta.

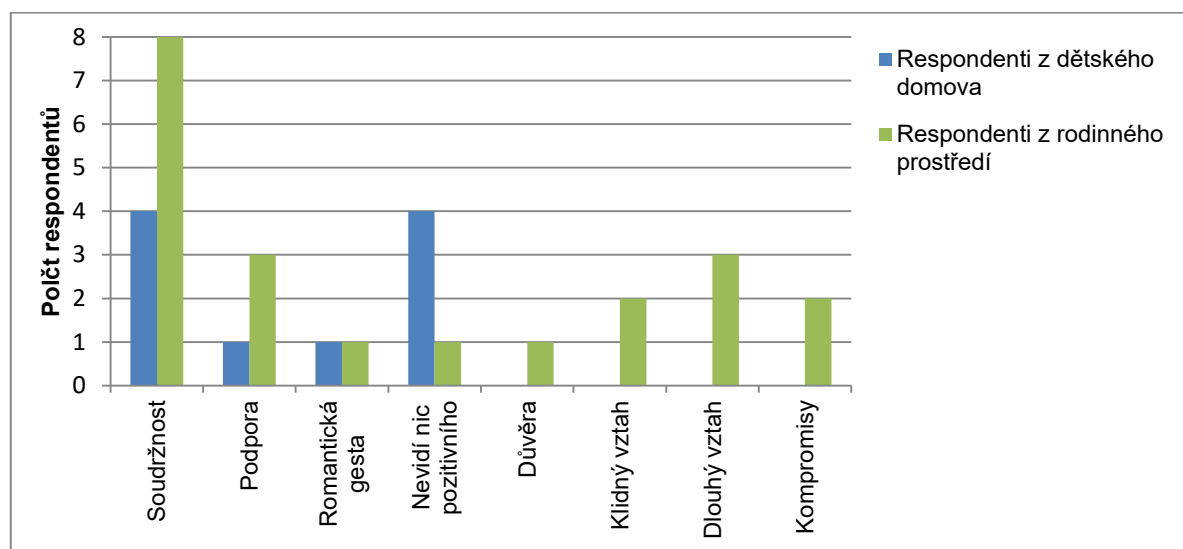
Soudržnost také zmiňovali nejčastěji respondenti z rodinného prostředí. Takto odpovědělo všech osm respondentů. Dále tři respondenti z rodinného prostředí uvádějí podporu a dlouhý vztah rodičů (většinou více než 25 let manželství). Dva respondenti uvádějí mezi dobré zkušenosti klidný vztah rodičů a schopnost jednat s kompromisy. Jeden participant zmiňuje také důvěru rodičů a objevila se i odpověď u jednoho respondenta, kde respondent sám nevidí žádné pozitivní zkušenosti při pohledu na vztah svých rodičů, ale z jeho dalších odpovědí vyznělo, že vidí jako pozitivní soudržnost rodičů a dlouhý vztah, ve kterém dobře fungují.

Graf uvedený níže přehledně ukazuje pozitivní zkušenosti ze vztahu rodičů respondentů.

„I na tom jejich věku bylo hezký, že se uměli chovat jako malý. Chodili spolu i do kina a tak. Oni se dali s mámou dohromady, když bylo máminýmu příteli 33. A prostě furt to v sobě měli, že si to pořád dokazovali a tak.“ (Viki, dětský domov, s. 95).

„Možná nějaký ty společný výlety. Ale spíš se mi líbil jejich vztah k nám, jako dětem. Ke mně a mýmu bráchovi. Ale nechtěla bych dopadnout jako ona.“ (Katka, dětský domov, s. 97).

„Od mala si pamatuju, že táta každý týden mámě přinese kytku a to dělá dodneška. Když jeden z nich odejde, nebo přijde domů, vždy si dají pusu. Několikrát za rok se seberou a jedou spolu na romantický víkend. Podporují se v koníčcích. Každý večer si pustí film, prostě i po tolika letech tráví spolu spoustu času a ne jen ze zvyku.“ (Aneta, rodinné prostředí, s. 73)

Graf 7: Pozitivní zkušenosti ze vztahu rodičů (vlastní zdroj, 2018)

S negativními zkušenostmi ze vztahu rodičů se setkala celkem 14 respondentů z dětského domova a pět respondentů z běžného rodinného prostředí.

Nejčastější odpovědi byly u adolescentů z dětského domova hádky. Takto odpovědělo pět respondentů. Další tři respondenti zmiňují ve vztahu rodičů fyzické násilí. Jeden respondent z těchto tří nezmínil fyzické násilí přímo, ale vyšlo to najevo z jiných informací. Dva respondenti určují za původce špatných vztahů rodičů finanční spory. Další dva respondenti zmiňují nevěru, jeden promiskuitu a jeden respondent uvádí také lhostejný přístup k životu a výchově dítěte.

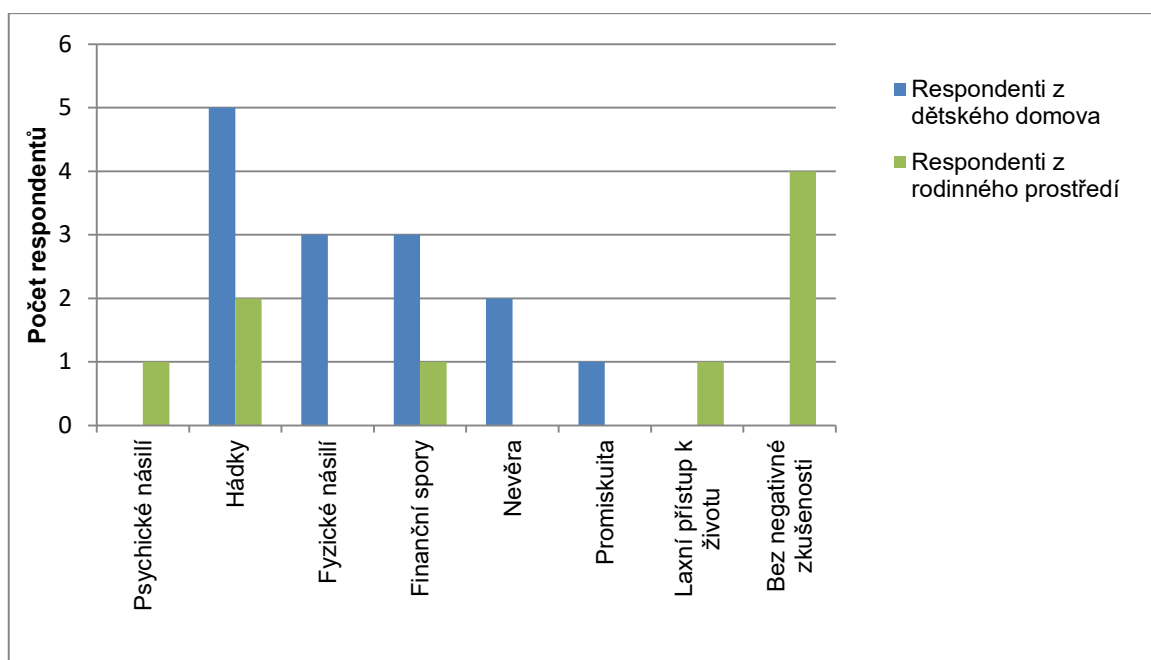
Naopak čtyři adolescenti z rodinného prostředí nevidí žádné negativní věci na vztahu jejich rodičů. Dva respondenti zmiňují hádky, které ale nepovažují za vážné. Jedna respondentka zmiňuje nedorozumění finanční záležitosti s bývalou ženou partnera její matky. Další respondentka považuje za negativní to, že je její otec ovlivňován přítelkyní a nemá tak na ni čas. Jeden respondent také uvádí psychický nátlak matky na otce a syna a rozvod svých rodičů bere jako úlevu. U dětí z rodinného prostředí uvádí negativní věci převážně adolescenti, jejichž rodiče se rozvedli.

Také negativní zkušenosti respondentů jsou níže uvedeny v grafu.

„No tak považuji za negativní to, když se hádají. Naštěstí je to málo a rychle se usmíří. Ale když na sebe křičí, až praskají skla, a říkají si kdo, co udělal za ty roky špatně a tak, tak to jsem z toho víc špatná než oni.“ (Aneta, rodinné prostředí, s. 73).

„No, asi strejda a teta. Ti se pořád hádali a strejda i tetu několikrát uhodil. Strejda je mámin brácha a my u nich byli docela často. Kolikrát přišel domů a začali se prát a podobně no. Prostě bylo jim jedno, že jsou tam i děti.“ (Viki, dětský domov, s. 95).

„No nechci být sprostěj, ale táta byl trochu dement. A trochu mlátil i mámu. Takže to jsem nerad viděl. A kvůli tomu už nejsou spolu. I mě tak trochu jako bil, no.“ (Erik, dětský domov, s. 82).

Graf 8: Negativní zkušenosti ze vztahu rodičů (vlastní zdroj, 2018)

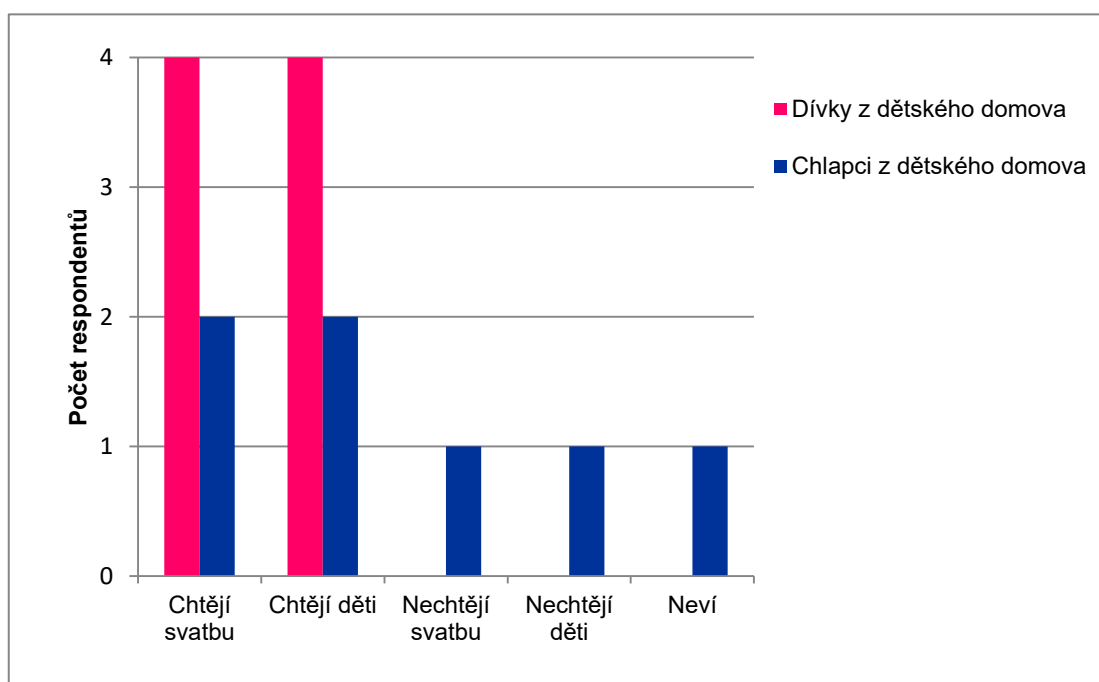
10.4 Postoj k rodinnému životu

Dále byl v rámci výzkumu zjišťován postoj respondentů k manželskému svazku a rodičovství, a to včetně diskuse nad otázkou ideálního času pro založení rodiny.

Šest respondentů z dětského domova by chtělo svatbu, jeden svatbu určitě nechce a jeden zatím neví. Také šest respondentů odpovědělo, že chtějí dítě, jeden odpověděl, že určitě nechce a jeden neví. Respondent, který nechce ani svatbu a ani děti, byl jeden a ten samý a uvedl, že možná časem názor změní. Dva respondenti také zmínili, že by chtěli více než jedno dítě. Dva respondenti uvádějí jako důležité pro založení rodiny finanční jistotu a zázemí. Sedm respondentů by chtělo založit rodinu až po 25. roce života a jeden by chtěl naopak založit rodinu do 25 let.

Postoj k rodinnému životu u respondentů z dětského domova je uveden níže v grafu.

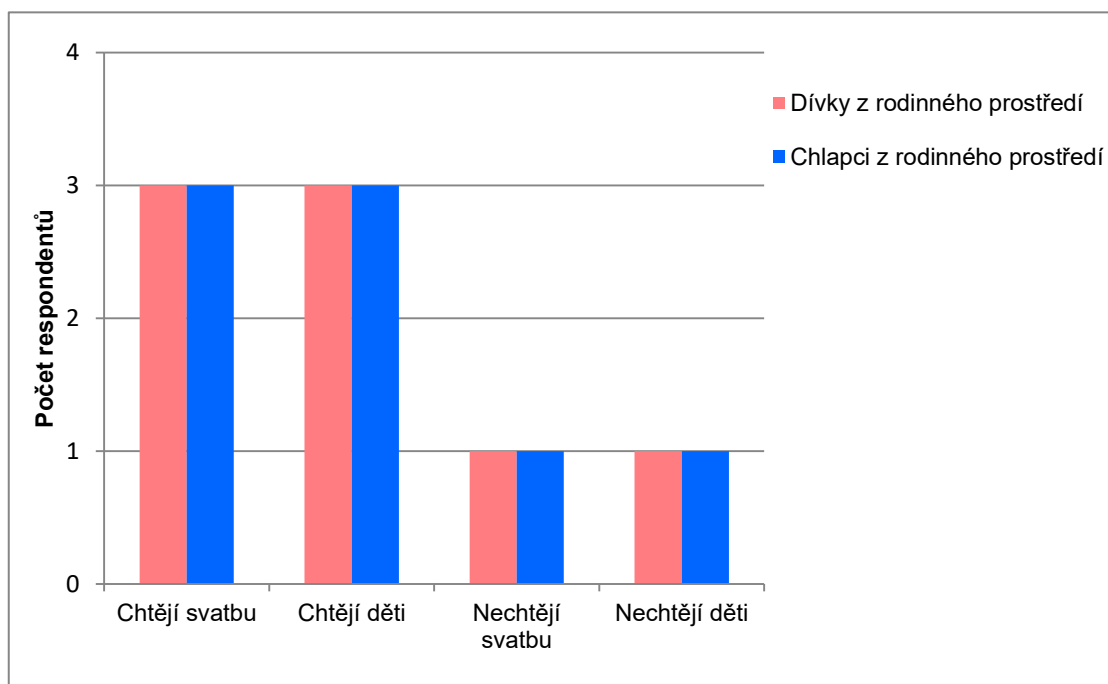
Graf 9: Postoj adolescentů z dětského domova k dětem a manželství (vlastní zdroj, 2018)

U adolescentů z rodinného prostředí odpovědělo šest respondentů, že by chtělo svatbu a dva respondenti svatbu nechťejí. Děti by také chtělo šest respondentů. Dva respondenti nechťejí dítě. Dva z těchto respondentů (dívka a chlapec) chtěli svatbu, ale nechťeli dítě, a dva respondenti (také dívka a chlapec), chtějí děti, ale nechťejí svatbu. Respondentka, která nechce svatbu a oba respondenti, kteří nechťejí děti, pochází z rozvedené rodiny. Dva respondenti uvedli, že by chtěli více než dvě děti.

Pět respondentů zmiňuje jako důležité pro založení rodiny mít dobré zaměstnání, tedy finanční jistotu a také zázemí pro svoji rodinu. Čtyři účastníci určují za příhodný věk pro početí rodiny do 25 let. Uvádějí důvody jako, že chtějí být mladí rodiče a když by chtěli další dítě, je dobré mít první dítě do 25 let. Tři účastníci vidí jako vhodné založit rodinu po 25. roce. Jedna respondentka neurčuje věk, ale podle ní je vhodná doba, až se na to bude cítit připravena.

Tyto výsledky potvrzují výzkum Fialové a kolektivu (2000), které tvrdí, že dospívající chtějí v budoucnosti manželství i děti a jejich život k tomu směřuje.

Níže uvedený graf ukazuje postoj respondentů z rodinného prostředí k dětem a manželství.

Graf 10: Postoj adolescentů z rodinného prostředí k dětem a manželství (vlastní zdroj, 2018)

11 Diskuze

S daty, která jsem v tomto výzkumu nasbírala, jsem spokojená. Předpokládala jsem, že budou výsledky vybočovat od vzorku a můj předpoklad se v několika bodech potvrdil. Je samozřejmé, že budou mít adolescenti z dětského domova jiný pohled na partnerské vztahy a jiné zkušenosti, než adolescenti, kteří vyrůstali v rodinném prostředí. Za nejdůležitější otázku považuji pozitivní a negativní zkušenosti ze vztahu rodičů, které si mohli adolescenti přenést do svého vlastního partnerského života. Tyto zkušenosti pro ně mohou znamenat, že se jim budou chtít vyvarovat, nebo naopak budou viděné zkušenosti na svém vztahu opakovat. Takto do hloubky partnerského vztahu zkoumaného vzorku ale nevidím. Hlouběji by se dalo nahlédnout pomocí dlouhodobého zkoumání, kde by nástrojem mohlo být jak pozorování, tak i hloubkové rozhovory.

V tomto výzkumu jsem se dozvěděla podstatné informace o pohledu adolescentů z dětského domova na partnerské vztahy. Při dotazu na jejich ideál partnerského vztahu se mi odpovědi nejvíce lišily v důležitosti tolerance a respektu. Adolescenti z rodinného prostředí tuto charakteristiku opakovali vícekrát, u adolescentů v dětském domově zazněla jednou. Další charakteristiky ideálního vztahu, které adolescenti zmínili, byly obdobné. Domnívám se, že kdybych se respondentů z dětského domova zeptala znovu po nějakém čase, odpovědi by se mohly různit a mohla by se objevit i vyšší potřeba tolerance a respektu. Je pravděpodobné, že by mohli respondenti odpovídat jinak i jiný den, dle jejich rozpoložení a nálady.

Důraz kladu na otázku s důvěrou, která do vztahu neodmyslitelně patří. Je zajímavé, že respondenti z rodinného prostředí se všichni shodli na tom, že mají důvěru v partnera od úplného začátku vztahu. U respondentů z dětského domova se ukázalo, že pouze polovina z nich má ve svého partnera důvěru od začátku vztahu. Dle mého názoru je to jistá obranná funkce, která se zrodila z jejich dětství a zkušeností. Je ovšem možné, že kdybych vybrala jiný vzorek respondentů, odpovědi by se mohly lišit. Myslím si ale, že je to spíše nepravděpodobné. Dále v jejich odpovědích vnímám to, že pokud důvěru získávají pomalu v průběhu vztahu, je pro ně těžké odpustit nevěru, zatímco většina respondentů, kteří mají důvěru v partnera od začátku, by dokázala nevěru odpustit snáze.

Došlo k vyvrácení otázky, ve které jsem předpokládala, že mladí lidé v dnešní době vyhledávají partnery spíše na sociálních sítích. Odpovědi byly u obou typů respondentů podobné. Respondenti z dětského domova zmiňovali vícekrát jako okruh pro vyhledávání

partnera společenské akce, zatímco u respondentů z rodinného prostředí se objevily všechny možnosti v relativně stejném počtu.

Do výzkumu jsem zapojila i otázku na názor na přátelský vztah s benefity. Po přečtení výzkumů na toto téma jsem se rozhodla se zeptat na názor i respondentů z dětského domova. Ptala jsem se pouze na jejich pohled na toto přátelství, a zda by byli schopni se takového vztahu účastnit. Z výzkumu vyplynulo, že nejvíce ochotni mít partnerský vztah s benefity jsou dívky z dětského domova a chlapci z rodinného prostředí. Účast v takovémto vztahu zásadně odmítá jedna dívka a chlapec z dětského domova a jedna dívka z rodinného prostředí. Ostatním by nevadilo vyzkoušet tento druh vztahu, ale uvádějí, že pevný partnerský vztah je lepší a má budoucnost. V přátelství s výhodami žádnou budoucnost nevidí. Ovšem větší procento má pozitivní postoj k přátelství s benefity, což potvrzuje výzkum Weaverové, MacKeiganové a MacDonalda (2011).

Nejdůležitější otázka mého výzkumu pojednávala o pozitivních a negativních zkušenostech ze vztahu rodičů. Zajímalo mě, nakolik tyto negativní a pozitivní zkušenosti ovlivňují aktuální a budoucí partnerské vztahy. Z rozhovorů s respondenty vnímám to, že negativní zkušenosti nechťejí ve svých vztazích mít a snaží se jim vyhýbat. Pouze v jednom případě, kde respondent zmínil fyzické násilí v rodině, se objevilo násilí i v jeho nynějším partnerském vztahu. Účastníci výzkumu z rodinného prostředí uvedli pouze několik negativních zkušeností, kdy ovšem tyto zkušenosti uvedli zejména adolescenti s rozvedenými rodiči.

Pozitivní zkušenosti naopak neuvedli skoro žádní respondenti z dětských domovů. Většinou byl důvod takový, že si nepamatují chod domácnosti u rodičů za jejich přítomnosti. Ovšem negativní zkušenosti si respondenti pamatovali. Častou odpovědí u pozitivních zkušeností tedy bylo nevím, nepamatuji si, nebo žádné podle mého názoru nebyly.

Co se týče otázky budoucího života, zaměřila jsem se na postoj k manželskému svazku a k dětem. Velké procento adolescentů má kladný postoj k těmto závazkům. Dle mého výzkumu chtějí manželský svazek a děti raději dívky z dětského domova než chlapci. U adolescentů z rodinného prostředí je výsledek jak u dívek, tak u chlapců vyrovnaný. Tento pozitivní náhled na manželství potvrzuje výzkum Fialové a kolektivu (2000), kteří tvrdí, že mladí lidé vstupují do manželství převážně díky lásce k druhému. Toto potvrdil také můj výzkum, kde by většina adolescentů vstoupila do manželství pouze v případě, že by byli ve vztahu spokojeni a cítili by, že tento vztah má budoucnost.

Všichni respondenti se shodli na tom, že pokud chtějí mít děti, je důležité mít finanční jistotu a zázemí. Sedm respondentů z dětského domova chce mít děti až po svých 25 letech, nejpozději ale do 30 let. Zmiňují, že chtějí nejdříve kariéru a poté děti. U účastníků výzkumu z rodinného prostředí chtějí čtyři respondenti děti do 25 let. Jako nejčastější důvod respondenti uváděli, že pokud by chtěli více dětí, tak by ně mohli být staří. Další tři respondenti z rodinného prostředí chtějí děti také po 25. roce života a poslední respondentka udává vhodné období pro početí dítěte takové, až bude rozumově vyzrálá a připravená na to, mít děti. Všichni respondenti se shodli na tom, že by svatbu chtěli mít dříve než děti a neviděli by jim ji mít v době studia. Tyto výsledky korespondují s výzkumem Fialové a kolektivu (2000), kdy dospívající považují za nezbytné mít děti v manželském svazku.

Poslední důležitá otázka byla ohledně potřeby partnerského vztahu v jejich životě. Většinová část respondentů partnerský vztah v životě potřebuje. Nejvíce ho v životě vyžadují chlapci z rodinného prostředí a chlapci z dětského domova. Jeden chlapec a jedna dívka z dětského domova partnerský vztah v životě nepotřebují. Shledávám zajímavým, že oba tito respondenti jsou jedinými účastníky romského původu v mém výzkumu. Dále dvě dívky z rodinného prostředí a jedna dívka z dětského domova vztah v životě nepotřebují, ale chtějí ho. Jako důvod pro potřebu vztahu udávají nejčastěji to, že nechtějí být sami a že je dobré mít se o koho v životě opřít.

Zajímala jsem se také o rodinný vzor v dětském domově. Tato otázka mne napadla v průběhu výzkumu a odpověděla na ní tedy jen polovina účastníků. Z informací, které jsem obdržela, považují za svůj vzor z většiny případů své vychovatele. V jednom případě pracovali jako vychovatelé manželé, takže klienti dětského domova mohli vidět, jak jejich vztah funguje. Uváděli, že probíhal harmonicky a hodně je naučil. V jednom případě jsem se dozvěděla, že vychovatelka brala respondenta domů, kde mohl vidět fungující rodinu. Jeden respondent označil za vzor partnerského života sám sebe.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, zda se u adolescentů, kteří vyrůstají v dětském domově, liší nějakým způsobem pohled na partnerské vztahy. K tomuto zjištění sloužil k porovnání vzorek respondentů z rodinného prostředí. Nástrojem výzkumu byly polostrukturované rozhovory, byl tedy prováděn kvalitativní výzkum. Výzkumu se účastnilo deset respondentů z dětského domova a osm respondentů z rodinného prostředí. Rozhovory dokončilo osm respondentů z dětského domova a dva byli v průběhu ukončeny. Tyto dva rozhovory tedy nebyly započítány do finálního vzorku respondentů. Rozhovory byly ukončeny z důvodu nepříjemnosti otázek respondentům. Tato situace nastala, když přišla na řadu otázka na jejich rodinnou situaci.

Na základě interpretovaných výsledků výzkumu docházím k názoru, že vyrůstání v dětském domově může zásadně ovlivnit pohled na partnerské vztahy. Nejde ovšem udělat obecný závěr na všechny děti, které pochází z dětského domova. Vždy záleží na jejich vlastním charakteru. Dle výsledků, které byly obdrženy, jsou adolescenti z dětského domova méně důvěřiví než ti, kteří vyrůstali v rodinném prostředí. Také jim chybí potřeba tolerance a respektu ve vztahu. Důvodů může být mnoho, ale dle mého názoru to může být nedostatek tolerance a respektu v dětství ze strany rodičů, nebo při pohledu na partnerský vztah rodičů. Výzkum dokázal, že děti z dětského domova mají více negativních zkušeností ze vzoru partnerského života svých rodičů než děti z rodinného prostředí. Tato skutečnost může ovlivňovat pohled na partnerské vztahy ve velké míře. Také respondenti z dětského domova zmínili minimum pozitivních zkušeností ze vztahu jejich rodičů a někteří nezmínili dokonce žádnou.

Jako pozitivní vidím skutečnost, že dětský domov může napravit tyto negativní zkušenosti pozitivními, či může pomoci vysvětlit jednání, které se odehrávalo u rodičů dětí před nástupem do dětského domova. Děti, které v takovémto negativním prostředí vyrůstají celý život, mohou mít pohled na partnerské vztahy úplně jiný. V rozhovoru se jeden respondent z dětského domova zmínil, že ho k sobě do rodiny, při občasných příležitostech, brala jeho vychovatelka. Tato skutečnost mi přijde vhodná a mohla by se vyskytovat častěji. Děti z dětského domova by mohli vidět reálnou fungující rodinu s plnohodnotnými členy rodiny.

Dalším poznatkem je také to, že více respondentů z dětského domova nepotřebuje ve svém životě vztah, nebo ho nepotřebují, ale chtějí. Všechny dívky z dětského domova ale uvedly, že by chtěly svatbu i děti. Zajímavé také je, že pokud chtějí respondenti dvě děti, myslí na to, že

první dítě by měli mít dříve, aby na druhé dítě nebyli podle jejich slov již moc staří. Všichni respondenti si uvědomují, že je důležité mít pro dítě zázemí a také aby byli finančně zajištěni. Většina respondentů z dětského domova také přímo či nepřímo řekla, že nechtějí v životě dopadnout jako jejich rodiče. Proto si uvědomují, co je důležité pro dobrý život, a snaží se ho také dosáhnout.

Tato práce přináší vhled do partnerského života adolescentů v dětských domovech a ukazuje odlišnosti v jejich partnerských vztazích a v partnerských vztazích adolescentů, kteří vyrůstají v běžném rodinném prostředí. Také může sloužit k hlubšímu badání nad touto otázkou, či může pomoci srovnat další výsledky jiných studií.

Seznam literatury

CARR-GREGG, Michael. *Psychické problémy v dospívání*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0062-8.

FIALOVÁ, Ludmila, Dana HAMPLOVÁ, Milan KUČERA a Simona VYMĚTALOVÁ. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-87-7.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

KERNBERG, Otto F. *Normální a patologická láska: pohled do současné psychoanalýzy*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-277-7.

KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užité psychologie*. Brno: CERM, 2002. ISBN 80-214-2203-3.

KOLOUCHOVÁ, Jarmila. *Psychický vývoj dětí v pěstounské péči*. Praha: MPSV, 1992. ISBN 80-85529-01-7.

KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4.

KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ. *Vzpoura deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. 2. vydání. Praha: Galén, 2006. ISBN 80-7262-410-5.

KUKLA, Lubomír. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-3874-1.

LACINOVÁ, Lenka, Stanislav JEŽEK a Petr MACEK, *Cesty do dospělosti: psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8400-1.

LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983-5.

MACEK, Petr. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-348-X.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

MATĚJČEK, Zdeněk a Zdeněk DYTRYCH. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada, 2002. Pro rodiče. ISBN 80-247-0332-7.

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

MOORE, Thomas. *Kniha o lásce a přátelství: pohled hlubinné psychologie a spirituálních tradic na mezilidské vztahy*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-160-6.

PŠENIČKA, Oldřich. *Sexuální výchova v rodině: radost být matkou a také otcem*. 2. Vydání. Pardubice: Hnutí Rodina, 1995. ISBN 80-901524-3-0.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. 3. vydání. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

SOUČEK, Jan. *Sociální psychologie mládeže: vybrané kapitoly*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967.

Slovník sociálního zabezpečení 2015. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-114-0.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontex, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.

Elektronické zdroje

AMATO Paul R., Laura Spencer LOOMIS, Alan BOOTH. Parental Divorce, Marital Conflict, and Offspring Well-being during Early Adulthood. *Social Forces* [online]. 1995, 73(3), 895-915 [cit. 2018-03-07] ISSN 00377732.

- Dostupné z:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=edsjsr&AN=edsjsr.10.2307.2580551&site=eds-live&scope=site&lang=cs>
- ERIKSON, Erik H. Přeložil Josef LANGMEIER a Dana LANGMEIEROVÁ. *Childhood and society*. New York: W.W. Norton, 1963. [cit. 2018-05-04]. Dostupné také z: <http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/erikson.htm>
- KOHOUTOVÁ, Iva a Ondřej NÝVLT. *Rodina a statistika*. Praha, 2014. [cit. 2018-03-10] Dostupné také z: <http://img.ct24.cz/multimedia/documents/56/5600/559971.pdf>
- KORDYLEWSKA, Kasia a Roman ŽIŽLAVSKÝ. *Proč rozchody tak bolí*. Praha, 2014. [cit. 2018-03-07] Dostupné také z: <https://psychologie.cz/proc-rozchody-tak-boli/>
- NADÁNÍ A DOVEDNOSTI O.P.S. Praha, 2014. [cit. 2018-03-07] Dostupné také z: <http://www.nadaniadovednosti.cz/o-nas/statistiky>
- PETERKOVÁ, Michaela. *E.H. Erikson – Teorie osmi věků člověka*. Jaroměř, 2018. Psychoweb. [cit. 2018-03-04] Dostupné také z: <http://www.psychoweb.cz/psychologie/erikson-e-h-teorie-osmi-veku-cloveka-epigenetickastadia/>
- RAJLICOVÁ, Eva. *Mladí lidé v Česku s rodinou nespíchají, později také odchází od rodičů*. Praha, 2014. I-rozhlas. [cit. 2018-03-10] Dostupné také z: <https://www.irozhlas.cz/node/5923995>
- RHOADES, Galena K. a Scott M. STANLEY. *Before “I Do” What Do Premarital Experiences Have to Do with Marital Quality Among Today's Young Adults?*. Virginia, USA, 2014. [cit. 2018-03-07] Dostupné také z: <http://before-i-do.org/>
- Slovník sociálního zabezpečení*. 2015. [cit. 2018-05-04] Dostupné také z: <http://slovník.mpsv.cz/>
- Ústavní výchova*. In: *Slovník sociálního zabezpečení*. 2015. [cit. 2018-05-04] Dostupné z: <http://slovník.mpsv.cz/ustavni-vychova.html>
- VANÍČKOVÁ, Hana. *Zanedbávání péče o dítě*. Praha, 2012. [cit. 2018-05-10] Dostupné také z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-dospelenho-k-diteti/zanedbavani-pecce-o-dite.shtml>

VELEMÍNSKÝ Miloš sr., Miloš VELEMÍNSKÝ jr., Michael ROST, Jakub SAMEK, Dinesh SETHI a Jana SAMKOVÁ. Studie negativních zážitků z dětství (ACE) v České republice. *Czecho-Slovak Pediatrics / Cesko-Slovenska Pediatrie* [online]. 2017, 72(7), 409-420 [cit. 2018-04-17]. ISSN 00692328. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=asn&AN=127529295&site=eds-live&scope=site&lang=cs>

VOJTÍŠEK, Petr. *Výzkumné metody: Metody a techniky výzkumu a jejich aplikace v absolventských pracích vyšších odborných škol*. Praha, 2012. [cit. 2018-04-20] Dostupné také z: http://skoly.praha.eu/files/=84121/Skripta+++V%C3%BDzkumn%C3%A9_metody.pdf

VRÁNOVÁ, Nina. *Většina komplexů méněcennosti vzniká v dětství, říká psychiatřka*. Praha, 2017. Žena. [cit. 2018-03-10] Dostupné také z: <https://zena.aktualne.cz/vztahy/vetsina-komplexu-menecennosti-vznika-v-detstvi-rika-psychiatr/r~1cc44770b3fc11e79c7c002590604f2e/?redirected=1523798596>

Vyhláška č. 505/2006 Sb.: Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: Sbírka zákonů ČR. [cit. 2018-05-12] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505>

WEAVER, Angela D., Kelly L.MACKEIGAN a Hugh A. MACDONALD. Experiences and perceptions of young adults in friends with benefits relationships: A qualitative study. *Canadian Journal of Human Sexuality* [online]. 2011. 20(1-2), 41 - 53 [cit. 2018-04-03].ISSN 11884517. Dostupné také z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&profile=eds>

WILLIAMS, Jean Calterone a Jasna JOVANOVIC. Gender, Sexual Agency, and Friends with Benefits Relationships. *Sexuality & Culture* [online]. 2017, [cit. 2018-04-03] ISSN 10955143. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=edselc&AN=edselc.2-52.0-85037176407&site=eds-live&scope=site&lang=cs>

Zákon č. 109/2002 Sb.: Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. In: . Sbírka zákonů ČR. [cit. 2018-05-12] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

Zákon č. 401/2012 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: Sbíрка zákonů ČR. [cit. 2018-05-12] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-401>

Příloha č. 1

Výzkumné otázky

Základní otázky pro respondenty z dětských domovů

- Kolik je vám let?
- Jste studující, nebo již pracující?
- Jak dlouho jste v dětském domově?

Základní otázky pro respondenty z rodinného prostředí

- Kolik je vám let?
- Jste studující, nebo již pracující?
- Žijete s rodiči?
- Vaši rodiče jsou stále spolu, nebo rozvedení?

Společné hlavní otázky

- Máte partnerský vztah?
- Pokud ano, jste spokojeni? Jestli nejste, tak proč?
- Jaké jsou vaše představy o partnerském vztahu?
- Máte důvěru v partnera ve vztahu? Dokázali byste odpustit partnerovi nevěru?
- Jaké jsou pozitivní zkušenosti ze vztahu vašich rodičů, které ovlivnili váš pohled na partnerské vztahy?
- Jaké jsou negativní zkušenosti ze vztahu vašich rodičů, které ovlivnili váš pohled na partnerské vztahy?
- Plánujete někdy děti a svatbu?
- Je pro vás v životě důležité, mít partnerský vztah?
- Jaký je váš okruh pro vyhledávání potenciálního partnera?
- Jaký máte názor na přátelství s výhodami?

Některé důležité informace byly od respondentů získány nepřímo. V některých případech měli respondenti potřebu se svěřovat, nebo říci další informace k probíranému tématu, a které nebyly součástí otázek. V případě doptávání se na význam, bylo u některých otázek výzkumu těžké nenavádět participanty k určitým odpovědím. Přesto musely být některé výzkumné otázky dovysvětleny, aby respondenti byli schopni odpovědět.

Příloha č. 2

Přepis nahrávek

Zkratky

T: Tazatel/ka

R: Respondent/ka

.. zaváhání v promluvě

* neukončené slovo nebo věta

hmm přitakací zvuk

emem nesouhlasný zvuk

(se smíchem) slovo či věta pronesená se smíchem

(odmlčení) dlouhá a výrazná pauza

Adolescenti z rodinného prostředí

Nahrávka č. 1

Michal, 19 let, střední odborné učiliště

T: Potřebuji svolení k tomu, že budu moci zveřejnit tady to, co mi řekneš. Bude zapsáno jen jméno, věk a vzdělání. Takže nic podle čeho by ses dal dohledat.

R: V pohodě.

T: Ty máš teď nějaký partnerský vztah?

R: Ano.

T: A jak dlouho?

R: Půl roku.

T: Bydlíš s rodiči?

R: Bydlím. No. Teda bydlím spíš u přítelkyně. Papírově bydlím u rodičů, ale spíš už přespávám a bydlím u ní.

T: Takže tví rodiče jsou stále spolu?

R: No, jsou rozvedení. Ale tat'ka má přítelkyni. U mámy jsem nechtěl zůstat, takže jsem spíš u táty.

T: A se vztahem, jaký máš s přítelkyní, jsi spokojený?

R: Jo.

T: Takže ti nic nechybí? Nechtěl bys něco jinak?

R: Ne.

T: Jaký je podle tebe ideální vztah? Jaký bys chtěl, aby byl?

R: Jako v partnerském?

T: Ano.

R: Takže samozřejmě se ženou (se smíchem). Ale nejdůležitější je asi důvěra v tu osobu. Kdybych nedůvěřoval a chtěl bych s ní být, tak bych byl sám proti sobě. To by neklapalo. Za druhý žádný lhaní.

T: To vlastně souvisí s tou důvěrou.

R: No, to je ještě k té důvěře. Potom jakože respekt, tolerance tam musí být. Že se budeme vzájemně respektovat. Pak taky náznaky, že je ta osoba pro mě jediná. Že jako prostě jenom ona pro mě je ta pravá. Nejhlavnější.

T: Je pro tebe důležité, aby to tvůj protějšek cítil taky tak?

R: Tak, když to požaduju já, tak očekávám, že to bude i ona očekávat ode mě.

T: Takže teď máš důvěru ve svojí partnerku?

R: Jo

T: A kdybys tu důvěru k ní náhodou ztratil. Z nějakého důvodu, třeba nevěrou. Dokázal bys odpustit a znovu začít důvěřovat?

R: No to by asi záleželo na situaci. Kdyby mě podvedla, tak nevím, jestli bych jí chtěl zpátky. Záleželo by na situaci, a co by se odehrávalo potom.

T: Rozumím. Přejdeme tedy k další otázce. Jaké negativní zkušenosti ovlivnili tvůj pohled na partnerský vztah? Když se podíváš na vztah tvých rodičů. Co se ti nelíbilo na jejich vztahu.

R: Nejspíš blbý chování mámy k tátovi a potom i ke mně. Ten rozvod jsem pocíťoval jako výhodu. Abychom tam nemuseli být s ní. Negativně se teda chovala jenom k nám, k okolí se chovala normálně. Ten rozvod byl pro mě vysvobození.

T: Takže to byl takové jako psychické násilí bys řekl?

R: Jo.

T: A jiné násilí u vás neproběhlo?

R: Ne.

T: A kdy se rozešli tvoji rodiče?

R: V svých 15.

T: A jaké pozitivní zkušenosti máš z pohledu na vztah svých rodičů?

R: Tak výlety, samozřejmě. Rodina pospolu. Furt se smějou, i když se hádají. Umí si společně pomáhat. Když je třeba problém s penězma, tak si pomůžeme navzájem. Třeba někdo někomu půjčí a nechce to vrátit hned, ale prostě až bude mít.

T: Takže taky taková důvěra v rodině?

R: No. To je prostě asi nejdůležitější v celém životě těch lidí. Ta důvěra. Když se jednou ztratí, tak je těžký ji vrátit.

T: A chtěl bys někdy děti?

R: Ne.

T: A proč?

R: Tak, je to moc ukřičený (se smíchem) a leze to do peněz.

T: Myslíš, že na to nezměníš názor časem?

R: Ne.

T: A co svatbu?

R: To jo. To je takové hezké (se smíchem).

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální čas na svatbu? Nebo i kdybys chtěl děti, tak kdy si myslíš, že je tak ideální čas na ně?

R: Tak až budu mít školu. Budu mít nějaké vzdělání, budu mít nějakou práci, budu mít stálý příjem. Budu mít byt, nějaký to zázemí. Tak až potom. Takže tak ve 28 až 30. Teď kdybych měl třeba svatbu, tak to by byla blbost. To se může stát cokoliv.

T: A po jaký době vztahu si myslíš, že je na to správný čas?

R: Aspoň po 8 letech vztahu. To už je to takové otukané, znáte se. Když spolu bydlíte třeba, tak už je to takové*

T: Svůj vzor partnerského života v rodině považuješ tedy za dobrý, nebo špatný?

R: No, tak nějak to fungovalo, až teda na to chování mámy no. Ale nepovažuji ho za úplně dobřej. Táta vždycky pro nás chtěl to nejlepší, ale máma byla proti tomu. Táta třeba přišel z práce a musel doma zase pracovat. Ona mu s ničím nepomohla, a když jí chtěl udělat s něčím radost, tak ho spíš za to seřvala.

T: A mamka pracovala?

R: Taky.

T: A co dělají rodiče?

R: Táta je skladník a máma je kuchařka ve školce. Ale táta měl pak nějaký problémy se žádama a stejně tam furt dělal. Máma to měla o dost jednodušší.

T: A když se vrátím k otázce partnerství, myslíš si, že potřebuješ partnera do života?

R: Jo asi jo. Tak je to hezké mít někoho o koho se můžu opřít a tak. Pak nějaký to mazleníčko a tak (se smíchem).

T: A ještě poslední otázka. Jaký máš názor na přátelství s výhodama?

R: No, když to chtějí oba a jsou nějaký pravidla, tak proč ne.

T: Tak děkuju, to bude asi všechno. Moc jsi mi pomohl.

R: Jo, nemáš zač.

Nahrávka č. 2

Štěpán, 17 let, střední odborné učiliště

T: Souhlasíš se zpracováním rozhovoru do mé bakalářské práce? Bude tam pouze jméno věk a vzdělání. Takže nebudeš podle toho nijak dohledatelný.

R: Jo, mně je to jedno. A co, že jsi šla sem zrovna?

T: Já jsem obepisovala více škol a tahle jediná mi svolila výzkum s jejich žáky. Já totiž potřebuju lidi, kteří budou mít podobné vzdělání jako ty děti z děčáků.

R: Hmm.

T: Je to samozřejmě těžko říct, kdo co bude studovat. Ale tak 1 z 5 studuje vyšší školu.

R: Hmm.

T: Ty tedy žiješ s rodičema?

R: Hmm.

T: Takže nerozvedení rodiče?

R: Hmm.

T: Zeptám se tedy, máš nějaký partnerský vztah?

R: Už naštěstí ne.

T: A jak dlouho si ho měl?

R: Půl roku. Od konce června do října. To je necelejch půl roku, naštěstí.

T: Tak mi řekni, co se ti na tom vztahu nelíbilo?

R: No na tom vztahu ne, až po vztahu.

T: Takže průběh vztahu byl jinak dobřej?

R: No já jsem to pokazil v tom vztahu. Začátek byl dobrej, ale potom jsem si prostě uvědomil, že už k ní nic necejtim. My jsme spolu pracovali a ještě spolu pracujeme teda bohužel. A stalo se to, že já jsem* teda my jsme se nějak pohádali. A mně jí bylo líto, ale zjistil jsem, že už jí prostě nemiluju. A měl jsem jí rád prostě a bylo mi jí fakt líto, jak se furt trápí a sešli jsme se pak v kavárně. Ona si asi myslela, že se s ní chci usmířit, ale já naopak právě, jsem jí řekl, že se chci rozejít, protože pro ní nejsem dost dobrej a že si určitě najde někoho lepšího. A, že to je prostě moje chyba. A že si myslím, že jsem neobstál prostě a že si najde někoho lepšího. Po čase jsem zjistil, že si nenajde určitě nikoho lepšího, protože je to fakt.. fakt.. Ten člověk co dokázal, respektive ona*.. Ona mě začala pomlouvat. Všechno všem říkala. Pak jsem se dozvěděl, že pomlouvala úplně všechno. V březnu jsem si dal na sociální síť video, jak se líbám s kamarádkou a ona si to screenshotovala (vyfotila obrázek v mobilu, pozn. T.) a zeptal jsem se jí proč. Tak se začala hrozně smát, a že jí to přijde vtipný. Myslím, že mě chtěla zpátky a že to nedokázala unést, že jsem si někoho našel. Myslela si asi, že bez ní nemůžu žít. Začala to rozesílat kamarádům z práce a smála se mi.

T: A to byla tvoje první přítelkyně?

R: No první velkej vztah to byl.

T: Takže jinak ten vztah, když probíhal, byl dobrej?

R: Od ní ano.

T: Takže by tam nebylo nic, co bys měnil?

R: Jenom ode mě asi. Měl jsem prostě projevit větší zájem.

T: Hmm.

R: No, nebyl jsem do ní tak zamilovanej, jako tady do té nový. Do té jsem byl zabouchlej už od 9. třídy.

T: Takže s ní teda seš teď?

R: Ne ne ne ne, já jsem sám našťě* zatím.. našťestí.. Nebo nějak to neřeším.

T: A jaký jsou tvoje ideály o partnerském vztahu? Jak by měl podle tebe vypadat?

R: No, jakože* A co si představuješ třeba ty?

T: Tak pro mě je důležitá důvěra ve vztahu, společný výlety a třeba i dobrý vztahy přátelových rodičů se mnou a naopak mého táty s přítelem. Pak společné bydlení, které bude fungovat a i čas pro sebe. Ale spíš mi pověz co ty?

R: Tak hlavně já nemam, respektive tolik času na ten vztah. Já potřebuju, aby ten partner respektoval, že mě delší čas třeba neuvidí. Já jezdím často pryč. Z Prahy prostě.

T: A kam jezdíš?

R: Většinou jezdím na dovolený takhle, nebo na chatu.

T: Jako i s rodičema?

R: I sám třeba.

T: Takže chceš mít spíš čas pro sebe a nechceš být omezen partnerem?

R: Hmm.

T: A když bys měl tu partnerku rád, nechtěl bys třeba, aby jezdila někam s tebou?

R: Jo, určitě. Už jsem i chtěl s tou přítelkyní.. Jí tam vzít.

T: A máš důvěru v partnera ve vztahu? Věříš už od začátku vztahu?

R: Určitě. Dokud neudělá něco, čím by u mě tu důvěru ztratila, tak jí věřím.

T: A když by se to stalo? Šlo by to napravit?

R: Tak všechno jde napravit. Otázka je jak. A taky otázka času.

T: Máš nějaký pozitivní zkušenosti ze dětství, které ovlivnily tvůj pohled na partnerský vztah? Myslím při pohledu na rodiče. Co jsi odkoukal od rodičů, aby sis řekl, jo to se mi líbí, takovej vztah bych taky chtěl mít.

R: Ne, ne, ne.

T: Nemáš žádné pozitivní zkušenosti?

R: Emem.

T: Netráví spolu třeba čas?

R: No oni se mají jako rádi, ale tím, že už nejsou jako nejmladší a jsou spolu asi 25 let, tak nic moc.

T: Ani z dětství si nic nepamatuješ?

R: To už je dlouhá doba. Nepamatuju. Oni už trošku zestárli..

T: A jaký negativní věci naopak? Například hádky*

R: No to tam je furt doma.

T: Jako i před tebou?

R: No oni se hádají o blbostech (se smíchem). Máma hledá kde má nádobí a takový věci a my jsme včera koukali na hokej a no* Vy jste mi vyhodili tohle, kde mam tohle a tak. Ale nějaký pořádně velký hádky jsou tak jednou za fakt velkej čas. Ted' se dlouho nepohádali.

T: Ale jinak ten vztah mají mezi sebou jakej?

R: No takovej normální asi prostě.

T: A plánuješ svatbu? Nebo děti? Chtěl bys někdy?

R: Klidně ted' (se smíchem). Ne to ne, ale jednou asi určitě jo.

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální čas na to?

R: Nevím, mně to přijde tak jako, že do těch 25 let si myslím. Já si myslím, že to je hodně málo, ale potom je už zase může bejt pozdě.

T: Pozdě pro tebe, nebo pro přítelkyni?

R: Pro mě. Protože když pak je víc dětí, třeba po roce, po dvou se dělají další děti, tak ty děti už prostě* Když prostě vyrostou, tak jsou ti rodiče starý.

T: A myslíš si, že je třeba vhodná doba na to kolem studia?

R: Svatba asi jo, ale ty děti nevím. Asi určitě mít stálou práci a nějaký bydlení zajištění. A taky prostě, to vidím na svých rodičích, že mně je 17 a mámě je 49 jo. Jo? Asi bych s ní měl jiný zážitky, kdyby byla o 10 o 15 let mladší. Jo?

T: A když bys shrnul vzor partnerského života, který si mohl vidět doma, tak k čemu bys došel?

R: Jo, asi dobrý. Dětství jsem měl asi dobrý a řekl bych, že normální vzor.

T: Myslíš si, že je pro tebe vztah v životě důležitý? Že ho potřebuješ?

R: Asi jo. Já si myslím, že každý by měl mít druhou osobu, se kterou bude moct všechno. Asi tak.

T: A jakej máš názor na přátelství s výhodama?

R: Jo, já myslím, že to je v pohodě (se smíchem). Když to tak chtějí oba..

T: Tak jo, tak já ti moc děkuju. To bude asi všechno.

R: Není zač.

Nahrávka č. 3

Petr, 18, střední odborné učiliště

T: Tak, potřebovala bych nejdřív svolení, že to můžu nahrávat a že to přepíšu do bakalářky. Bude tam jenom jméno, věk a co studuješ.

R: Jo v pohodě, vždyť já to chápu. Taky jsem šel dělat do základky něco podobného.

T: A ty jsi teda z úplný rodiny?

R: Jo jo. Rodiče nejsou rozvedení. Naštěstí (se smíchem).

T: A máš tedy partnerský vztah?

R: Ano mám teďka.

T: A jak dlouho?

R: Dva roky.

T: A žiješ ještě s rodičema?

R: Jo, bohužel. Nemám soukromí.

T: A jsi spokojenej ve vztahu?

R: Jo. Já totiž extra nemam rád, když prostě je to takový, že já jí nedovoluju nic a ona mě nic. Prostě jsme fakt v pohodě. Takovej jakoby* Je to vztah, ale zároveň jsme spolu jako kamarádi.

T: Takže je to takovej otevřenej vztah?

R: Není to přímo otevřený, fakt jsme do sebe zabouchlý a jsme spolu, ale neřešíme fakt blbosti, co řeší ostatní. Jako ty jsi mi neodepsal a tamhle tamhle. To fakt ne, protože ona má hlavu a já naštěstí asi taky, takže tohle neřešíme.

T: A máte to takhle od začátku? Nebo až tak postupem času jste k tomu došli?

R: Máme to tak od začátku. Mě tím právě okouzila. A je normální naštěstí.

T: A je stejně stará?

R: O rok mladší.

T: Takže nemáš tam nic, co bys měnil na tom vztahu?

R: Ne.

T: A jinak, jaký jsou tvoje představy o ideálním vztahu. Máš ho teď?

R: Jakože, pro mě je nejdůležitější ta pohoda. Taková ta diktatura, kdy jako, ty jsi mi neodpověděl do dvou minut, já tě zabiju a bla bla bla. To nikoho nebaví a prostě proč s tím člověkem bejt. První příznak, že je hezká je úplně k ničemu.

T: Takže spíš se ti zalíbila přítelkyně tím charakterem?

R: Jo. Mně je vzhled v podstatě jedno.

T: Máš v přítelkyni důvěru tedy?

R: Jo

T: A ona v tebe?

R: Doufám (se smíchem).

T: A je tedy pro tebe asi důležitá důvěra ve vztahu?

R: Musí.

T: A kdyby se nějak ta důvěra narušila.. Bylo by pro tebe lehký jí zase získat?

R: Nevzdal bych to, ale bylo by to hodně těžký.

T: Jaký pozitivní vlastnosti ovlivnily tvůj pohled na partnerské vztah? Když se podíváš na svoje rodiče?

R: No, asi ty výlety. Protože naši furt někam jezděj. Taky to zkouším praktikovat, ale nejde to. To je prostě, jsem líná, nikam nejdu. Co s tím mam udělat. Já jí nevykopu, žejo.

T: A jak dlouho jsou rodiče spolu?

R: Už to bude možná 30 let.

T: A myslíš, že jsou spolu spokojeni?

R: Asi jo, ale co mají furt spolu dělat po těch 30 letech. To se jako mají rádi a žijou s někým, koho nemůžou opustit.

T: A co nějaký romantický gesta?

R: No, dřív dělávali, ale teď už ne. Už to není potřeba po 30 letech (smích).

T: A máš naopak nějaký negativní věci?

R: No oni se třeba vůbec nehádají. To je podle mě spíš to špatný. Lepší jedna pořádná hádka, aby si vyříkali co je za problém, než potom zahejbání a takový věci. Hádají se tak jednou za půl roku, ale jsou spolu fakt v pohodě.

T: Plánuješ svatbu a děti? Někdy do budoucna?

R: Děti určitě, ale svatbu asi ne. Nebo jako, neříkám, že ne, já jí věřím. Ale furt jsem zastánce toho, že když mě třeba za dva roky opustí, tak já přijdu o všechno. Tak k čemu to je.

T: Tak třeba předmanželská smlouva?

R: No to je zas takový blbý. Že jako toho člověka miluješ, ale pak mu ukážeš, že mu nevěříš. To je takový blbý.

T: A kdy si myslíš, že je ideální doba na ten rodinný život?

R: No v podstatě až budu mít svoje zázemí. Prostě mít nějaký peníze bokem. Rozhodně mít byt nebo dům. Protože mít děti a hledat byt v jednu chvíli prostě nejde. To je nelogický. A mít taky v pořádku život. Vědět už co bude dál a tak. Abych se zacítil už na ty děti. A neříkat si, že jo, to nějak dopadne.

T: Takže mít nějakou jistotu.

R: Určitě, určitě.

T: Takže bys shrnul jako vzor tvého partnerského života je dobrej?

R: Řekl bych, že jo

T: Máš ještě sourozence?

R: Jo a je jich trošku dost, ale to je* Ne, tak mam dva bráchy a ségru, která nás zapřela a už jí nebereme jako ségru. Ale říkám to prostě, je mi líto, že je pryč.

T: A kvůli čemu jí neberete jako ségru?

R: Protože se z ní stal člověk, u kterýho bys prostě od pohledu řekla, že je fakt strašnej. Brala na tebe veškerou špínu a kradla snad i peníze, už nevím. Prostě jsme jí zapřeli a odstěhovala se do Řecka.. Nikdy to není jednoduchý.

T: Myslíš si, že je vztah důležitěj do života?

R: Pro mě jo určitě. Jako je plno vztahů, který byly i špatný, ale furt to potom člověka i nabije. Že se jako poučí a ví jak spolupracovat s holkama dál. A neřešit různý kraviny.

Vždycky je to důležitý mít se o koho opřít. Jak říká táta, holky jsou prostě už takový. A buď to přejdeš, nebo tomu podleheš.

T: A kde jsi našel tu svojí přítelkyni? Nebo kde máš takovej rozhled pro potencionální přítelkyně?

R: V dnešní době asi ta sociální síť, ale dřív to pro mě byla vesnice. Prostě jsem žil na vesnici a ty lidi a holky na vesnici jsou jiný než ve městě. Ale jsou takový, že se neboje a že si povídaj. A v Praze je to takový jiný. Divně na tebe čuměj, když je pozdravíš a tak.

T: A jakej máš názor na přátelství s výhodama?

R: No mně to přijde asi ok. I když to teda není nic pro mě. Já mam radši ten vztah.

T: Tak jo, tak já ti děkuju za rozhovor.

R: Není zač, já jsem celkově takovej pozitivní a do všeho, takže dobrý.

Nahrávka č. 4

Martin, 17 let, střední odborné učiliště

T: Tak, jenom potřebuju teda svolení, že to budu psát do té bakalářky a bude tam jenom tvé jméno, věk a vzdělání.

R: Jojo dobře, hmm v pohodě.

T: Tak, jsi teda z úplný rodiny?

R: Jojo.

T: Máš nějaký partnerský vztah?

R: Ano.

T: A jsi spokojenej?

R: Jsem hodně spokojenej.

T: Takže tam není nic, co bys měnil?

R: Ne.

T: Jakej je podle tebe ideální vztah? Co by se ti líbilo ve vztahu?

R: Tak asi jako ta důvěra. Říkat si všechno, i kdyby to byla nějaká horší věc a ten druhý to věděl. Aby se o tom mohli pobavit. Pak výlety, ale pořádát je spolu, aby byli pořád spolu. Pak je taky hlavní mít dobrej vztah s rodičema partnera. Protože pak se to může spíš bortit. Pak je taky kompromis důležitý a snaha pomáhat si. Důvěřovat tomu druhýmu no. A chránit svojí slabší polovičku (se smíchem).

T: Máš teda teď důvěru v partnerku?

R: Mám hodně velkou.

T: A ona v tebe taky?

R: Jo.

T: A kdyby se ta důvěra nějak narušila. Třeba nějakou lží, dokázal bys zase začít věřit?

R: No zajímalo by mě proč. Z jakýho důvodu. Kdyby to bylo kvůli nějakému klukovi, tak bych byl hodně naštvanej a asi bych už pak 100% nevěřil.

T: A chtěl bys to teda zkusit?

R: Nechtěl bych to zkusit. Já už jsem měl takhle vztah 7 měsíční a lhala mi. Chodila za jinýma klukama a už jsem pak k ní přestal cítit lásku a tak.

T: Jasný, to pak člověk už ztratí důvěru a je těžký jí získat zpátky.

R: Ne, už nechci prostě. To je i takový, že se tomu druhému člověku doprošujete, i když dal najevo, že vás asi nechce.

T: A jaký pozitivní zkušenosti v minulosti v rodině ovlivnili tvůj pohled na partnerský vztah?

R: No, že vlastně, že se nehádají. Jako v každý rodině se občas pohádají, to by bylo asi blbý, kdyby se vůbec nehádali. A takže se pak hned usmířej. Není to takový, že se třeba tejden nebavěj. To by bylo asi divný. Pak občas se jdou taky projít. Nebo jedeme na ryby. Jezdí spolu rodiče na dovolenou a tak. A i mají dobrej vztah s prarodičema. My tam totiž bydlíme spolu, máme takovej obrovskej pozemek. Takže my spolu vycházíme všichni dobře. A když přijede přítelkyně, tak se k ní chovají dobře a když já k ní, tak taky dobře.

T: Takže ten kolektivní vztah je pozitivní?

R: Jojo, že si pomáháme a tak.

T: A co naopak negativní věci na vztahu rodičů?

R: Ne, žádný negativní věci mě nenapadají. V naší rodině jsem vůbec nezažil nic takovýho.

T: A plánuješ svatbu a děti?

R: Chtěl bych a přímo s touhle přítelkyní.

T: A kdy si myslíš, že je tak ideální čas na to dítě?

R: Tak ve 22 nebo 23 letech. Do těch 24 mít dítě no. Aby vyrostlo a ti rodiče aby mělo klid. Každý chce asi dvojčata no. Já mam bráchu a nechci asi, aby to dítě vyrůstalo samo.

T: A svatbu?

R: Chtěl, chtěl.

T: A před dětma?

R: Jojo ještě před dětma.

T: A chtěl bys to až, když bys měl nějaké zázemí?

R: No jako, klidně bych chtěl bydlet u rodičů, kde bych měl třeba vlastní patro. A spíš abych měl nějakou práci, abych mohl zabezpečit dítě a přítelkyni.

T: Jo, mít prostředky finanční je důležitý, no. A tedy, když bys shrnul tvůj vzor partnerského života?

R: Myslím, že spolu fungují dobře.

T: Myslíš si, že je pro tebe partnerský vztah důležitý?

R: No jasně, partner je pro tebe důležitý vlastně* Když dám příklad, tak když doma někdo zemře z rodiny, tak sice rodinu má, ale s přítelkyní je to takový jiný. To můžu řešit jenom s ní a ona to nikomu neřekne. Když chci něco řešit s rodičem, tak si to spíš řeknou mezi sebou. S tou přítelkyní je to takový jiný. Vlastně s rodičema se řeší takový ty závažnější věci, jako je barák, auto, ale s přítelkyní se řeší jiné věci. Ta přítelkyně mi přijde na tohle lepší, i když třeba ti rodiče taky pomůžou.

T: A odkud máš většinou své přítelkyně?

R: Tak jedna byla přes facebook a tu druhou znám autobusu. Já bydlím kousek za Prahou a jezdili jsme společně autobusem. My jsme se teda znali už od mala, ale víc do kontaktu jsme se dali až v tom autobusu. Tak rok jsme se bavili jako kamarádi a potom jsem jí pozval do kina.

T: A jaký máš názor na přátelství s výhodama?

R: Klidně (se smíchem). Ne, tak když to chtějí oba, tak jo.

T: Tak já ti moc děkuju za rozhovor. Moc jsi mi pomohl.

R: Jo, nemáš zač.

Nahrávka č. 5

Aneta, 20 let, zaměstnaná

T: Budu potřebovat svolení, že mohu tyhle informace použít do svojí bakalářky. Vše bude anonymní.

R: Jo, v pohodě.

T: Tak zeptám se, ty máš teď nějaký vztah?

R: Nemám.

T: A chtěla bys? (se smíchem).

R: Ono je to těžký. Na jednu stranu ano, ale takhle jsem spokojená. Je mi fajn, takže když bych měla s někým být, tak by mi muselo být ještě líp v tu chvíli. Což se ještě nestalo.

T: A jak by měl podle tebe vypadat ideální vztah? Takový, abys byla šťastná?

R: Určitě abychom měli společný zájmy. Abychom si rozuměli, nesnažil se mě změnit a udělat ze mě úplně někoho jiného. Abychom si mohli stoprocentně věřit, spolehnout se na sebe, a aby s ním bylo vše lehčí a ne těžší.

T: Takže je pro tebe důvěra ve vztahu důležitá? Dokážeš partnerovi věřit už od začátku vztahu?

R: Pokud mě hned na začátku nezklame, tak ano. Beru to tak, že i když mi někdo předtím ublížil, tak ten nový za to nemůže. Hned mu nedůvěřovat kvůli někomu jinému je podle mě blbost.

T: A když by někdo tu důvěru narušil, ale chtěl by to zase napravit.. Dokázala bys mu odpustit?

R: To asi nedokázala. Zás si myslím, že když to člověk udělá jednou, udělá to znova. Když by mě měl doopravdy rád, tak by nic takového neudělal. Nechtěl by mi ublížit a tak..

T: A teď se zeptám trochu z jiného soudku. Tvoji rodiče jsou pořád spolu?

R: Jojo. Teď slavili 25 let od svatby.

T: A máš nějaký pozitivní zkušenosti při pohledu na jejich vztah? Co se ti na nich líbí, jak se k sobě chovají a tak?

R: To, že spolu řeší úplně vše, podporují se. Třeba od mala si pamatuju, že táta každý týden mámě přinese kytku a to dělá dodneška. Když jeden z nich odejde nebo přijde domů, vždy si dají pusu. Několikrát za rok se seberou a jedou spolu na romantický víkend. Podporují se v koníčcích. Třeba táta běhá, tak mu máma koupila drahý hodinky na běhání, který on by si sám nikdy nekoupil, protože by to byly pro něj vyhozený peníze. Každý večer si pustí film, prostě, i po tolika letech tráví spolu spoustu času a ne jen ze zvyku.

T: Tak to je moc hezkej vztah.

R: Jo, oni mají fakt boží vztah (se smíchem).

T: A máš naopak nějaký negativní věci?

R: No tak, když se hádají. Naštěstí je to málo a rychle se usmíří. Ale když na sebe křičí, až praskají skla, a říkají si kdo, co udělal za ty roky špatně a tak, tak to jsem z toho víc špatná než oni.

T: Hmm, to chápu. A jak bys tedy popsala svůj vzor partnerského života?

R: No, ještě žiju u rodičů, a oni jsou pořád spolu, takže asi to. Vztah mají fakt skvělejší a máme i dobrý rodinný vztahy celkově. Máme totiž barák a bydlíme tam i s babičkou a dědou.

T: A chtěla bys svatbu a děti?

R: Chtěla, ale musela bych si být fakt 100% jistá. Žádný pochybnosti, "co by kdyby" a tak.

T: A z jakého důvodu bys chtěla svatbu a děti? A kdy si myslíš, že je tak správný čas na to?

R: Děti bych chtěla, protože to podle mě k životu patří, "zanechat" po sobě něco. S dětma už nikdy člověk není sám, podle mě je rodina smysl života (se smíchem). A svatba tu rodinu tak jako uzavře. Potvrzení toho, že chtějí fakt být spolu, že si jsou jistí. A myslím, že ideální čas je tak okolo 27 let.

T: A myslíš, si, že je pro tebe vztah v životě důležitý? Že bys bez něj nemohla být?

R: Hele, vždycky jsem si myslela, že sama nedokážu být, ale čím dýl jsem sama, tím víc si zvykám. Třeba jsem si neuměla představit, že bych šla bydlet s někým jiným než s klukem. A teď se budu nakonec stěhovat s kamarádkou. Bez vztahu to taky jde dobře, ale nikdo ti nenahradí tu oporu, partnera. Takže důležitý to je, ale na sebevraždu to není (se smíchem).

T: A kde tak hledáš své potencionální partnery?

R: Nehledám (se smíchem). Ale největší seznamka je na fotbale a pak akce no. Když mě někdo odchytne na ulici, tak zdrhám (se smíchem).

T: A poslední otázka. Jakej máš názor na přátelství s výhodama?

R: Podle mě to trvale nejde, vždycky jeden začne cítit něco víc (se smíchem). Ale úlet, když je člověk sám, nikomu neuškodí.

T: Tak jo, tak já ti děkuju za pomoc.

R: No nemáš zač (se smíchem).

Nahrávka č. 6

Lenka, 16 let, střední škola průmyslová

T: Děkuju, že se účastníš mého výzkumu a chtěla bych tě poprosit, jestli ti nevadí, že to budu nahrávat a že to teda budu psát do té svojí práce?

R: Ne, nevadí mi to.

T: Máš nějaký partnerský vztah?

R: Teďka momentálně zrovna ne.

T: A měla jsi někdy nějaký?

R: Jo, to jo.

T: A byla jsi spokojená?

R: Jo byla (sesmíchem).

T: Nebylo nic, co bys měnila na nich?

R: Ne.

T: A jaké jsou tvoje představy o partnerském vztahu?

R: No většinou jsem v něm hledala nějakou určitou podporu. Vyhledávala jsem člověka, který by se věnoval nejvíc mně. Třeba, když bychom šli spolu a s jeho kamarádama, tak aby se věnoval i mně, a ne jenom těm kamarádům. Vlastně já třeba tohleto dělala. Já se většinou snažím dělat to, aby se lidi chovali ke mně tak, jak se chovám já k nim.

T: Jo, to je dobrá vlastnost. Tak jo, takže ty bys chtěla hlavně tu podporu partnera a ještě něco? Napadá tě?

R: Tak samozřejmě ještě abychom byli spolu, ale mělo by to být tak na půl. Protože můžou dojít témata ke konverzaci, žejo.. Hmm, víc mě nenapadá.

T: A když máš toho partnera, tak máš v něj důvěru? Věříš mu ze začátku toho vztahu?

R: Tak asi s někým, komu bych úplně nevěřila, tak bych si s ním ani nic nezačínala.

T: No někdy jsou takoví typy lidí, kteří začínají opatrně a důvěru získávají postupně. Pokud mají rány z minulosti.

R: Tak já většinou navázala vztah s někým, koho jsem dýl znala. Že to nebyla žádná náhodná známost.

T: A pokud by ti ten kluk nějak narušil tu důvěru, třeba nějakou lží. Dokázala bys mu odpustit a zase mu začít věřit?

R: Záleželo by na tom, jak lhal. Jestli by to bylo spíš dobrý, nebo závažná lež.

T: Spíš závažná. Třeba nevěra

R: Tak to asi jako moc ne. Spíš bych se to s ním snažila vyříkat, jako proč to udělal a tak. A na základě toho bych nějak soudila.

T: Takže by záleželo na tom, jak by se ta situace dál vyvíjela?

R: Hmm. Vždycky je lepší si o tom promluvit, než něco posoudit z ničeho.

T: To je pravda. A teď se zeptám, jaké pozitivní zkušenosti při pohledu na vztah tvých rodičů, ovlivnili tvůj pohled na partnerské vztahy? Když se podíváš na jejich vztah, tak co se ti líbilo. Nebo na vztah tvého táty s přítelkyní, když se na to podíváš.

R: No, snaží se spolu trávit co nejvíc času můžou, protože táta je dost často v práci. Táta je teda rozvedenej a s mamkou se nevidim. Táta má přítelkyni právě.. On to nemá moc jednoduchý. Tak to se mi líbí, že spolu chtějí být pořád. Ale pak zase je to spíš nepozitivní, že nemá čas na mě no (se smíchem).

T: Hmm. A teďka naopak nějaký negativní věci? Co u nich vidíš a prostě bys nechtěla?

R: No asi tak, že jeho přítelkyně ho hrozně ovlivňuje. Že ho má na háku dá se říct. Že vlastně ne, že s ním manipuluje, ale že ho mění.

T: Hmm. Rozumím, to není nikdy příjemné pro dítě, tohle sledovat. A chtěla bys někdy svatbu a děti?

R: Tak svatbu asi jo, ale děti ne. Já právě v tom malém věku nemam ráda děti, to až tak od osmi let. To už je v pohodě. Mě prostě štvou, že jsou strašně otravný (se smíchem).

T: A myslíš, že změníš někdy názor na to?

R: Nevím, myslím, že ne. Protože já jsem strašně závislá na svém volném čase. Mí kamarádi jsou vlastně to, na čem mi záleží. Takže bych se musela vzdát svého volného času, abych se pak mohla starat o to dítě. Když by byli malí, tak bych s nima musela být doma a to se mi nechce.

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální mít svatbu?

R: Nevím, záleží, kdy bych si našla partnera. Kdybych ho našla třeba v 18 a žila s ním 3 roky, tak klidně potom. Kdybych věděla, že ho mam 100% ráda, tak i klidně okolo 20. Záleželo by, jestli by ten vztah byl tam, kde bych chtěla.

T: A myslíš, že je pro tebe vztah důležitý? Že ho potřebuješ, nebo bys dokázala být třeba do konce života sama?

R: No, potom co jsem byla 6 let šikanovaná, tak vim, že bych dokázala bejt klidně sama. Zcela jistě to vím. Protože mě to trošku zocelilo. Ale zase by to bylo hezký. Budeš mít něco, co ti kamarádi nedají.

T: Takže vlastně bys ho tedy nepotřebovala, ale bylo by hezký někoho mít?

R: Jojo.

T: A kde máš tak okruh pro hledání partnera?

R: No většinou je to v partě kamarádu třeba. Že vlastně s někým se začnu se bavit víc a přejde to do toho no.

T: A ještě mám poslední otázku. Jaký máš názor na přátelství s výhodama?

R: Nevím. Já jsem to v jednu chvíli měla, ale nevím no. Ale sex není to, co bych očekávala od vztahu, takže to nepotřebuju. Takže pro mě zbytečný.

T: Tak jo, tak ti děkuju, že ses mi svěřila.

R: Jo, dobrý.

Nahrávka č. 7

Kristýna, 21 let, vysoká škola

T: Děkuju ti, že se chceš zúčastnit mého výzkumu a nevadí ti, když to budu nahrávat?

R: Ne.

T: Tak mi ještě řekni, jak dlouho jsou rodiče rozvedení?

R: No v mých 6 letech. Takže 14 let no.

T: Tak, vím, že partnerský vztah máš. A jsi spokojená?

R: No mám stálého partnera 5 let a jsem s ním moc spokojená. Myslím si, že čím jsme spolu déle, tím se vztah prohlubuje. Vzájemně se umíme porozumět a funguje to.

T: Takže myslíš, že máš teď ideální vztah? Nebo jak by sis ho představovala?

R: No myslím, že je hrozně těžký definovat ideální vztah. Stejně jako normálního člověka. Protože je v dnešním světě hrozně těžké říct co je ideál a co norma. Ale mám spokojený vztah, takže by se dalo říci, že ideální. Takže moje představy o ideálním vztahu by se dalo říci, že si ti lidi vzájemně věří, vzájemně se podporují v tom, co dělají. Že tam nedochází k žádným větším konfliktům a jsou nějak vzájemně na sebe napojení.

T: A vy tedy spolu ještě nebydlíte?

R: Nebydlíme spolu. Ale vidíme se tak 2-3 dny v týdnu a prázdniny spolu trávíme celé.

T: A máš důvěru v partnera ve vztahu? Už od začátku?

R: No já si myslím, že vztah je vybudovanej hlavně na důvěře a že je to hrozně důležitá složka ve vztahu, takže můžu říct, že ta důvěra tam je, z obou stran.

T: A kdyby se ti třeba ta důvěra nějak narušila, kdyby ti nějak lhal. Dokázala bys mu odpustit a začít důvěřovat znovu?

R: No, záleželo by určitě, v jaký situaci by to bylo. A čeho by se to týkalo. Pokud by to byla třeba nevěra, tak bych se přes to asi nepřenesla.

T: A teď se zeptám na rodinu. Jaký pozitivní zkušenosti máš ze vztahu rodičů, jestli si něco pamatuješ?

R: No, určitě to, že jsou spolu rodiče schopní trávit ten čas v poklidu. Že jsou schopní si vyjít nějak vstříc a jsou schopni se věnovat o víkendu dětem třeba, nebo i přes tejdén. Pokud možno věnovat se 50:50 a nenechat to jenom na jednom partnerovi.

T: A teďka třeba jestli máš nějaké pozitivní zkušenost s mamkou a jejím přítelem?

R: Tak určitě to, že navštěvují různé destinace. Tráví spolu ten čas třeba fakt celej tejdén. Že si dají voraz od práce a jsou spolu. Že to tam není postavený na takovým tom, ženská má přijít z práce a vařit, ale že je to tak jako vyrovnaný. Že nestaví nějaký velký povinnosti před ten svůj vztah.

T: A máš naopak nějaké negativní zkušenosti? Z rodiny?

R: Tak určitě negativní je zase, když to nefunguje a dochází k negativním konfliktům a třeba i tý nevěře. Nechození domů a tak

T: A mluvíš teď ze svojí zkušenosti, ne obecně, žejo?

R: Jojo (se smíchem).

T: A u mamky s přítelem taky vidíš něco negativního?

R: No, má to trochu nedorozumění s bývalou manželkou. Ne jako citově, ale spíš finančně. Mají společnou chalupu a často tráví víkendy ve 4. Ona tam má taky týpka a on tam má mamku. Tak to je dost zvláštní. Ta chalupa je napsaná půl na půl. Takže nějaký asi finanční spory no.

T: A plánuješ svatbu a děti?

R: Tak děti určitě plánuju a myslím, že ideální čas na děti, je vždycky, když se cítí člověk připraven. A nemyslím tím jako osobně, ale spíš finančně. Protože musí vytvořit nějaký adekvátní zázemí a vzhledem k ceně kočárků a všeho možného.. Takže bych asi chtěla děti, až budu finančně zabezpečená a nebudu řešit, od koho si půjčím. Abych nemusela řešit, jestli mu můžu koupit vůbec ponožky a podobně. A svatbu asi neplánuju. Myslím, že to je jenom něco formálního a myslím, že když se mají dva lidi rádi, tak spolu můžou fungovat i bez nějakýho papíru. Ať už na moje negativní zkušenosti na ten partnerskej vztah, protože to máme v rodině, že u všech to vedlo k rozvodu. Takže mi to přijde zbytečný. Jen nějaká formalita, co potvrzuje něco, co je daný. Že vlastně proč kvůli jednomu hezkýmu dnu.. Přijde mi to jako kazit všechno.

T: A jaký tvůj vzor partnerského života teda? Ty jsi teda bydlela s rodičema, žejo a pak bydlela s mamkou a s jejím partnerem? A on s váma bydlí?

R: Jojo.

T: A jsou spolu dlouho?

R: Hmm.

T: Myslíš si, že je pro tebe vztah důležitý do života?

R: Já si myslím, že je to určitě důležitý, protože nejseš na věci sám. Když najdeš někoho, kdo ti porozumí, tak prostě ve dvou se to lépe táhne.

T: A odkud třeba znáš svého přítele? Kde jsi tak nacházela své partnery?

R: Tak já jsem nikdy nezkoušela třeba takový ty seznamky. To šlo mimo mě. Ale většinou třeba kavárny, nebo kluby. Slovo dalo slovo. A s přítelem je to takový zajímavý, protože on nabízel na ulici tarify O2, když byl ještě povolený pouliční prodej. No a oslovil mě a je z toho pětiletej vztah.

T: To je dobrý (smích). A jaký máš názor na partnerství s výhodama?

R: Tak já si myslím, že to má určitě něco do sebe, ale hrozně snadno se z přátelství s výhodama stane vztah. Nebo jako, vždycky alespoň jedna strana k tomu druhému pociťuje něco víc a pak může ta strana trpět. Takže si myslím, že je lepší sex na jednu noc, než přátelství s výhodama. Ale zase je to spojený s promiskuitou, takže těžko říct.

T: Tak jo, tak já ti děkuju.

R: To je všechno? Tak jo, nemáš zač.

Nahrávka č. 8

Hanka, 17 let, střední odborné učiliště

T: Děkuju ti, za účast na mém výzkumu. Budu to nahrávat, nevadí ti to?

R: Ne ne.

T: Tak a máš nějaký vztah partnerský?

R: Tak teď momentálně nemám a jsem spokojená (se smíchem).

T: A jaké jsou tvoje představy o partnerském vztahu? Někdy ideály?

R: Tak asi podle mě největší priorita je povaha, jak se chová a potom až vzhled. Aby nebyl agresivní ve vztahu, měl by bejt hodnej, milej. Takovej můj ochránce. Pak důvěra, ta je podle mě hrozně důležitá.

T: A důvěru v partnera teda míváš?

R: Jo, to mám.

T: A když by náhodou nějak tu důvěru partner narušil, dokázala bys mu za jeho čin odpustit a zase získat důvěru zpátky? Třeba kdyby tě podvedl, ale chtěl by tě zpátky.

R:..To nevím, záleží na situaci. Kdyby se třeba opil a něco by se stalo, tak bych byla schopná to přijmout, ale kdyby mi to řekl on. Musel by být upřímněj. Kdyby mi to řekl někdo jinej, tak už je takový dost blbý.

T: Teď mám takový otázky spíš na rodinu. Já jsem se ještě nezeptala, jestli žiješ s rodičema nerozvedenýma?

R: Já mam rodiče úplně v pohodě, nerozvedený.

T: Tak když se podíváš na jejich vztah, jaký ho mají, tak co na nich vidíš pozitivního? U čeho by sis řekla, jo to je dobrý, takovej vztah bych chtěla.

R: To asi zrovna nevím, jestli mě ovlivňují tolik rodiče, jako spíš kamarádi. U toho vidím, co bych třeba nechtěla, nebo naopak chtěla. Ale kdyby šlo fakt jako jen o rodiče, tak asi mám hodně z táty. Že on je takovej hodnej milej, hodně pomáhá. Já bych chtěla, aby byl partner povahově do taťky.

T: Takže se ti líbí to, že ten chlap doma pomáhá*

R: Mmh, že se třeba snaží, i když ho to nebaví. Nebo i když holka řekne, ne že nechce, ale zapojí se sám.

T: A plánuješ někdy svatbu a děti?

R: Jo, 100%.

T: A kdy bys to tak chtěla?

R: No já bych chtěla děti spíš okolo 20 až 22. Nejdřív děti a potom kariéru. Já vím, že to bývá obráceně, ale myslím si, že ty ženský pak mají problémy, když to chtějí v pozdějším věku. A svatbu taky ve 20 asi.

T: Myslíš si, že je pro tebe vztah důležitý v životě?

R: Asi bych jako zvládla být sama, ale jak kdy. Někdy ten chlap je takovej vztyčnej bod no. Třeba posekat (se smíchem). Ne, tak aby nebyl sám člověk a tak. Na chvíli bych dokázala být sama asi. Ale jenom na chvíli.

T: A kde máš tak okruh pro vyhledávání potenciálních partnerů?

R: No asi většinou mezi kamarádama. Nebo ve škole. Jinak spíš mezi těma kamarádama. Já mam hodně kamarádů, takže se to z toho potom nějak většinou vyvine.

T: A jaký máš názor na přátelství s výhodami?

R: (se smíchem). No, pokud mezitím není nějaký závazek, že by jako podváděl. Tak je to asi v pohodě. Přijde mi to fajn.

Adolescenti z dětského domova

Nahrávka č. 9

Erik, 17 let, základní škola, nezaměstnaný

T: Děkuju ti, že se chceš zúčastnit mého výzkumu a potřebovala bych souhlas, že můžu tohle zveřejnit v mojí bakalářce? Samozřejmě anonymně.

R: Jo, nevadí mi to.

T: Tak, ty teda teď momentálně nic nestuduješ?

R: Ne, teď ne. Hlásil jsem se, ale asi ne.

T: Takže ty máš teď*

R: Základku.

T: Dobře. Tak jak už vím, tak holku máš.

R: Jojo mám.

T: Jsi spokojenej v tom vztahu?

R: Jo jako jsem. Trochu to dře, ale jinak jo. Jsem spokojenej.

T: A co bys tedy změnil, aby to nedřelo?

R: No.. Byli jsme spolu na sebe takový agresivní no. Občas. Asi abychom si víc rozuměli. Tak by to bylo víc v pohodě. Podle mě. Teda aspoň podle ní asi taky.

T: Takže abyste si víc rozuměli? Oba si to myslíte?

R: Asi jo.

T: A jak podle tebe má vypadat takovej ideální partnerský vztah?

R: Věrnost. Abysme si prostě věřili. Abysme si pomáhali. Pak taková ta láska no. Abychom se měli rádi. To je asi vše.

T: Máš teď momentálně důvěru v partnerku?

R: Já jo.. Ale ona asi ne.

T: Hmm. Já se tedy nechci ptát moc na tvoji partnerku, ale zajímáš mě spíš ty. Takže ty tu důvěru máš?

R: Jo.

T: A kdyby si jí náhodou ztratil, dokázal bys jí vybudovat zpátky?

R: Záleželo by, v čem by to bylo.

T: Tak třeba nějaká velká lež, která ublíží.

R: Tak kdyby mi nechtěla ublížit a bylo by to pro dobro obou, aby se nějak nepokazil ten vztah ještě víc, tak asi bych to dokázal přijmout zpátky. Ale kdyby to byla nějaká lež za něco, kde bych se dozvěděl pravdu a bylo by to ještě horší, tak asi ne.

T: Hmm. Takže jakoby ale, zkusil bys to? Chtěl bys to zkusit?

R: Jo asi jo.

T: Teď přejdu na takový otázky, který se dotýkají tvoji rodinný minulosti, jestli ti to nebude vadit.

R: Hmm.

T: Tak jaký pozitivní zkušenosti ovlivňují tvůj pohled na partnerské vztahy, když se podíváš na vzor svých rodičů? Tedy pokud si nějak pamatuješ jejich vztah. Jestli nejsou rozvedený*

R: No jsou no.

T: Tak jaký zkušenosti tě v té minulosti ovlivnily. Když se podíváš na vztah, jaký měli. Jestli sis třeba řekl, že se ti něco líbilo nebo tak. Tedy jestli si to pamatuješ. Jestli se nerozvedli moc brzo.

R: No, rozvedli se docela brzo.

T: Nebo jestli má jeden z rodičů partnera a mohl si u nich vidět nějaký příklad?

R: No máma má teď partnera. Ten je docela fajn. Maj se docela rádi a dělaj spolu všechno. I choděj na nějaký výlety, takže vidím, že se máma směje. A já mam rád, když se člověk směje. Takže, když vidím na ní úsměv, tak se to snažim i do svého partnerství, no. Jakoby vychází to no. Jsem takovej usměváček no.

T: A máš naopak nějaký negativní věci? Které tě ovlivnily?

R: No nechci bejt sprostěj. Ale táta byl trochu dement. A trochu mlátil i mámu, takže to jsem nerad viděl. A kvůli tomu vlastně už nejsou spolu.. I mě tak trochu jako bil no, a asi tak. No.

T: To mě mrzí..

R: Hmm.

T: A plánuješ svatbu a děti?

R: Rozhodně.

T: A kdy tak?

R: No svatbu bych chtěl tak ve 20 až kolem 25. A dítě tak kolem 25 až 30. Chci mít tři děti.

T: A chceš mít dítě tedy, až budeš mít stabilní zázemí?

R: No jasně. Až budu mít nějak práci normální. Aby měli zařízenej pokojíček a tak.

T: Hmm.

R: Já teďka s partnerkou jsem jakoby mohl mít dítě. Že byla taková* Hubená moc a na testech se ukázalo 3x, že je pozitivní. No a už je to dobrý.

T: Aha. Takže není těhotná?

R: Ne ne, už ne.

T: Aha. A přítelkyně je jak stará?

R: 16.

T: A jaký máš vzor partnerské života tady? Třeba odposlouchaný, nebo co vidíš tady? Nebo, když jsi tady, tak nemáš vůbec žádný vzor?

R: Jako nejsilnější vzor jsem asi sám já (se smíchem). Ale takovej druhej vzor je tady asi strejda, tady odtud. Ten má vlastně manželku i dceru. Postavil si vlastnoručně barák, tak to je podle mě frajer. Má vlastně dceru a pracuje i tady. Takže zvládá skoro všechno právě. Je to i truhlář, takže má toho hodně. Ale stejně to zvládá. Takže to je takovej můj vzor.

T: Tak to je dobrý. A jak dlouho jsi tady?

R: Pátým rokem.

T: A myslíš si, že je pro tebe vztah důležitý? Do života?

R: Pro mě rozhodně. Nevím, co bych dělal bez vztahu. Jsem takovej milovník. Mam to rád prostě.

T: Takže nechceš bejt sám? Chceš mít někoho, o koho se můžeš opřít?

R: No, jakoby jo. Rozhodně. Nechci bejt sám.

T: A můžu se zeptat, kde hledáš své přítelkyně?

R: No nechci bejt zlej, ale je to spíš přes ty přátele. Já nemam rád, když třeba vidím holku, jak je s někým, kdo se k ní nechová hezky a mam potřebu jí najít někoho jinýho. Třeba sebe (se smíchem). Ona i tahle s ním měla takový potíže. I v rodině měla potíže. Tak jsem nechtěl, aby

měla takový trable. Takže se mnou se to nějak vrací dohromady. On byl takovej, že měl hodně holek. Třeba za tejden jich měl 10. No on byl takovej* Zase nechci bejt sprostěj.

T: A jakej máš názor na přátelství s výhodama?

R: (se smíchem). No já jsem s tím asi v pohodě. Už jsem to takhle párkrát měl a nevadí mi to.

T: Rozumím ti. Tak já ti děkuju za rozhovor. Mám asi všechno, co jsem potřebovala.

R: Nemáš zač. Měj se, ještě tě vyprovodím.

Nahrávka č. 10

David, 19 let, střední odborné učiliště

T: Takže potřebuji pouze ujištění, že ti nebude vadit, že to co mi řekneš, budu mít v tý bakalářce. Bude tam nejspíš jenom křestní jméno, věk a co studuješ. Nevadí?

R: Ne, nevadí.

T: Tak, nějaký partnerský vztah za sebou máš?

R: Jo, mám. Nebo spíš takový pokusy.

T: A teď momentálně máš nějaký vztah?

R: Momentálně ne, ale o jeden se snažím.

T: A jaký máš představy o partnerském vztahu? Jak by měl podle tebe vypadat?

R: To je docela těžká otázka. Jako co od toho člověka chci čekat?

T: No, třeba.

R: Tak určitě abychom si navzájem rozuměli. Abychom měli společný zájmy. Takže třeba nějaký sportovní, nebo hudební. Jako samozřejmě nemusí to bejt, ale abychom se při tom podpořili a takhle. Ta důvěra je tam asi jedna z věcí, která by měla být na prvním místě. Pak hlavně abychom si rozuměli a aby to bylo kam vyvíjet.

T: Takže nějaká jasná budoucnost?

R: No asi tak.

(Několikavteřinové narušení vychovatelem)

T: A myslíš, že bys měl důvěru v partnera? Kdyby si měl holku, že bys jí věřil hned od začátku?

R: Jako asi ne. Já si myslím, že je něco jinýho* Že, když se holka s klukem kamarádí a pak spolu začnou chodit, je něco jinýho, než když spolu budou chodit hned. Můžou se spolu znát třeba dva, tři roky a pak spolu budou chodit. Takže to chování a jednání a důvěra bude úplně jiný, než když se poznáte nově. Jako třeba po měsíci nejde dát člověku plnou důvěru. To nejde. Toho člověka neznáte a může se cokoliv změnit. Já kdybych dal třeba tý svojí holce

plnou důvěru a takhle, tak to asi bych zjistil až v průběhu toho, jakoby vztahu, protože si myslím, že takový, jak se říká, ty dětský lásky, kdy vám dá holka prostě jen kvůli tomu, že se hezky oblíká, nebo že jí pochválíte a tak. Když jí třeba vytknete, protože má minisukni a takhle, tak vám dá jenom za tohle kopačky. Tak to byste si pak řekla, že dát takovýhle holce plnou důvěru je prostě blbost.

T: Takže bys dal důvěru partnerce, kterou bys znal předtím jako kamarádku?

R: No to spíš jakoby takhle. Jinak se podporujete v tom vztahu a jinak se podporujete v přátelství. Jako můžete mít k sobě blízko v přátelství a potom v tom vztahu poznáte, že to nejde. Jakoby, třeba, kdyby ona měla důvěru ve mně, tak nechci, aby mě podezírala z každé blbosti a kraviny, že jí tamhle v uvozovkách podvedu a tak něco. Že by si měla tak nějak brát ohledy na jiné lidi. Protože každé je jiné a každé má jiné potřeby. Já mám třeba potřeby chodit na fotbal a na koncerty Troublegangu (česká rapová skupina – pozn. T.) To jsou jakoby moje potřeby a zájmy a kdyby mě ona nerespektovala v tomhle, že jako jdeš zase na fotbal, když si tam byl před 14 dny, nebo, že nemáš čas na rodinu, kvůli fotbalu. Tak bych si řekl jako, no, hm, to je docela podpora. Takový holce bych asi nedal plnou důvěru.

T: A kdybys tu důvěru měl a nějak by se ti narušila, dokázal by ses snažit, abys jí k ní získal zpátky?

R: No to už je jakoby, myslím, že, když někdo někomu dá důvěru ve vztahu, ať už je to kamarádskej, nebo partnerskej. A hlavně v tom partnerským, tak je to jak kdyby, když to řeknu takhle nábožensky, bůh vám dal druhé život a druhou možnost. Je to něco od člověka, co jen tak někdo v uvozovkách nemůže jen tak dostat. Takže, když to jeden z nich naruší, tak podle mě už to nejde tak vrátit. Jako možná v nějakých mezích by se to dalo vrátit. Ale za mě už by to nebylo tak jako předtím. Jako pro mě je 100% důvěra, jako když na někoho děláš první dojem. Když se s někým seznámíš a uvedeš se s prominutím jako kretén, tak budeš za kreténa pořád. Takže, když na někoho uděláš dobrý dojem, tak je to pro tebe ta výhra, protože už jakoby je to o něčem jiném. Jako bude si o vás taky myslet něco jiného, než kdybyste k němu přišli a chovali byste se jak kretén. Jako taky se můžu vymlouvat, že jsem to tak nemyslel a že jsem si dělal srandu. Ale to můžu říct, že haha, kdo to měl ale vědět. To už ti teď věřit nemusím.

T: A teďka, když si vzpomeneš, když jsi byl malej. Tak rodiče byli normálně spolu?

R: No moje rodiče se rozvedli, když mi byly tři měsíce? Nebo tři roky? Teď nevím. Ale myslím, že tři měsíce.

T: A má nějak jeden z rodičů nějakého partnera?

R: Jo jo. Takhle. Oba jakoby. Můj táta je s tou svojí asi přes deset let. Už dlouho. Ono to jakoby bylo vtipný. Můj táta si vzal bývalou ženu od mého nevlastního táty, a máma si teda vzala toho bývalého muže od teď přítomné ženy táty (se smíchem).

T: Tak to je zajímavý. A oni předtím byli kamarádi?

R: No já ani vůbec nevím, jak se to stalo (se smíchem). Já jsem prostě potom*
(Minutové narušení výzkumu ředitelkou ústavu.)

T: Jo, tak jaký pozitivní zkušenosti máš při pohledu na vztah tvého táty s přítelkyní?

R: No tak asi v uvozovkách vůbec nic. Protože jako kdybych řekl.. No jako neříkám, že se nemají rádi a tak. Ale prostě oni nefungují* Já ani nevím, jak to mám popsat. Jako oba mají svoje přednosti, musí chodit do práce a tak. Ale oni třeba přijdou z práce a po hodině po dvou se začnou hrozně hádat. Jako prostě furt na sebe prostě* No jako dítě bych u nich nechtěl vyrůstat jako. Ještě, že jako* Jakoby furt se na ničem neshodnou. Furt je to jakoby takový, že nikdo nic neudělal, nikdo nic neví. Jako kdybych řekl, že ten hlavní úkol té rodiny, jako ten chlap, jakoby vlastně ani nemůže živit tu rodinu, když mu zbydou 2 až 3 tisíce a to má ještě doma živit pět lidí. To si ještě přivydělává v Albertu tam, kde má sotva dvacítku na měsíc jo.

T: Hmm. A co tvoje mamka s přítelem třeba?

R: No tak tam to bylo úplně, jakoby moje v uvozovkách moje máma byla v tomhle strašně loajální, že jí jako bylo všechno jedno. Jako za mě, je to hodně velké flegmatik. Kolikrát jí bylo jedno, že je bez práce, že žila jenom jakoby z podpory od táty, což byly alimenty. Jí bylo jedno, že jsme doma neměli co jíst, že jsme neměli ani co na sebe. Jí bylo jedno, že mě občas tamhle nějaký kamarád musel něco* Že jeho máma mi tamhle musela něco koupit. Nějaký pamlsek koupila. I sama družinářka mi tamhle něco dávala. Pak v budoucnosti byla i moje asistentka, když jsem měl ty epileptický záchvaty. No a to pak i bylo, když jsem přišel do Klokánku, tak tam to taky jakoby bylo, že se o mě starali ty učitelé, než* Jakoby na jednu stranu je to hezký, ale na druhou jsem pak byl neoblíbený ve třídě, protože si říkali jako, že ten je z Klokánku a oni mu nadržují. To bylo blbý, ale tak mámě bylo všechno jedno. Proto se taky s tátou rozvedli. On pak zjistil, že není schopná se sama o sebe postarat. A že ho má jen z toho důvodu, aby živil tu rodinu. Že ona to sama neudělá. Jo? Jakoby aby seděla doma na prdeli a jen čuměla a že pak se to vyřeší, No vždycky se to vyřešilo tak, že on měl, on dal, ale pak ho to přestalo bavit. No*

T: Hmm (odmlčení) Tak se teď jen vrátíme k těm vztahům.

R: Jo jasně (se smíchem).

T: Tak jestli bys chtěl třeba někdy svatbu a děti.

R: Tak to určitě až najdu tu pravou.

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální čas na to, si najít rodinu?

R: No tak asi v těch 30, kdy tak inteligenčně se z kluka v těch 20 stává ten opravdovej chlap. Protože rozumově, i když je mu těch 25, tak je to furt rozumově furt kluk. A kdybych to řekl jakoby u ženský, tak první dítě by měla mít ženská asi ve 25 a nejpozději do 30. Protože podle biologického hlediska je to potom už pozdě.

T: A jaký máš vzor partnerského života tady v domově? Můžou to být buď vztahy kamarádů, nebo třeba vychovatelů..

R: No asi třeba nevím. No v tom smyslu asi třeba Máru (strýc v domově – pozn. T.). On jakoby i když je několikrát ženatý, tak vlastně teď má jinou. Jako vlastně obě jsou to tady vychovatelky tady v domově. To je taky docela vtipný (se smíchem). No jakoby myslím, že ta jedna už tady nepracuje. Tu už jsem tady dlouho neviděl. Ta už má taky někoho jinýho a má s ním i dítě. Ale vlastně on jakoby, dá se říct, v přítomnosti jejich není, ale má o ně furt zájem a stará se o ně, jako kdyby byl pořád s nima.

T: Tak to je dobrý vzor. A jak dlouho jsi tady v domově?

R: No od rodiny jsem pryč od svých 12 let. Když jsem přišel sem, tak jsem slavil své dvanáctý narozeniny. Jako dá se říct těch 7 let.

T: A myslíš si, že jen ten vztah pro tebe důležitý? Nebo si myslíš, že ho spíš nepotřebuješ?

R: No v uvozovkách kdybych řekl podle psychologickýho hlediska, že člověk bez vztahu nemůže žít, tak asi jono. To je vlastně asi tak stejný, jako kdybyste byla měsíc zavřená v jednom pokoji a nikoho jste neviděla a pak najednou zjistíte, že nejste sami. Že člověk, bez navazování vztahu nemůže žít. Asi tak nějak.

T: To je jako ta teorie jeskyně od Platóna.

R: No, nebo ty dvojčata. Ty*

T: Romulus a Remus?

R: No. Z římský tý* Teda Romulus pak založil Řím podle bájů ne?

T: No a ještě se zeptám k okruhu vyhledávání holek. Kde tak vyhledáváš své partnerky?

R: No tak jako asi na sociálních sítích. Nebo jak se naskytne příležitost. Někdy přes kamarády, nebo na koncertu třeba, když někoho uvidím. Nebo na táboře. Tam jsem vždycky nejvíc nabaloval. Vždycky rychle je ulovit a takový ty sliby, budeme si psát a tak. Přitom to bylo jenom na 2 týdny. Takový ty dětský lásky.

T: A jaký máš názor na přátelství s výhodama?

R: (se smíchem). No to by záleželo, co by to bylo za holku a tak. Ale jako, já bych chtěl radši vztah. Ale zase, když by se mi nic jinýho nenaskytovalo, tak bych to asi zkusil (se smíchem).

T: Tak já ti moc děkuju za rozhovor. To bude asi zatím všechno.

R: Nemáš zač. Rád jsem si s tebou povídal.

Nahrávka č. 11

Lukáš, 19 let, ekonomické lyceum

T: Děkuju ti za účast na mém výzkumu do bakalářky. Budu to nahrávat, jestli ti to nevadí?

R: Jako obličej?

T: Ne ne, jenom zvuk. Aby se mi to líp přepisovalo a abych zachytila všechno důležitý.

R: Dobře.

T: Tak zeptám se, máš nějaký vztah?

R: Jo, mám.

T: Dobře a jsi spo*

R: Teda vlastně už ne (se smíchem). Před týdnem no..

T: (se smíchem) Aha, dobře. A byl jsi spokojenej, když se takhle vrátíme..

R: Jo, byl.

T: Nebylo nic, co bys měnil.

R: Ne.

T: A jaký jsou tvoje představy o partnerském vztahu? Ideály.

R: Tak asi aby ti lidi byli k sobě upřímní, důvěřovali si. A nevím no, prostě aby byli šťastní. Aby nevznikaly zbytečný konflikty.

T: Takže i ty společný kompromisy jsou důležitý?

R: Jo jo.

T: A máš důvěru v partnerku? Když spolu jste, tak jestli jí můžeš věřit?

R: Tak jako nevím, ze začátku jí vždycky tu důvěru máš a časem se to no, uvidí se časem.

T: Takže jí ze začátku máš a postupem může třeba klesnout?

R: Teda nejdřív si jí musím získat teda a pak se něco zkazí no (se smíchem).

T: A když bys tu důvěru teda ztratil, kvůli nějaké lži, nebo tak, dokázal bys jí zase získat zpátky?

R: Ono záleží podle mě na tom, jaký byl ten důvod, proč jsem ztratil tu důvěru.

T: Tak třeba, kdyby se líbala tvoje holka s někým jiným a pak by říkala, že jí to mrzí, že byla opilá.

R: Tak líbání je v pohodě. Přes to bych se dokázal přenést. A prostě nevím no, nebudu to hrotit dál. Jako budu si to pamatovat, ale budu jí věřit dál. Ale když je to jakoby častější, tak by to bylo horší.

T: A teď se zeptám, jestli jsou rodiče rozvedení?

R: Jo, jsou.

T: A jak dlouho? Nebo jestli si pamatuješ dobu, kdy spolu byli?

R: No bylo mi 5, takže je to tak přibližně 13 let.

T: A mají nějaký partnery takhle?

R: Jo moje máma má přítele, ale táta je sám.

T: Já se ptám proto, jestli jsi měl nějaký vzor partnerského života, když si byl s rodiči. Ale vybavuješ si třeba nějaké pozitivní věci, které si vybavuješ třeba na vztahu mámy s přítelem?

R: To teda netuším. Já jsem s nima nevyrůstal. Já jsem vyrůstal jenom s tátou a ten byl vždycky sám,

T: Takže ani třeba z vyprávění?

R: To nevím vůbec.

T: Takže negativní věci taky vůbec, vid'.

R: Ne. Nebo jako takhle. Z vyprávění co vím, tak v tom vztahu byla špatná nevěra. Prostě nevěrná byla moje máma. Tak vznikly problémy no.

T: Plánuješ svatbu a děti? Chtěl bys to někdy v životě?

R: Ne.

T: Nechceš vůbec jo?

R: Ne. Nějak mě to vůbec neláká. Třeba je to věkem. Až budu starší, tak si to třeba rozmyslím.

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální čas na to, se usadit?

R: No, já nevím no. Asi až po 30 věku. Záleží, když budu mít dobrou kariéru nebo tak. Záleží i na financích, abych mohl uživit tu rodinu.

T: Takže ti jde o to dobré zázemí? Abys měl dobrou práci a tak?

R: Přesně tak.

T: A jak dlouho jsi jinak mimo domov?

R: No tady jsem 9 let.

T: Myslíš si, že je pro tebe vztah důležitější? Že bys bez něj nemohl být?

R: Ne, tak mít vztah je mnohem lepší. Ten život se ti zpříjemní v některých věcech. Ale když se ten vztah začne rozpadat, tak je to spíš přítěží no.

T: Je to emočně vytěžující, to jo.

R: Hmm.

T: Nejhorší jsou rozchody. Teď jsem četla článek, že rozchod se dá přirovnat k úmrtí člena rodiny. Že procházíš těma fázema, jako je truchlení a tak.

R: Jo jo jo.

T: A kde si tak hledáš své přítelkyně? Kde máš takovej okruh?

R: To je tak náhoda většinou. Ve škole ani moc ne.

T: Tak třeba přes přátele?

R: To taky ne.

T: Takže třeba v autobuse (se smíchem).

R: (se smíchem) To ne, ale jako třeba, nevím.. Nevím. Třeba, když někam jdeme s kamarádama, tak potkáme nějakou bandu a tam je třeba nějaká holka. Nebo přes facebook, se tak někde domluvíme, že půjdeme ven a tak.

T: A jaký máš názor na přátelství s výhodama?

R: No, já jsem spíš pro ty vztahy no (se smíchem). Nevím, mně to přijde takový, nevím no. Jako, když to nevádí oběma, tak proč ne. Ale já bych do toho asi nešel.

T: Tak děkuju, to je všechno.

R: Jo? Super.

Nahrávka č. 12

Tomáš, 19 let, základní škola, nezaměstnaný

T: Tak víš teda, co dělám v té bakalářské práci?

R: Jo jo.

T: A nevádí, když to budu nahrávat? A že bude anonymně zveřejněný to, co jsi říkal?

R: Nevadí.

T: Máš nějaký partnerský vztah teď?

R: Ne. Zatím ne.

T: A jaký jsou tvoje představy o partnerském vztahu? Kdyby si nějaký měl mít, tak jak by měl vypadat?

R: Tak ono to dřív bylo jinak, ale teď si myslím, že musí mít něco v hlavě. Tak mám něco za sebou, takže už koukám na jiný věci, no.

T: A ještě něco, kromě toho charakteru partnerky? Třeba vlastnosti vztahu? Třeba výlety, důvěra.

R: Jo, to k tomu určitě patří. Ale já právě takhle optimistické neumím bejt. Já nad tím nějak nepřemýšlím. Ono prostě nějak bude.

T: Jo, tak jo. A, když máš tu holku, tak máš v ní důvěru? Už od začátku vztahu?

R: No, takhle. Já spíš si to budu no. Jako jasný, že věřím, ale pochybuju. Takže je to plus mínus, takový.

T: A třeba, kdybys jí teda věřil a pak bys zjistil, že ti nějak lhala třeba. Dokázal bys tu důvěru pak získat zpátky k ní, kdyby se snažila?

R: Já bych to asi ještě zvládnul dát šanci no.

T: Teď je to otázka taková o rodinné minulosti, tak jestli si pamatuješ rodiče ještě spolu? Jestli jsou rozvedení.

R: No, rodiče se ani nevzali. A tátu jsem nepoznal. Ten zemřel, když jsem byl malej. A máma je tady v Praze a s tou se někdy sejdu. Ale není tam, to co má bejt.

T: A pamatuješ si, že by měla nějakého partnera?

R: No ona má. Má nějakýho.

T: A máš nějaký pozitivní věci na tom jejich vztah, který se ti líbí? Že by sis řekl, jo, tohle bych taky chtěl ve svém vztahu.

R: Jediný co, že jsou tam jeden pro druhýho. Byli spolu prostě na ulici. Takže je tam asi něco správného, co lidem chybí dneska.

T: Hmm. A máš naopak něco negativního, co se ti na jejich vztahu nelíbí?

R: Negativní? No asi řešení problému. Různý reakce na problémy. Jestli to řeší jako dospělej člověk, nebo jako dítě. To prostě nemám rád. Nevím co dalšího říct.

T: Jo, dobrý. Plánuješ svatbu a děti?

R: No, to asi nevím.

T: Přijde ti to zbytečný?

R: To zase ne.

T: A nemyslím jako teďka. Spíš jako třeba za 10 let, nebo tak.

R: To nevím, fakt vůbec nevím.

T: A tak teď kdybychom předpokládali, že bys chtěl. Kdy si tak myslíš, že je ideální čas na založení rodiny?

R: Tak ve 25 letech si myslím. Ale na dnešní dobu si myslím, že i později. Protože je všechno drahý a člověk potřebuje být zajištěnej.

T: A myslíš, že je pro tebe vztah důležitý? Že bys bez něj nemohl být?

R: Pro mě ani ne. Takhle, zvládnou žít sám se sebou. Někdy mi to chybí, ale jsem zvyklej. Mně stačí mít okolo sebe třeba kamarády, se kterýma jsem vyrůstal. Nechybí mi to no.

T: A ty jsi teda vyrůstal v dětském domově?

R: Hmm.

T: A jak dlouho, jestli se můžu zeptat?

R: Asi 17 let, nebo 16.

T: A jaký byl tvůj vzor partnerského života tam?

R: No já jsem jezdil domů k jedné tetě. Si mě brala. Takže určitě její vztah mezi manželem. Bylo to hezký no. Takže ona v tu dobu už byla starší, takže jako asi to no.

T: Takže teda tu tetu a vztah s jejím manželem.

R: No.

T: A kde hledáš svoje přítelkyni? Jestli přes přátele, nebo tak.

R: Dřív právě to bylo buď ve škole, nebo prostě třeba tábory. To bylo takový, já nevím no. Já nemám moc vztahů za sebou.

T: A jaký máš názor na přátelství s výhodama? Jestli by ti to nevadilo ho mít, nebo tak.

R: Jo, rozumím. No, přátelství s výhodama (odmlčení) Já myslím, že to trochu to přátelství nabourá. Že jeden je třeba víc závislejší na té výhodě a ten druhý si třeba někoho najde, takže se stane ta věc, co se stává. Myslím, že to není jako dobrý. Že by měl člověk to dávat jenom jednomu, s kým je.

T: Takže jsi spíš pro ten vztah?

R: No. Já nejsem moc optimistický no.

T: A proč nejsi optimistický? Jestli se můžu zeptat.

R: Já nevím, to už je prostě život. Takovej jsem. Takhle jsem se vybudoval.

T: Tak jo. Tak já ti děkuju.

R: Nemáš zač. Snad to pomůže.

Nahrávka č. 13

Nikola, 19, střední odborné učiliště

T: Takže ti nebude vadit, když do té bakalářky napíšu jméno, věk a co studuješ? Nepůjde nikoho dohledat, kdo to byl.

R: Ne ne, nebude.

T: Tak přejdeme na ty otázky. Máš nějaký partnerský vztah?

R: (odmlčení)

T: Jestli máš nějakého kluka.

R: (odmlčení) No, teď asi zatím ne.

T: A jaký jsou tvoje představy o partnerském vztahu? Jak by sis ho představovala?

R: No, ten kluk by měl bejt hlavně hodnej. Hmm (odmlčení) Asi tak nějak trochu aby sportoval. Jinak asi to stačí tak nějak.

T: Jo? Takže takhle?. A měla bys důvěru v toho partnera?

R: Na začátku asi ne, ale pak podle toho jak by se choval, tak asi jo.

T: Hmm. A kdyby ti nějak narušil tu důvěru, třeba, že by ti lhal a tak. Dokázala bys mu zase začít věřit? Kdyby se snažil?

R: Možná jo. Že bych to jako zvládla odpustit. Asi jo.

T: A teď mám otázku na rodinnou minulost. Tak jestli si třeba pamatuješ, nebo jestli jsou rozvedení?

R: No (odmlčení) Teďkonc jsou rozvedení.

T: A viděla si jejich vztah, jak fungoval?

R: Viděla.

T: A jaké třeba pozitivní zkušenosti z jejich vztahu máš? Co se ti líbilo na jejich vztahu, že bys sis řekla, jo, takovej vztah bych chtěla taky?

R: No, jim to moc neklapalo. Jinak nevím.

T: Takže žádné nemáš?

R: Ne.

T: A, když tedy říkáš, že jim to neklapalo. Tak kvůli čemu?

R: Kvůli penězům se hádali. Jinak jako nevím no.

T: A chtěla bys někdy svatbu a děti? Ne třeba teď, ale někdy.

R: Někdy třeba jo.

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální čas na to?

R: Asi v 25 nebo ve 30, nevím.

T: A myslíš si, že je pro tebe vztah důležitý? Nebo je ti spíš dobře samotný?

R: Jak kdy asi. Asi ho potřebuju.

T: Takže tvoje důvody by byly asi takový, že nechceš být sama? Nebo ještě nějaké důvody?

R: No já jsem teď tak jako zamilovaná, ale zatím vlastně jako nic.

T: Hmm. A ty jsi byla někdy v dětském domově?

R: Před dvěma rokama. Tady jsem teď dva roky.

T: A já jsem dostala zprávu, že jsi byla i v Klokánkovi? Jak dlouho jsi tam byla?

R: No asi půl roku, nebo rok.

T: A jaký byl vzor tvého rodinného života?

R: No u nás se zase o tom tak nemluvilo. Spíš jsem pozorovala vztahy u kamarádů a tak..

T: Hmm. A, když bys chtěla teď kluka, tak kde bys ho tak chtěla hledat?

R: No asi ve škole, nebo (odmlčení). V kině.

T: Hmm. A jakej máš názor na přátelství s výhodama? Nebo máš radši pevný vztah?

R: (odmlčení). Já zkušenosti zas tak velký nemám, takže moc nevím. Ale asi bych to zkusila.

T: Tak jo, tak to je všechno. Já ti moc děkuju.

R: Jo, nemáš zač.

Nahrávka č. 14

Lucka, 20 let, střední odborné učiliště

T: Tak já ti děkuju, že se chceš účastnit mého výzkumu. Nebude ti vadit, že to co řekneš, zveřejním, ale samozřejmě anonymně?

R: Nevadí, v pohodě.

T: Tak, máš nějaký partnerský vztah?

R: Jo, mám.

T: A jsi spokojená? Nebo je něco, co bys měnila?

R: (odmlčení). No, asi nic. Já nevím. Asi jsem spokojená (se smíchem).

T: Tak jo. A splňuje ti tvoje představy o partnerském vztahu? Nebo máš nějaké jiné ideály?

R: Ale jo, asi splňuje. Je hodnej, věnuje se mi. Umí vařit (se smíchem). Jenom moc nechce chodit mezi moje kamarády. To je takový, co teď v sobě řeším, ale jinak dobrý.

T: A máš v něj důvěru?

R: Jo, to mám. Kdybych jí neměla, tak s ním nejsem.

T: Takže, když by ti nějak lhal a tu důvěru narušil, už bys ho nechtěla zpátky?

R: No kdyby mě jako podvedl, tak asi ne. Já už takhle párkrát nalítla a už jsem si řekla, že bych šla radši dál, než to odpouštět.

T: Hmm. A zeptám se, pamatuješ si nějak rodiče?

R: Jo, pamatuju.

T: A jsou rozvedení, nebo*

R: Jo jo, rozvedli se, když mi bylo asi 10.

T: A pamatuješ si, co se ti líbilo na jejich vztahu? V čem sis řekla, že jo, takovej bych ho taky chtěla?

R: (se smíchem) No já nevim. Asi to, že táta byl na mámu hodnej. Ona mu to ale neuměla oplatit. Snažil se pomáhat a tak. Ale pak jak už byl nemocnej, tak nemohl.

T: Aha. A co negativního teda naopak vidíš na vztahu tvých rodičů?

R: No asi ty finanční problémy. Pořád se hádali. A taky nevěru. Z máminý strany. Táta byl doma, nemocnej a máma si lítala jinde. Ale jinak byl fakt hodnej táta no.

T: Hmm. A plánuješ někdy rodinu? Svatbu a děti?

R: (se smíchem). No asi jo. Já nevím. Možná i s tímhle (se smíchem). Ne, teď vážně, chtěla bych svatbu i děti. Ale jedinečně, když bych věděla, že ten vztah má smysl.

T: A kdy si tak myslíš, že je ideální čas na to?

R: No asi až si najdu práci a budu mít nějaký finance. Tak třeba tak ve 25? Záleží no..

T: A myslíš si, že je pro tebe a tvůj život vztah důležitý? Že bys bez něj nedokázala být?

R: No, asi je. Chvilí umím být sama, a je mi vlastně dobře, ale po chvíli si stejně někoho najdu. S tímhle jsem půl roku a doufám, že ještě dlouho budeme (sesmíchem). I když umí ten vztah být někdy i náročněj. Třeba, když to zas tak nefunguje. Vždycky si říkám, proč to trpět a být v něm. Ve vztahu by přece měl být člověk šťastnej.

T: To jo, ale někdy se musí řešit nějaké problémy.

R: Tak jasně, ale myslím, když to jako fakt nefunguje. A vidím okolo sebe, jak ti lidi trpí a stejně v tom vztahu furt jsou. A akorát se pomlouvají navzájem. To fakt nechápu.

T: Hmm. A můžu se zeptat, jak dlouho jsi tady?

R: No tady jsem asi rok a půl. Předtím jsem byla asi 6 let v děcáku? Už nevím, asi 6.

T: A jaký byl tvůj vzor rodinného života v domově?

R: No asi z vyprávění tety o manželovi. Říkala, že jsou důležitý kompromisy v životě a ve vztahu no. Tak se to nějak snažím praktikovat taky, ale moc to nejde (se smíchem).

T: Aha. A ještě se tě zeptám, kde jsi třeba našla tohohle svého přítele? Nebo kde tak hledáš potenciální partnery?

R: (se smíchem). No tak většinou přes kamarády. Nebo i na facebooku někdy. Že si mě třeba přidá kluk od kámoše a píšeme si.

T: A jakej máš názor na přátelství s výhodama?

R: (se smíchem). No protože jsem celkem žárlivá, tak bych to asi nezvládla. Potřebuju mít kluka jenom pro sebe a vědět, že je jenom můj. Takže bych na přátelství s výhodama asi nepřistoupila.

T: Tak děkuju moc, to bylo všechno. Díky za přijetí.

R: Nemáš zač. Ať ti to vyjde.

Nahrávka č. 15

Viki, 16 let, střední odborné učiliště,

T: Děkuju ti, že ti nevadí se zúčastnit mého výzkumu. Nevadí ti, že to budu nahrávat a zveřejním to anonymně do bakalářky?

R: Nevadí.

T: Máš teď nějaký partnerský vztah?

R: Teďka momentálně ne.

T: A měla jsi někdy, že jo?

R: Jo (se smíchem), měla.

T: A jaké jsou tvoje představy o ideálním partnerském vztahu?

R: Takovej ten normálně vztah, spíš žádný hádky. Sice jako hádky k tomu patří, ale všechno v klidu.

T: Takže abyste se uměli domluvit? Nějaké kompromisy?

R: No jasný.

T: A třeba nějaká důvěra? Je pro tebe důležitá?

R: No.. Jakoby asi jo (se smíchem).

T: A když bys měla kluka, a měla bys v něj důvěru, a najednou by ti nějak zalhal, nebo něco provedl a ta důvěra by se zničila. Dokázala bys mu odpustit a začít věřit znovu?

R: Dokázala, ale až po hodně dlouhý době. Musel by se hodně snažit. Je to jako zmačkanej papír. Jakmile ho zmáčkneš, už ho nemůžeš zpátky narovnat, stejně jako předtím.

T: To je pěkná metafora! To jsem ještě neslyšela. A teď se zeptám na tvoje rodiče, jestli jsou rozvedení, nebo*

R: Jsou rozvedení.

T: A zažila jsi je spolu?

R: Zažila, ale rozvedli se v mých 5 letech.

T: A mají nějaké partnery třeba?

R: Jo. Máma má partnera a má s nim holčičku a táta má taky partnerku.

T: Já se ptám kvůli tomu, že se chci zeptat, jaké pozitivní věci při pohledu na vztahy tvých rodičů se odrazily při pohledu na tvoje vztahy? Co se ti na jejich vztazích líbilo?

R: No já jsem to viděla třeba u mámy s přítelem, kterej mě jakoby vychovával.

T: A co se ti líbilo na jejich vztahu?

R: No, že i na tom jejich věku bylo hezký, že se uměli chovat jako malý. Chodili spolu i do kina a tak. Oni se dali s mámou dohromady, když bylo máminýmu příteli 33. A prostě furt to v sobě měli, že si to pořád dokazovali a tak.

T: A máš naopak nějaké negativní věci?

R: No, strejdu s tetou. Ti se pořád hádají a strejda i několikrát tetu uhodil.

T: A s nima jsi měla intenzivnější vztah? Navštěvovala jsi je často?

R: Jo, tak strejda je mámin brácha a my jsme u nich byli docela často. Kolikrát přišel domů a začali se prát a podobně no. Prostě bylo jim jedno, že tam jsou děti.

T: Hmm, to mě mrzí (odmlčení). A plánuješ svatbu a děti?

R: Jo asi jo. Maximálně dvě děti, víc jich nechci.

T: A kdy si myslíš, že je ideální vztah na děti?

R: No až si dodělám školu střední. Já bych chtěla aspoň dvě střední, protože vím, že maturitu neudělám.

T: A co bys chtěla to druhý?

R: Asi cukrářku, nebo kadeřnici.

T: To by bylo dobrý mít asi zkombinovanou cukrářku a kuchařku. To je dobrý.

R: Hmm. A nevím. Až budu mít prostě zázemí.

T: Rozumím. A jaký je tvůj vzor partnerského života tady?

R: Strejda s tetou. On tady dělá jeden vychovatel a i jeho žena. Oni se pořád navštěvují. Třeba když je strejda tady a vaří, tak uvaří rovnou i jí na druhý barák. Je to takový fakt hezký, mají spolu hezkej vztah.

T: A jak dlouho jsi tady v domově?

R: No tady přímo to bude už rok, ale doma už nejsem asi 2 a půl roku.

T: A myslíš, že bys dokázala být sama bez vztahu?

R: Jo, rozhodně. Měla bych svatej klid aspoň.

T: A kde máš takový okruh, kde vyhledáváš partnery?

R: No většinou přes kamarádky, nebo na diskotékách.

T: A jaký máš názor na přátelství s výhodama?

R: Jo, v tom problém asi nevidím. Když to tak chtějí oba, tak proč ne. Aspoň bych neměla žádný závazky

Nahrávka č. 16

Katka, 19 let, vysoká škola

T: Tak já bych ti chtěla poděkovat, že jsi souhlasila s rozhovorem. Jen se chci ujistit, že můžu zveřejnit informace od tebe, ale samozřejmě anonymně.

R: Jo, v pohodě.

T: Tak, máš teď nějaký partnerský vztah?

R: Jojo mám.

T: A jsi spokojená?

R: Jo zatím jsem. Tak jsme spolu zatím 5 měsíců, tak ještě mě ničím moc nenaštval (se smíchem).

T: A jak si představuješ ideální vztah? Vztah podle tvých představ?

R: No asi takovej mam teď (se smíchem). Ne, tak podle mě je určitě nejdůležitější důvěra. Bez ní by to nešlo. A taky ta fyzická přitažlivost. Když by mě ten kluk nepřitahoval, tak by to nešlo. Potom je pro mě taky důležitý, abych měla s tím klukem stejný zájmy. Stejný pohled na svět. Rozumíš mi?

T: Jojo, rozumím.

R: Tak asi takovej. Prostě aby byli furt spolu a rozuměli si.

T: A máš důvěru v partnera?

R: Samozřejmě mám.

T: A kdyby tě nějak zklamal, ale chtěl by to obnovit, uměla bys mu odpustit?

R: No, to by záleželo i kvůli čemu. Jako kdyby se s někým třeba jen líbal, tak bych to ještě dokázala odpustit. Ale musel by se fakt hodně snažit (se smíchem) a taky by se o tom muselo hodně mluvit.

T: A teď se zeptám trochu na něco jiného. Nevím jestli jsou tvoji rodiče rozvedení...

R: No, tátu neznam no.

T: A měla tvoje máma nějakýho přítele?

R: Jo, ona je hrozně střídala.

T: A když se podíváš na vztah tvojí mámy a toho nějakého přítele, co se ti na tom vztahu líbilo?

R: (odmlčení). No asi nic. Já nevím.

T: Opravdu tě nic nenapadá?

R: No. Možná nějaký ty společný výlety. Ale spíš se mi líbil její vztah k nám, jako dětem. Ke mně a mému bráchovi. Ale nechtěla bych dopadnout jako ona..

T: A můžu se zeptat na negativní věci?

R: No asi to střídání partnerů. To se mi nelíbí.

T: A když bys shrnula svůj partnerský vzor, tak jaký byl?

R: No nic moc. Já mámu vlastně moc neviděla a ti chlapi mě štváli.

T: A máš nějaký partnerský vzor tady v domově?

R: Jo tady tetu (se smíchem). Ona je se svým manželem už od školních let a jsou spolu asi 30 let. Ale prý to chce hodně kompromisů (se smíchem). Ale chtěla bych mít jednou takovej vztah jako má ona.

T: A plánuješ někdy děti a svatbu?

R: Jojo chtěla bych.

T: A kdy tak?

R: No, já bych chtěla asi nejdřív kariéru a potom dítě. Takže tak ve 30. Taky je to potom blbý pro ženský tělo. Už na to můžeme bejt starý (se smíchem).

T: A myslíš si, že je pro tebe vztah důležitý? Jako pro život?

R: No, asi nepotřebuju (se smíchem). Já bych dokázala být sama. Ale vztah bych jako chtěla. Je to s ním hezčí (se smíchem).

T: A můžu se zeptat, odkud znáš tohoto přítele? Kde je takový tvůj okruh pro vyhledávání potencionálních partnerů?

R: No většinou asi přes kamarády. Někdy i na nějakých těch akcích, ale to je většinou zase přes kamarády.

T: A jakej máš názor na přátelství s výhodama?

R: (se smíchem) No jako asi mi to nevadí. Ale podle mě to nevydrží navěky.

T: Tak jo, tak já ti děkuju za rozhovor ještě jednou.

R: Nemáš zač.